

Гаворка —
зусім не пра
колькасць
С. 2 — 3, 4

Перспектывы
аднаго філіяла:
погляд з Гомеля
С. 4

На маю думку:
тры меркаванні
экспертаў
С. 5

Колькі слоў пра
скасаваныя
аб'екты
С. 7

Музкаледж:
лідскі досвед
сведчыць...
С. 13

Заўтра знойдзе сваіх лаўрэатаў
пад час чарговай цырымоніі
ў Палацы Рэспублікі прэмія,
што сёлета атрымала назву "Ліра".

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ МУЗЫЧНАЯ

УВАГА!

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА
НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

З дапамогай банкаўскай карткі газету можна выпісаць праз інтэрнэт-сэрвіс на сайце "Белпошты" (пункт "Афармленне падпіскі на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі").

У нумар!

Шчырасць адкрытага дыялога

Прэзідэнт Беларусі сустрэўся з прадстаўнікамі
айчынных і замежных сродкаў масавай інфармацыі

Прэс-канферэнцыя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі, што адбылася 29 студзеня ў сталічным Палацы Незалежнасці, сталася сапраўды незвычайнай. З самага пачатку сустрэчы Лідар краіны заклікаў журналістаў да адкрытага дыялога, прапанаваўшы не толькі задаваць пытанні, але і дзяліцца сваімі думкамі па той або іншай праблеме. Такім чынам, Кіраўнік дзяржавы адразу ж узняў традыцыйнае медыйнае мерапрыемства зусім на іншы, больш высокі і якасна новы ўзровень.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Адзначу, што прапанаваны адкрыты дыялог Аляксандра Лукашэнкі з беларускімі і замежнымі журналістамі (усяго на сустрэчу акрэдытаваліся 260 карэспандэнтаў) доўжыўся больш за сем гадзін, што з'яўляецца абсалютным рэ-

кордам для падобных сустрэч. А пытанню на адрас Кіраўніка дзяржавы прагучала сапраўды шмат. Падзеі на Украіне, эканамічная сітуацыя ў Беларусі, інтэграцыя ў рамках ЕАЭС, перспектывы Саюзнай дзяржавы, тэма карупцыі, адкрытасці дзяржаўных органаў да прадстаўнікоў СМІ — на гэтыя і многія іншыя пытанні Прэзідэнт адказаў шчыра, падрабязна і адкрыта.

Так, на пытанне аднаго з журналістаў, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што да канца свайго прэзідэнцтва не адмовіцца ад сацыяльна арыентаванай мадэлі ў развіцці дзяржавы. "Тая мадэль, якая была ў нас з вамі і існуе да гэтага часу, мы ад яе ні ў якім разе не адмаўляемся. Мы называем яе сацыяльна арыентаванай, гэта значыць, у цэнтры знаходзіцца чалавек. Я ад яе не адмаўлюся да канца свайго прэзідэн-

цтва. Мы гэтую мадэль намацалі, мы гэтую мадэль стварылі, мы гэты шлях вызначылі, і па ім трэба ісці, не шарахаючыся, асабліва ў перыяд крызісу", — адзначыў беларускі Лідар.

Спыніўся Прэзідэнт і на так званым моўным пытанні. "Пытанне мовы вырашана раз і назаўсёды на рэферэндуме беларускага народа. У нас ёсць дзве родныя дзяржаўныя мовы — беларуская і руская. Гэтае пытанне закрыта, пакуль я служу народу ў якасці Прэзідэнта", — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што руская мова нароўні з беларускай з'яўляецца здабыткам нацыі. Разам з тым ён падкрэсліў, што падтрымлівае беларускую мову. "Яна робіць адметнымі нас ад расіян, — зазначыў Аляксандр Лукашэнка. — Наяўнасць сваёй мовы —

гэта прыкмета нацыі. Мы ні ў якім разе не павінны загубіць беларускую мову. Мы павінны ведаць яе, як і рускую. Яна з'яўляецца найвялікшым здабыткам любога беларуса. Я не хачу, каб ён быў страчаны. Гэта даражэй за любыя крэдыты ды мільярды. У мяне расце малыш, і я хачу, каб ён ведаў беларускую мову гэтак жа, як і рускую".

Адказваючы на пытанне, якія месцы ўвайшлі б у топ лепшых мясцін для наведвання і адпачынку ў Беларусі, каб яго давялося склацаць Кіраўніку дзяржавы, беларускі Лідар сказаў: "Я люблю сваю краіну — ад наваколля Оршы, дзе я нарадзіўся, да Белавежскай пушчы, дзе бабываў толькі будучы Прэзідэнтам. Браслаўскія азёры, Бярэзінскі запаведнік, Белавежская пушча, Прыпяцкі запаведнік... Кожны з абласных цэнтраў таксама па-свойму цудоўны і ўнікальны.

У нас, куды ні кінь вокам, паўсюль цудоўныя мясціны. Вельмі ганаруся тым, што мы зрабілі шмат, каб падняць з каленяў раённыя цэнтры, — у нас няма такіх, дзе мы не навялі б парадак", — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

І апошняе. Думаю, не памылюся, калі адзначу, што цягам усёй сустрэчы ў зале панавала вельмі добрабычлівая танальнасць размовы. Прычым як з боку Прэзідэнта да журналісцкай аўдыторыі, так і ў зваротным кірунку. А напрыканцы мерапрыемства ўвогуле прагучалі словы аб адзінстве ды згодзе ў беларускім грамадстве. На фоне сённяшніх аб'ектыўных праблем, калі расце напружанасць у свеце, усім нам трэба не сварыцца, а, наадварот, аб'ядноўвацца. Што ж, вельмі важнае меркаванне, якое сталася заканамерным вынікам прапанаванага Прэзідэнтам Беларусі адкрытага і шчырага дыялога.

Афіцыйна

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

у мэтах выканання Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 5 снежня 2011 г. № 567 "Аб мерах па дзяржаўнай падтрымцы і стымуляванні развіцця кінематаграфіі", на падставе Палажэння аб адкрытым рэспубліканскім конкурсе кінапраектаў на вытворчасць нацыянальных фільмаў і фільмаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў, зацверджанага пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 24 лютага 2012 г. № 174 "Аб адкрытым рэспубліканскім конкурсе кінапраектаў на вытворчасць фільмаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў", і загаду Міністра культуры Рэспублікі Беларусь ад 27.01.2015 № 12, аб'яўляе адкрыты рэспубліканскі конкурс кінапраектаў на вытворчасць фільмаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў.

Тэмы конкурсу фільмаў у ігравой форме:

1. Выдатныя гістарычныя дзеянні — ураджэнцы Беларусі.

1 фільм у фармаце 4 тэлевізійных серый (хронаметраж кожнай серыі — не менш за 52 хвіліны) і кінаверсія 1 серыя (хронаметраж — не менш за 90 хвілін).

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільма ў ігравой форме не павінна перавышаць 11 000 000 000 (адзінаццаць мільярдаў) беларускіх рублёў.

2. Сацыяльная маладзёжная праблематыка, якая раскрывае праблемы наркаманіі.

1 фільм у фармаце 4 тэлевізійных серый (хронаметраж кожнай серыі — не менш за 52 хвіліны).

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільма ў ігравой форме не павінна перавышаць 10 000 000 000 (дзясяць мільярдаў) беларускіх рублёў.

3. Гераічная барацьба савецкага народа супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

1 фільм у фармаце 4 тэлевізійных серый (хронаметраж кожнай серыі — не менш за 52 хвіліны) і кінаверсія 1 серыя (хронаметраж — не менш за 90 хвілін).

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільма ў ігравой форме не павінна перавышаць 12 000 000 000 (дванаццаць мільярдаў) беларускіх рублёў.

4. Дзейнасць сучасных абаронцаў Айчыны па забеспячэнні нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь.

1 фільм у фармаце 2 тэлевізійных серый (хронаметраж кожнай серыі — не менш за 52 хвіліны).

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільма ў ігравой форме не павінна перавышаць 7 000 000 000 (сем мільярдаў) беларускіх рублёў.

Фінансаванне вытворчасці фільмаў у ігравой форме ажыццяўляецца са сродкаў рэспубліканскага бюджэту да 70 працэнтаў ад кошту карціны. Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільмаў у ігравой форме складае 40 000 000 000 (сорок мільярдаў) беларускіх рублёў.

Тэмы конкурсу фільмаў у неігравой форме:

1. Найноўшая гісторыя незалежнай Рэспублікі Беларусь.

1 фільм (хронаметраж — 52 хвіліны).

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільма ў неігравой форме не павінна перавышаць 1 000 000 000 (адзін мільярд) беларускіх рублёў.

2. Дасягненні Рэспублікі Беларусь у розных галінах і сферах дзейнасці.

1 фільм (хронаметраж — 52 хвіліны).

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільма ў неігравой форме не павінна перавышаць 600 000 000 (шэсцьсот мільёнаў) беларускіх рублёў.

3. Настаўнікі беларускай школы.

1 фільм (хронаметраж — 52 хвіліны).

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне фільма ў неігравой форме не павінна перавышаць 600 000 000 (шэсцьсот мільёнаў) беларускіх рублёў.

Фінансаванне вытворчасці фільмаў у неігравой форме ажыццяўляецца са сродкаў рэспубліканскага бюджэту да 100 працэнтаў ад кошту карціны.

Арыенціровачная сума сродкаў рэспубліканскага бюджэту на стварэнне трох фільмаў у неігравой форме складае 2 200 000 000 (два мільярды дзвесце мільёнаў) беларускіх рублёў.

4 сакавіка — 2 красавіка 2015 г.

4 сакавіка — 16 сакавіка 2015 г. — прадстаўленне матэрыялаў для ўдзелу ў конкурсе кінапраектаў па адрасе: Міністэрства культуры, 220004, г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 11;

17 сакавіка — 2 красавіка 2015 года — разгляд кінапраектаў конкурснай камісіяй і падвядзенне вынікаў конкурсу.

Інфармацыя аб выніках конкурсу на працягу дзесяці рабочых дзён пасля прыняцця камісіяй рашэння размяшчаецца на афіцыйным сайце Міністэрства культуры ў глабальнай камп'ютарнай сетцы Інтэрнэт і ў газеце "Культура".

З больш падрабязнай інфармацыяй аб парадку і ўмовах адкрытага рэспубліканскага конкурсу кінапраектаў на вытворчасць фільмаў у рамках сацыяльна-творчых заказаў можна азнаёміцца на сайце Міністэрства культуры www.kultura.gov.by.

Сцісла: лічбы, факты, цытаты

5 682 170

рублёў, паводле даных, апублікаваных Нацыянальным статыстычным камітэтам Рэспублікі Беларусь, склала налічаная сярэднямесячная зароботная плата работнікаў краіны па сферы дзейнасці па арганізацыі адпачынку і забаў, культуры і спорту ў снежні 2014 года. А па сферы дзейнасці, звязанай з кіна- і відэафільмамі — 5 802 278 рублёў за той жа перыяд.

Гаворка пра кнігу

Міністр інфармацыі Рэспублікі Беларусь Лілія Ананіч з нагоды падрыхтоўкі сталіцы да XXII Мінскай міжнароднай кніжнай выстаўкі-кірмашу, што пройдзе 11 — 15 лютага, зазначыла пад час пасяджэння аргкамітэта падзеі: "Горад павінен быць упрыгожаны эмблемамі выстаўкі, тэматычнымі білбордамі, інфармацыйнымі расцяжкамі і плакатамі. Кніга — гэта важны складнік духоўнага жыцця. Неабходна стварыць відавочны літаратурны вобраз. Кожны з гасцей, хто прыедзе ў гэтыя дні ў Мінск — на выстаўку ці не, — павінен адчуць, наколькі вялікая роля кнігі ў нашы дні".

Увага! Аб'ява!*

Дворец Рэспублікі
объявляет конкурс на замещение вакантных должностей в Президентский оркестр Республики Беларусь артист эстрадно-симфонического оркестра:

- саксофон — 1 чел.;
- труба — 1 чел.;
- ударные инструменты — 1 чел.;
- контрабас — 1 чел.

Срок подачи заявок и документов — до 28 февраля 2015 года, по адресу: 220030, г. Минск, Октябрьская пл., 1-1. К заявлению прилагать документы, предусмотренные Инструкцией о порядке проведения конкурса, утвержденной Министерством культуры Республики Беларусь от 22.01.2009 № 3;

Для резюме: факс: 229-90-50; e-mail: dirork@yandex.ru. Дополнительная информация по телефонам: 229-90-50, 229-90-08, 229-90-04.

"Круглы стол" "К"

Сёння ў Мінску на ўрачыстай цырымоніі ўзнагароджання будучы абвешчаны лаўрэаты Нацыянальнай музычнай прэміі "Ліра" — лепшыя па выніках 2014 года беларускія поп-выканаўцы, кампазіцыі, аўтары песень ды іншыя героі — у 13 намінацыях. Форум, у рамках якога прафесійнае журы вызначае вядучых айчынных майстроў сучаснага песеннага мастацтва і называе пераможцамі адпаведныя праекты сезона, чарговы раз падлягаў перазагрузцы. Так, у яго з'явіўся новы суарганізатар — разам з Міністэрствам культуры ім стаў тэлеканал "АНТ", — а частку таго, што раней адбывалася на прыхаванай ад вачэй публікі "кухні", наадварот, вынеслі на суд тэлегледачоў у выглядзе адборачных тураў. За імі сачылі і тыя, хто сабраўся днямі за "круглым сталом" "К". Гэта беларускія журналісты, якія пішуць пра музыку, Дзмітрый ПАДБЯРЭЗСКИ (намеснік галоўнага рэдактара часопіса "Мастацтва", далей — Д.П.), Сяргей МАЛІНОЎСКИ (рэдактар аддзела свецкай хронікі і тэлебачання газеты "Комсомольская правда в Белоруссии", С.М.), Валянцін ПЕПЛЯЯЕЎ (аглядаальнік штотыднёвіка "Народная газета", В.П.), Аляксандр ЧАРНУХА (галоўны рэдактар інтэрнэт-партала "Ultra-Music", А.Ч.). Наша выданне прадстаўлялі Надзея БУНЦЭВІЧ (рэдактар аддзела, Н.Б.) і Алег КЛІМАЎ (спецыяльны карэспандэнт, А.К.). А гаварылі яны пра тое, што пачулі ды ўбачылі. Крытыкавалі, не без таго, адзначалі моманты станоўчыя і дыскусавалі пра беларускую музыку наогул...

Пра назву і фармат

— У якасці размінкі прапануецца пытанне простае: ці патрэбна нашай краіне Нацыянальная музычная прэмія наогул?

Д.П.: — Мяркую, усе прысутныя са многа пагоджання: патрэбна. Але асабіста ў мяне ёсць прэтэнзія да назвы. Называць прэмію "нацыянальнай" і пакадаць па-за яе намінацыямі, скажам, акадэмічную музыку я лічу няправільным.

Н.Б.: — Нагадаю, менавіта такі "ўсеахопны" варыянт прапаноўвала калісьці Міністэрства культуры. Але калі справа рушыла ад ідэй да ўвасаблення, з'явілася ўдакладненне: "у галіне эстраднага мастацтва". Дадам, што музычная намінацыя знікла і з Нацыянальнай тэатральнай прэміі. Узнагароджанне адной эстрады — гэта, канешне ж, імкненне падтрымаць самае, бадай, "слабое звяно" айчыннай музычнай культуры, калі параўноўваць з сусветнымі здабыткамі ў гэтай сферы...

А.К.: — Пасля таго, як суарганізатарам прэміі замест тэлеканала "СТБ" стаў "АНТ", я сярод намінацый не ўбачыў, напрыклад, рокавай і джазавай. Калі яны не з'явіцца на цырымоніі, то тады мы зноў прыйдзем да таго, з чаго пачыналася колішня "Музычная прэмія СТБ", а затым яе правапераемніца Нацыянальная: адсутнасць сегментавання па напрамках. Пасля на СТБ усё ж увялі намінацыі, адпаведныя стылістычным кірункам артыстаў. Ну а зараз што?..

А.Ч.: — Мне таксама здаецца, што, калі выкарыстоўваецца менавіта такая фармулёўка — "Нацыянальная музычная прэмія", неабходна вызначыцца з жанрамі, якія могуць трапляць пад яе фармат. Гэта павінна быць высокае мастацтва, а не эстрада, сапраўды акадэмічная, класічная музыка, жанры фундаментальныя, а не прыкладныя.

Д.П.: — Лагічным было б даць назву "Нацыянальная прэмія ў галіне папулярнай музыкі".

А.Ч.: — Дарэчы, праз такія падыходы, можа, і зніклі рок-ды джаз-намінацыі...

С.М.: — А я наогул не бачу сэнсу Нацыянальнай прэміі ў прапанаваным фармаце. Таму што на выхадзе атрымліваецца тая ж "Песня года", толькі "выгляд збоку".

Д.П.: — Ты не маеш рацыю. Ад розненне ёсць, і вельмі істотнае: і ў адборачных турах, і сярод тых, хто выйшаў у фінал, мы ўбачылі ды пачулі значна больш нікому не вядомых выканаўцаў.

С.М.: — Гэта іншае пытанне: а хто ўсе гэтыя людзі? Казалі, што прэмія стане новай, перафармаванай, а вылучэнне артыстаў — празрыстым. Але, на мой погляд, ад "міжсабойчыку" усё роўна цал-

кам пазбавіцца не ўдалося. У журы я збольшага бачу тых жа, хто займаўся прэміяй, калі яе курыраваў "СТБ". (Я і сам калісьці быў членам журы.) Казалі, што ў журы прафесіяналы, але я, напрыклад, бачыў, што запрашалі ў адборачную камісію часам па прыніцыпе пасады, а не асобы. Дый сярод фіналістаў — усё тыя ж артысты, якія перамагалі ў мінулыя гады...

В.П.: — Я пагаджуся з Сяргеем: усё гэтае дзейства падобна на "Песню года". І менавіта на расійскую — у тым сэнсе, што там яе арганізуе пэўны "музычны клан". Ёсць верагоднасць таго, што і ў нашым выпадку асноўная колькасць прэтэндэнтаў з'яўлялася і з'яўляецца любімым членамі, так іх называюць? Да ўсяго, мне, напрыклад, смешна было глядзець на хваляванне Алены Ланскай, якая перажывала, ці пройдзе яе кліп далей. Наогул, наколькі цікава было самім членамі журы праходзіць такі доўгі шлях — адборачныя туры — разам з выканаўцамі?

А.Ч.: — Я размаўляў з Іванам Падрэзам — адным з прадюсараў праекта (у тэлеверсіі тураў ён меў зносіны "за кулісамі" з артыстамі), і атрымліваецца вось што. У шорт-ліст прэміі ўвайшлі песні, якія найбольш часта раціруюцца беларускімі FM-станцыямі, адпаведна, яны карыстаюцца папулярнасцю ў слухачоў. Гэта значыць, за іх галасавалі рэальныя людзі. З аднаго боку, карціна вымалёўваецца аб'ектыўная, крытэрыі ўзяты дакладны. З іншага — я перакананы: большасць з гэтых выканаўцаў на свае сольныя канцэрты ў якім-небудзь самым маленькім клубе публіку не збярэ. Пра якую папулярнасць мы тады кажам?

Д.П.: — Дыяпазон тых выканаўцаў, што гучаць па радыё, вельмі вузкі. І сярод іх не так шмат тых, хто можа адпрацаваць канцэрт жыўцом, у якіх увoguле дастаткова песень на такі канцэрт. Вось таму і муляе так вока слова "нацыянальная". Калі ў далейшым сітуацыя не зменіцца, то прыбіраць тое слова з назвы прэміі трэба адназначна. Атрымліваецца, што так званае перафарматаванне заключалася ў адаптаванне прэміі пад фармат тэлевізійнага музычнага шоу. Першасным стала тое, якім атрымаецца тэлепрадукт, а не тое, хто і за што, зыходзячы з якіх прафесійных крытэрыяў будзе адзначаны ўзнагародай.

А.Ч.: — Урэшце як шоу перадачы выглядалі нармальна, але — не як праект, пакліканы хоць неяк аб'ектыўна разабрацца ў тым, што ў нас адбываецца ў папулярнай музыцы. Я лічу, спроба не ўдалася. Ізноў прайшліся па вяршках, не занурыўшыся ў глыбіню...

газета КУЛЬТУРА ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГА (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведччанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ. Адказны сакратар: Вольга НАВІЦКАЯ; рэдактары аддзелаў: Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Барыс КРЭПАК, Яўген РАПІН, Ілья СВІРЫН; аглядаальнікі рэдакцыі: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; спецыяльны карэспандэнты: Пётр ВАСІЛЕЎСКИ, Алег КЛІМАЎ, Аліна САУЧАНКА; мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД; карэктар — Інга ЗЕЛЫНС.

Сайт: www.kimpress.by E-mail: kultura@tut.by Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны аддзел: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА" 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.

Аўтары допіса паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія руканіскі не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясучы адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. "Культура", 2015. Наклад 6 314. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісана ў друку 30.01.2015 у 17.00. Замова 281. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

А.К.: — Як прэмія канала "АНТ" дадзены праект мяне таксама задаволіў. Як раней задавальняла музычная прэмія "СТБ": ваш канал, ваша прэмія, каго хочаце, таго і называйце лепшым спеваком Беларусі — гэта толькі ваша версія, якая не замахваецца на "нацыянальнае".

С.М.: — На мой погляд, "АНТ" спрабуе рабіць сумленны конкурс. Але ж усе ведаюць, што на радыё працуюць людзі, якія самі пішуць песні, граюць у гуртах, і яны, вядома ж, прасоюць у эфір і свае песні. Аднак, цяжка выключаць, што яны іх не вылучаюць на прэмію. Пры гэтым на іншых радыёстанцыях ратацыі ў тых кампазіцыях куды больш сціплыя.

гога сезона "Голасу" — нашага Сяргея Валчкава, калі б ён увайшоў у лік намінантаў прэміі?

А.К.: — Думаю, каб ён не стаў фіналістам наўпрост, ніякае б SMS-галасаванне гледачоў артыста не выратавала. Пяць тысяч званкоў "за" павінен быў набраць абракаваны журы выканаўца, каб прайсці далей. Самую вялікую колькасць атрымаў Дзмітрый Каралёў — ледзь за тысячу. Арганізатары відэаважна прытрымліваліся лепшай думкі пра папулярнасць айчыннага поп-музыкантаў у народзе. Але, на жаль, дадзены паказчык якраз і кажа пра тое, якая рэпутацыя нашых эстраднаў.

на сайце арганізатара не знайсці, што яе рассылка ажыццяўляецца выбарчана. І намінанты хочуць ведаць, што з'яўляецца меркай "лепшасці"... А можа, і правільна: да чаго, напрыклад, палягчаць працу журналіста? Хай тэлефануе, просіць.

С.М.: — Дык у тым і заключаецца праца журналіста... Калі сур'ёзна, у нас, дапусцім, выйшлі чатыры публікацыі...

А.К.: — На адным з галоўных інфармацыйна-забаўляльных сеткавых рэсурсаў выйшаў матэрыял. На нашым партале. Калі было запушчана галасаванне на сайце АНТ, я спецыяльна правярнуў колькасць згадак пра яго пачатак. У "Гугле" было пяць ці шэсць спасылак, тры з якіх — сайт

"Неадпаведнасць формы зместу". Прытым, што ў адборачных турах вызначаліся прэтэндэнты на перамогу ў намінацыях "Лепшы выканаўца або калектыў выканаўцаў", "Лепшая беларускамоўная песня", "Лепшая песня", "Лепшы кліп". Відэаважна ўзніклі пытанні: паважаныя, а што вы, уласна, ацэньваеце? Песню, голас або ўменне рухацца, касцюм?

С.М.: — Дык шоу жа! Галоўнае, каб было ярка, гучна, весела! Каб журы здзіўляла гумарам таксама.

А.К.: — Але, аказваецца, лепшага выканаўца года можна назваць, праслухаўшы толькі адзін яго трэк? У цэлым жа набор песень мне падаўся вельмі слабым. Пры ўсіх заўвагах да прэміі "СТБ", на працягу гадоў яе правядзення было з чаго выбіраць. Сёння — вакуум. З нацяжкай магу назваць пару каляхітоўых кампазіцый. У адзін момант ад Падрэза, які то адну, то другую называў хітом, суперхітом альбо мегахітом. Разуваю, што ён як музыкант, чалавек прафесіі, пастаўлены ў такія ўмовы, калі вымушаны хваліць... Узгадаў яшчэ "шпілку" ад журы: "Песня — не хіт"...

С.М.: — Мне здаецца, нашы артысты-аўтары летась настолькі захапіліся карпаратывамі, што перасталі ствараць. Увесь сённяшні наш шоу-бізнес такі — "сельдзецпадфутравы". Нарадзіўся спецыфічны выгляд сучаснага беларускага мастацтва: карпаратыўны шоу-бізнес.

Д.П.: — Вось і назвы прэмій для такога шоу-бізнесу варта падбраць адпаведныя: "Лепшая карпаратыўная песня", "Карпаратыўная музычная прэмія"...

А.К.: — Для сярэдзіны 1990-х гэтыя песні прыдаліся б, але ў 2014-м пазіцыянаваць іх як самае лепшае, што ёсць сёння ў Беларусі з поп-музыкі, — значыць, прафаніраваць гэты жанр. Прытым, што ў нас дастаткова музыкантаў, якія выконваюць актуальную, сучасную музыку, хаця па радыё і з тэлевізараў мы чуем тое, што трапляе пад нейкі фармат, але не мае нічога агульнага з тэндэнцыямі ў свеце.

В.П.: — Мне крыўдна за тое, што мала былі прадстаўлены нямінскія артысты. Няма зрэзу музычнай карціны па краіне, за бортам застаецца процьма таленавітых выканаўцаў. Праз трыццаць гадоў на якім-небудзь шоу члены журы спытаюць 50-гадовага ўнікума: "Дзе вы былі раней?!" — "Спяваю ў рэстаране ў Барысаве..." Канал "СТБ", які мы часта гадваем сёння, таксама заслугоўваў шмат крытычных слоў за прэмію, што праводзіў. Але сёння ён робіць праграму "Гарады, якія спяваюць". Яе, зноў-такі, ёсць за што пакрытыкаваць, але праект гэты патрэбны, важны. Не ведаю, можа, не варта акцэнтаваць увагу на тым, што Нацыянальная музычная прэмія "Ліра" — прэмія прафесійная і для прафесіяналаў. Можа, і аматараў да яе дапускаць?

А.К.: — Браць людзей толькі з-за таго, што на бязрыб'і і рак — рыба, таксама было б няправільным. Задача прэміі — узнагародзіць лепшых, але прынцып "ахапіць як мага больш гарадоў" не павінен з'яўляцца мэтай.

С.М.: — Ну, добра, чаму сярод намінантаў не было праекта "Shuma"? Выдатная дыскатэчная музыка!..

Зваротная сувязь: рэплікі і каментарыі

"Ражджаство" і "Каляды"

Дыскусійна

Хачу выказацца пра выкарыстанне слова "Ражджаство" на старонках друку. Лічу, што яно неадпаведнае беларускаму маўленню, зтымалагічна не наша.

Разумею, што ў пэўнай часткі вернікаў, для якіх беларуская мова не з'яўляецца роднай, той, на якой яны размаўляюць з дзяцінства, складваецца адчуванне, што яна не можа так узвышана перадаць асаблівасці найвышэйшай сакральнай лексікі, як руская ці царкоўнаславянская. У выніку і з'яўляецца "Ражджаство", "Благавешчанне" (хаця слова "благі" — па-беларуску азначае "дэранны") ды іншыя нонсэнсы.

У беларускай мове слова "Ражджаство" — новае і неадпаведнае асаблівасцям мовы. Са школы мы памятаем, што рускае "рождество" па-беларуску перакладаецца яе "нараджэнне", а ніяк не "ражджэнне". І раптам такі неалагізм, тым больш наша мова мае ўласныя традыцыйны наймення гэтага свята.

Як вядома, форма "Раство" (гістарычна "Рожство", "Розство") — старажытная, уласцівая беларускай мове праваслаўнай традыцыі на працягу многіх стагоддзяў. Знаёмства з многімі рэлігійнымі беларускімі тэкстамі і дыскусія з супрацоўнікамі Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі пераканалі мяне ў гэтай думцы. Калі ж не падабаецца "Раство", можна напісаць "Са святам Богага Нараджэння" ды "З Калядамі", як тое робяць многія.

Слова "Каляды" з нядаўняга часу таксама пачало выкарыстоўвацца ўсё радзей, хаця менавіта яно здаўна было самай пашыранай ва ўсіх рэгіёнах Беларусі форма назвы гэтага свята. І зусім не звычайнае свята сонцастання, а таго самага, пра якое я пісаў вышэй. Сапраўды, у Беларусі, як і ў іншых рэгіёнах свету, звычайныя традыцыі ўліліся ў хрысціянскі рэлігійны кантэкст і традыцыйныя дахрысціянскія калядаванні сталі часткай Свята Богага Нараджэння. Сфарміраваўся цэласны святочны комплекс, які называўся Калядамі. Гэта асаблівасць нашай культуры (як і большасці культур хрысціянскага свету).

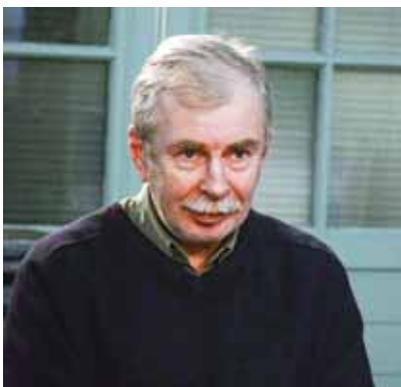
У савецкія гады з таго цэласнага комплексу спрабавалі выключыць усе хрысціянскія элементы, пакінуўшы толькі нешта "народнае" (фальклорнае, дахрысціянскае). Калі яшчэ ў беларускіх савецкіх слоўніках 1920-х можна было знайсці і "Каляды", і "Раство" (як у слоўніку Сцяпана Некрашэвіча ды Міколы Байкова 1928 года), то ў пазнейшых выданнях застаўся толькі першы з названых варыянтаў. Ні пра якое Богага Нараджэнне размовы быць не маглі, а такое слова, як "Ражджаство", на той час яшчэ проста не прыдумалі. Так ці іначым, спробы выключыць рэлігійны фактар з гісторыі айчыннай культуры добрага выніку даць не маглі. Атрымлівалася нешта непашановае.

Сёння назіраем іншую крайнасць — імкненне выдаліць усе этнічныя асаблівасці, традыцыі развіцця нашай культуры. Падобнае характэрна, звычайна, для неафітаў — новых членаў рэлігійнай супольнасці. Менавіта такімі сталі многія колішнія атэісты, якія некалі таксама радыкальна і адназначна даводзілі адсутнасць Бога. Цяпер жа яны імкнуцца адмаўляць усё, што пярэчыць "ісціннаму" хрысціянству, у тым ліку — рэгіянальна адметнасці. У ім не будзе месца Калядам і куцці, а будзе Ражджаство. Там няма Вялікадня і валачобнага абраду, а ёсць толькі Пасха. Але ж давайце будзем паважаць традыцыі продкаў!

Радуюся, што многія перыядычныя выданні адышлі ад гэтай моўнай формы. "Белпошта" перастала выпускаць маркі і паштоўкі "З Ражджаством!", якія я некалі доўга перабіраў, каб знайсці хоць адну з прыстойным віншаваннем, што не будзе бянтэжыць маіх сяброў. Цяпер ёсць і "З Калядамі!", і "З Раством!", і "З Богам Нараджэннем!", і "Са святам Богага Нараджэння!"

Алесь СУША,
намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі па навуковай рабоце і выдавецкай дзейнасці

Нелірычная размова

Дзмітрый Падбразжскі.

Аляксандр Чаруха.

Надзея Бунічэва.

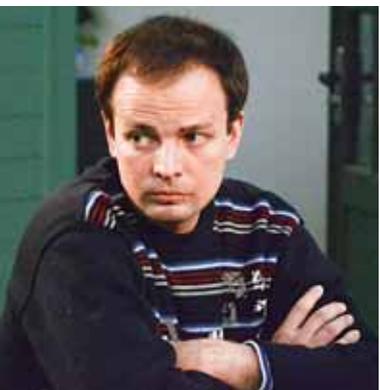
Погляд на адборы: спроба прарыву ці "тая ж "Песня года", толькі "выгляд збоку"?

Алег Крэймаў.

Сяргей Маланойцкі.

Валентын Пеліаеў. / Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

А.К.: — А я злавіў сябе на тым, што асаблівых перажыванняў за канкрэтнага артыста не адчуваў. Вось глядзіш шоу "Голас" — і чамусьці хвалюешся за незнаёмага табе чалавека: выбера яго настаўнік ці не.

С.М.: — У гэты праект укладзены такія грошы, што было б здзіўна, каб тэлевізійшчыкі не здолелі захапіць гледача. Там працуе вельмі прафесійная каманда, якая ўмее ствараць інтрыгу нават у паўзе паміж нумарамі...

В.П.: — Эфект саўдзелу ў "Голасе", вядома, прысутнічае... А хваляванню няма таму, што, можа, мы многія ведаем? Або нешта пра кагосьці чулі, нават слухалі. Ну чаго такога незвычайнага нам чакаць ад знаёмых нам артыстаў? Ёсць нейкая штучнасць у цесным коле знаёмых адно з адным людзей пад назвай "Ліра". А ў "Голасе" — амаль запар адкрыцці, імёны невядомыя, са сваім жыццёвым, творчым лёсам. І мы сябе як бы ідэнтыфікуем з тым самым Градскім: ці павярнуліся б?

С.М.: — Цікава, а сталі б мы хвалявацца за пераможцу дру-

Рэклама і цяпер там...

— **Наколькі магутна, на вашу думку, сама "Ліра" як падзея адметная сябе прапагандавала, рэкламавала, папулярывавала?**

А.К.: — У Інтэрнэце — вельмі і вельмі слаба...

Д.П.: — Што казаць пра папулярнасць, калі на сайце "АНТ" ніякага Палажэння аб прэміі, дзе выразна былі б прапісаны крытэрыі вызначэння пераможцаў у той або іншай намінацыі, я не знайшоў. На сайце Міністэрства культуры Палажэнне аб прэміі датуецца 2012 годам, і сёння ў ім відэаважна адбыліся змяненні.

С.М.: — Нам такі прэс-рэліз з "АНТ" дасталі. Калі звярнуцца ў прэс-службу канала, то там, думаю, не адмовяць у адпаведным дакуменце.

А.К.: — Зразумела, што "Комсомольской правде..." не адмовяць, але ёсць нешта ненармальнае ў тым, што ўсю неабходную інфармацыю аб буйным мерапрыемстве — афіцыйным, дзяржаўнага маштабу, — якая змяшчае і прынцыпова важныя рэчы,

прад'юсарскага цэнтры "Спамаш", адна — старонка Алены Ланскай у "Вконтакте", яшчэ адна — сайт АНТ...

Сельдзец пад футрам

— **Якасць песеннага матэрыялу вас задаволіла? Склад выканаўцаў?**

Н.Б.: — Калі прадстаўленае адлюстроўвае поўную карціну ўсяго таго, што адбываецца ў беларускай поп-музыцы, то бедная наша сучасная песенная культура... Мне ўсё гэта нагадала музыку, якая гудзе над вухам у маршрутках: надакучлівы фон. Ці сур'ёзная справа — прад'яўляць нейкія патрабаванні да фону? Тады лепшымі атрымаюцца песні, што, прынамсі, не раздражняюць...

А.К.: — Я бянтэжыўся, калі чытаў на экране радкі з прэтэнзіямі членаў журы да выканаўцаў, перад якімі яны запальвалі чырвонае святло: "Шаблонныя сцэнічныя рухі", "Няўпэўненныя паводзіны на сцэне", "Адсутнасць узаемадзеяння паміж артыстамі", "Няма нумара",

Заканчэнне "круглага стала" чытайце на старонцы 4.

Дзяжурны па нумары

3 песні слоў не выкінеш?..

Пачытаеш у прэсе ці ў Сеціве ўсе гэтыя зводкі з расійскіх культурных палёў, нагледзішся навін пра тое ж, і ажно зайздраць бярэ. Тут ад аптымізацыі ў сферы беларускай культуры некаторыя яе работнікі моцна сумуюць, у гурткі і клубы сцэжкі зарастаюць, бібліюбусы не ходзяць, а там людзям з той жа галіны, здаецца, літаральна няма чым сябе заняць...

Алег КЛІМАЎ

Толькі, лічы, пазайчора ў Расіі адмаркіравалі мастацкія фільмы, якія дэманструюць па ТБ, і тэлепраграмы ад "0+" да, умоўна кажучы, "бясконцаасць+", як учора хтосьці з тых самых законатворцаў, седзячы ля тэлеэкрана, здзівіўся: мультфільм "Ну, пачакай!", аказваецца, мае ўзроставае абмежаванне. Таму што Воўк курыць, курыць, курыць! Пачухалі чыноўнікі разумныя галовы ды "амніставалі" жывёліну. І вось ужо малыя зноў цікавяцца ў бацькоў, а што гэта ў шэрага валіць з роту...

Толькі учора ўзяліся выкараняць ненарматыўную лексіку з кінематографа, як сёння амаль тыя ж самыя асобы, што выступалі за чысціню славянскай маралі, прапанавалі дазволіць гэтыя самыя выклічнікі. Маўляў, без іх не тая праўда жыцця паўстае ў праектах мастакоў. (Не выключана, што паглядзеўшы славутага "Левіяфана", майстры кароткага і доўгага метра заключылі: глядач, зачараваны работай Андрэя Звягінцава, не паваліць, як раней, на іх новыя нятленкі, калі моцнага слоўца ў іх не пачуе.) Напэўна, тыя з рэжысёраў, хто злоўжываў матам у сваіх фільмах, а затым паспяшаўся пераманціраваць іх у адпаведнасці з рэаліямі, цяпер сутаргава вяртаюць у стужкі ляянку, каб меў месца зыходны некрануты сэнс твора.

Калі так пойдзе і далей, то неўзабаве варта чакаць лісты ад мэтраў расійскага музычнага мастацтва, якія абгрунтаюць дарэчнасць ляяні ў песнях. Маўляў, паспяшаліся забаронай "крыць" ад імя лірычнага героя кампазіцыі... Вам смешныя гэтыя "арэлі"? Мне таксама. Прынцып іх функцыянавання такі, што заўтра чарговыя творцы накатаюць "куды трэба" з заклікам ізноў разгледзець Ваўка на прадмет наяўнасці ў ім нікаціну і выдаліць з кінахіта "Ізображае жертву" незабыўныя перлы капітана.

У Беларусі быццам бы збіраюцца ўвесці "плюсікі" для тэлепрадукцыі. Кінематограф наш — узор для пераймання ў сэнсе адсутнасці абсцэннага кантэнту. У нас матам карыстацца ў СМІ забаронена заканадаўча (нядаўна Мінінфармацыі якраз і абмежавала доступ да двух інтэрнэт-рэсурсаў, якія змяшчалі вульгарызмы), як і ў Расіі. Урэшце, а ці можае прыгадаць, колькі адміністрацыйных пакаранняў было накладзена на тамтэйшых артыстаў, якія дазволілі сабе са сцэны "згадаць маму"? Хоць бы прыблізна?.. Толькі адзін выпадак з "Noise MC" памятаю. Кажуць, што Сяргей Шнураў з гурта "Ленінград" вымушаны пазбягаць моцных выразаў у сваіх кампазіцыях пад час беларускіх канцэртаў. Праз раз. Але легендарны мінскі альтэрнатыўны музыкант як выконваў песні, што змяшчаюць аргю, так і выконвае. Яго брэсцкі калега вядомы тым жа. Прытым, што ў Кодэксе аб адміністрацыйных правапарушэннях і ў Крымінальным кодэксе ёсць адпаведныя артыкулы.

Каюся, у мяне няма выразнай пазіцыі па гэтым пытанні. З аднаго боку, абурэе, вядома, калі я чую, як нехта публічна "вышывае" прапановы, якім пазайздросціў бы Ігар Губерман. З іншага ж, мы жывём у такі агрэсіўны час, што хай ужо лепш словамі, чым справай... На вуліцы, у трамваі, у чарзе, з экрана, у песні. А майстрам культуры, мабыць, у творчым плане ўсё ж такі дазволена больш, чым нам — спажывацям іх талентаў. Нягледзячы на роўнасць перад законам...

Заўважце, у якасці Юпітэра ў дадзенай калонцы я ні разу не згадаў вялікага рускага паэта. Вось дык я! "Ай да <ensored>!.."

(Заканчэнне. Пачатак на старонках 2—3.)

Д.П.: — Таму што нефармат.

С.М.: — Таму што не падыходзіць пад фармат карпаратыўнага мастацтва? Дзе "IOWA", Макс Корж, наогул выканаўцы, кштальту Тодара, якія займаюць цэлыя нішы?..

В.П.: — Я пра іншае спытаю. А навошта статэтка "Ліры" такому артысту, як Аляксандр Саладуха?

А.К.: — Чарговае прызнанне.

В.П.: — Ён сабе яшчэ не ўсё даказаў? Дык што, пацвярджэнне статусу?

А.К.: — А песня, з якой ён прэтэндуе на ўзнагароды, — "Не заставляйте женщин долго ждать", калі не памыляюся, два гады таму ўжо намінавалася на Нацыянальную... Ці вось сітуацыя: песня рэпкор-гурта "Rili Dope" ў духу "Limp Bizkit" мае дачыненне да эстраднага мастацтва, а творчасць гурта "Akute" — не. Вось такія рамкі.

В.П.: — З фарматам прэміі насамрэч не ўсё зразумела. Чаму няма шансон-выканаўцаў? Дзе Сяргей Славянскі? Я сур'ёзна кажу. Эстрада ж? Эстрада.

А.К.: — Дзе Георгій Дабро?..

"Нервы набірают кілогерцы..."

— Ці будучы каментарыі да таго, што сярод 39 нумароў, якія выйшлі ў фінал, толькі сем з'яўляюцца беларускамоўнымі? Нават англамоўных больш...

А.К.: — У мяне непакою або раздражнення гэты факт не выклікае. Пры вызначэнні лепшых адштурхоўваюцца ад якасці матэрыялу, а не ад мовы.

Н.Б.: — Я расставіла б іншыя акцэнтны: цэлых сем!.. Магчыма, гэта адлюстроўвае рэальную карціну спажывання канкрэтнага прадукту: колькі спажываем, столькі і вырабляем. Беларускамоўныя песень не будзе да таго часу, пакуль у іх не зацікаўлены слухач. Напэўна, фестывалю ў Маладзечне мала, каб больш з'яўлялася такіх твораў. Напэўна, патрэбен не толькі праект, які праходзіць адзін раз у год, а цэлая серыя акцыяў. І такія акцыі, у якіх не перапыталі б класічны рэпертуар, а нарадзілася ды прапанавалася новае і якаснае, на добрай беларускай мове. І, вядома, вымаўленне. Рэзала слых, калі артысты спявалі так, нібыта зачытвалі тэкст з паперы. Адчувалася, што гэта не іх паўсядзённая мова, што яны на ёй і не думаюць, і не размаўляюць. Пагалоўна няправільны гук "г". У савецкія гады нават зоркі нашы перазапісвалі песні па некалькі разоў. Побач з імі стаялі рэдактары, якія сачылі за вымаўленнем, інтанаваннем і гэтак далей. А цяпер хоць неяк запішучу — і ў ратацыю. "Птушачку" паставяць: і выканаўца, — што цяпер у яго ў рэпертуары ёсць песня на беларускай мове, і на радыё з тэлебачаннем, — што эфіраць беларускамоўную кампазіцыю.

— Спадарства, вы ў тэксты песень наогул услухоўваліся?

В.П.: — Нашай эстрадзе добрыя паэты не патрэбны, бо тады давядзецца пісаць на тэксты добрую музыку, што цяжка. Ёсць цэлы пласт паэтаў, якія могуць напісаць выдатныя вершы, як той жа Віктар Шніп. Але сённяшняя эстрада — гэта ж рынак, кавалак хлеба. Эканомней, выгадней выканаўцу самому сабе скласці тэкст — спачатку на рускай мове, а потым загнаць яго ў вэб-перакладчык ды перакласці на бела-

"Круглы стол" "К"

рускую. І атрымаецца нармальна-эстрадная... халтура.

А.К.: — Цытую трэк Ланской: "Нервы набірают кілогерцы". У Чыжыкава (аўтар — Макс Алейнікаў): "И взлетали ресницы, как заморские птицы". Спявачка Снег (тэкст Аляксея Набева — ён жа лідар гурта "Atlantica" Алекс Дэвід): "В моей жизни не бывает константы". У параўнанні з гэтымі перламі ў Гроса над вершамі працаваў проста паэт-песеннік: "Падает звезда — посмотри в глаза". А лепшай, не выключана, стане песня Германа, дзе лірычны герой спявае: "Мы спали в одной постели"...

С.М.: — Жах, што любяць людзі! Як у "IOWA", напрыклад:

Там і самае месца для апытанняў пад хіт-парады. Задачу сваю відавыконвала: запомніць артыста, ідэнтыфікаваць яго з песняй.

А.К.: — Кліп Макса Сірага на кампазіцыю "Крот-фронт" гурта "The UNB", колькі яго ні круці ў метрапалітэне, усё роўна ў намінанты не трапіць. Яго яшчэ адборачная камісія не прыме, паколькі ён занадта альтэрнатыўны, не для ўсіх...

Некалькі добрых саветаў

— Прачытаюць гэты артыкул людзі з тэлеканала "АНТ" і скажуць: "Ізноў займаюцца тым, што рабіць прасцей за ўсё, — крытыкуюць. А вы са-

Н.Б.: — У чым сэнс такіх конкурсаў, акрамя таго, што кагосьці кімсьці прызнаюць і нечым узнагародзяць? У тым, што яны стымулююць цікавасць да пэўнай сферы...

Штосьці не так з прасамі?..

— У фінале давайце якраз і пагаворым пра стымуляванне, пра тое, якія сэнсы трэба ўкладаць у фразы "Прэмія павінна спрыяць павышэнню ўзроўню...", "Прэмія праводзіцца ў мэтах развіцця...". Без пафасу ніяк не абыйсцяся?

Н.Б.: — Калі арганізатары зацікаўлены ў нейкім узроўні свайго мерапрыемства, яны самі павінны ствараць той Алімп, да якога трэба імкнуцца, са-

Нелірычная размова

Погляд на адборы: спроба прарыву ці "тая ж "Песня года", толькі "выгляд збоку"?"

"Это не шутки — мы встретились в маршрутке".

А.К.: — Або "Brutto": "Вот летит грач, ты не бей его ногой, — бей ногой мяч!"...

С.М.: — Як сказаў нехта з музыкантаў "Троіцы": "Такое адчуванне, што музыка і словы ўжо скончыліся".

В.П.: — Мо сам час патрабуе нейкіх лапідарных фармулёвак?

С.М.: — Мо тэксты пачаць пісаць? Я б змог.

А.К.: — У новым альбоме Каржа таксама шмат такіх рэчаў, ад якіх за галаву хапаешся. Ад рознення ў тым, што Макс ведае сваю аўдыторыю і размаўляе з ёй на яе мове. А ў нашым выпадку наогул не зразумела, дзе гэтая аўдыторыя і ці здольная яна ўсю тую плынь свядомасці праглынуць. Гэта такая музыка, у тэксты якой не ўслухоўваюцца. Іх хаваюць цалкам. Менавіта ха-ваюць. Асабліва ўражлівыя расцягваюць на цытаты і з захваленнем публікуюць у сваіх фэйсбуках. Усёпераможны кагнітыўны дысананс...

— Кліпаў таксама было мала...

А.К.: — А нашы выканаўцы ў сваіх інтэрв'ю так і кажуць, што кліпы ім не патрэбны. У Аляксея Хлястова да гэтага часу не было ніводнага.

С.М.: — Мне ён казаў, што нарэшце збіраецца зняць кліп. Праўда, не ведае, для чаго. Я з ім згодны, дарэчы. Кліпы зараз здымаюць, калі ёсць грошы. Альбо ідэя, якую можна танна рэалізаваць.

В.П.: — Можна, сыходзіць кліпавая культура?

С.М.: — Дык іх няма дзе паказаць! Хіба ў "добрых раніцах" на тэлебачанні...

А.К.: — І на "БелМуз-ТБ".

С.М.: — Усё роўна "выхлап" не варты таго, каб уключыць 10 тысяч долараў, умоўна кажучы. Самая эфектыўная аддача можа быць ад паказу кліпаў у метро. Не ведаю, як цяпер, але калісьці кліпы паказвалі там бясплатна.

мі прапануйце што-небудзь канструктыўнае!..."

С.М.: — Музычны крытык і піяршчык Дзмітрый Безкаравайны, чалавек які сістэмна думае, пару гадоў таму прапановаў выразна выпісаны рэгламент Нацыянальнай прэміі. Ад яго адмовіліся.

А.К.: — Мы, між іншым, выкарыстоўвалі "рэгламент Безкаравайнага" для сваёй прэміі ў 2012 годзе... Што я параіў бы? Першае: неабходна дакладна выпісаць аб'ектыўныя крытэрыі — нельга дапусціць ніякага намёку на густаўшчыну. Іх не так шмат. Адзін з такіх крытэрыяў рэальнай папулярнасці артыста — колькасць прададзеных білетаў на яго канцэрты. Другое: у журы павінна быць не дзесяць і не дваццаць чалавек, а значна больш, каб усё гэта можна было назваць "рэпрэзентатыўнай выбаркай".

С.М.: — І каб у яго не ўваходзілі чыноўнікі. Толькі дзеючыя артысты, аўтары песень, аранжыроўшчыкі, кліпмэйкеры, прадзюсары, прамоўтары, арганізатары канцэртаў, адміністратары канцэртных пляцовак, работнікі радыё і тэлебачання, звязаныя з музыкай, музычныя журналісты і крытыкі — вось хто павінен яго складаць.

В.П.: — А я нічога не змяняў бы. Таму што ў цяперашнім сваім выглядзе гэта ідэальнае шоу, якое адпавядае пастаўленым задачам. Гэта лепш, чым нічога. Можна, на працягу года трэба падаграваць цікавасць гледачоў, рабіць нейкія перыядычныя дзённікі прэміі. Каб публіка па-ступова ўлюбялася ў гэтых персанажаў, чакала навін пра іх, іхніх з'яўленняў на экране, перажывала за выканаўцаў, песень новых чакала. Можна раз'яджаць здымачнай групай па гарадах і паказваць, што там адбываецца з сучаснай музыкай, хто там у зорках... А ў фінале ўсіх намінантаў пасяціць у які-небудзь катэдж і зрабіць рэаліці-шоу...

мі павінны ставіць планку на тую вышыню, якую неабходна пераадолюваць. Сэнс — у стварэнні якасных твораў, у росце майстэрства, у з'яўленні новых імёнаў, у выхаванні новых выканаўцаў і аўтараў. А ў нас часцяком выбіраецца лепшае з таго, што ёсць.

А.К.: — Хіт, напісаны пад прэмію, мае дачыненне да "павінна спрыяць...?"

А.К.: — Да развіцця беларускай музыкі такі твор ніякага дачынення, вядома, не мае. Да развіцця карпаратыўнай беларускай музыкі — так. Такі карпаратыўны хіт, хутчэй, шкодзіць сучаснай нацыянальнай песеннай культуры, таму што ў ім няма глыбіні, мастацтва, але ў ім ёсць імгненнае, вельмі павярхоўнае, тое, што на патрэбу, што можна прадаць тут і зараз. Песня, напісаная пад нешта, вельмі рэдка становілася агульнанацыянальным здабыткам. Трэба быць або стаць геніем, каб стварыць штосьці такое. Пра беларускія эстрадныя песні, якія ў апошнія гады гучалі з усіх прасаў, казаць не даводзіцца...

А.К.: — Можна, штосьці з прасамі не так?..

А.К.: — Прасы ёсць — хітоў няма.

С.М.: — Ёсць яны. Я зноў прыгадаю праект "Shuma". Але па радыё і тэлебачанні яго песні не круцяць. І іншыя музыканты глядзяць на Русо і хаваюць свае хіты ў стол. Да лепшых часоў...

А.К.: — Ёсць лакальныя хіты, папулярныя ў нейкай часткі на роду: песні Каржа, песня "Мама" гурта "IOWA"...

А.К.: — Але з цяперашнім беларускім песенным мастацтвам іх не асацыююць, так, як асацыявалі з Беларусскай песні "залатых" "Песняроў".

А.К.: — Не ідэнтыфікуюць менавіта з Беларусскай, з музыкантамі, выхадцамі з нашай краіны?

А.К.: — Так.

В.П.: — Сёння ў модзе і такі трэнд, калі аўтары ўсё часцей пішуць песні не для артыстаў, а для выканання іх на карпаратывах. Багаты чалавек заказвае шансон сабе, а жонцы — раманс...

В.П.: — Сапраўдным хітом песню робіць час...

Гарадская мастацкая галерэя твораў Леаніда Шчамялёва напярэдадні Дня нараджэння майстра, чыё імя яна нясе ўжо без малога дванаццаць гадоў, ізноў дэманструе поўную калекцыю яго жывапісу, падараную мастаком Мінску ў 2003-м. Апошняе і стала тады нагодай для адкрыцця галерэі.

“Белае сонца блакітнай зімы” — так, па назве аднаго з лепшых палотнаў майстра са складу калекцыі, названа выстаўка (працуе яна да 13 лютага), тэматычна не толькі пераключана на гэты год за акном, але і адсылаючы да ўпадабанай тэмы як самога аўтара, так і шматлікіх знаўцаў яго творчасці. Бо шчамялёўскія “зімы” даўно сталі своеасаблівым брэндам, дэманструючы ўнікальнае ўменне мастака працаваць з усёй “снежнай” палітрай, у якой яму ўдаецца дасягнуць узрушаючых светлавых і колеравых эфектаў. Калекцыя ахоплівае перыяд творчасці аўтара з сярэдзіны 1970-х да пачатку 2000-х. Гэта значыць, перыяд творчай сталасці і ўжо сфарміраванай, беспамылкова пазнавальнай аўтарскай манеры.

Упершыню ўсе 60 работ Леаніда Шчамялёва, якія і сёння складаюць наш фонд, экспанаваліся на ўрачыстым адкрыцці Галерэі ў 2003-м. Свой шчодры падарунак гораду ды яго жыхарам Леанід Дзмітрыевіч

Пра рэнтабельнасць шырокага жэсту

Т Э К С Т

Крысціна ЛЯДСКАЯ,
арт-куратар, старшы навуковы супрацоўнік
Гарадской мастацкай галерэі твораў
Леаніда Шчамялёва

патлумачыў тады тым, што работам мастака не месца ў майстэрні. Яны павінны жыць: сустракаць погляды людзей, дарыць радасць... Цудоўна што і сёння гэтая выдатная ініцыятыва працягваецца. Разам з абавязковай экспазіцыяй часткі калекцыі карцін Шчамялёва ў асноўнай выставачнай зале, напэўнае другой штомесця змяняецца: тут прастора прадастаўляецца іншым сучасным мастакам, іх індывідуальным або групавым праектам, сацыяльным акцыям, асветніцкім мерапрыемствам. Таму кожны раз, калі калекцыя цалкам паказваецца на свет з галерэйных сховішчаў, займаючы сабой абедзве залы, што адбываецца не так ужо і часта, гэта зноў прымушае задумацца пра сэнс здзейснага мастаком учынку дванаццаць гадоў таму. Маём нагоду прыгадаць пра ўнікальную сітуацыю ўзнікнення гарадской галерэі як дару гараджанам. А яны — усё мы — безумоўна, маюць патрэбу ў духоўным падсілкоўванні не менш, чым у новых гандлёвых цэнтрах ды паркінгах, нават калі і не заўсёды ўсведамляюць такую неабходнасць.

Таксама маем чарговую нагоду зірнуць на галерэю сённяшняю, каб ацаніць сітуацыю зноўку, каб працягнуць існаваць і ўдасканальвацца, застаючыся маленькай, але ўстойлівай выспай культуры ў мікрараёне Серабранка...

Сёння сфера культуры не толькі ў нашай краіне, але і ва ўсім цывілізаваным свеце перажывае не самыя простыя часы. У аснову ўсё часцей ставіцца эканамічная мэтазгоднасць, выгада, рэнтабельнасць, рыначны кошт як галоўныя крытэрыі каштоўнасці той або іншай дзеі, з’явы, структуры, аб’екта ці нават суб’екта. Каштоўнасць і цана ўжо практычна сталі сінонімамі, хаця сапраўдныя каштоўнасці — бяспечныя. Для культуры, вымушанай падладжвацца пад асаблівасці рыначнай светабудовы, гэта часта азначае адмову, хай і не зусім добраахвотную, ад яе асноўных функцый: захавання, асэнсавання ды прымнажэння культурных каштоўнасцей. Гэта значыць, адмову ад функцый, па вызначэнні затратных, на карысць функцый забавляльнай як той, што прыносіць прыбытак.

У прыватнасці, і перад Гарадской мастацкай галерэяй твораў Леаніда Шчамялёва зараз стаіць задача самакупнасці як умовы існавання. Пытанне ў тым, як і чым, акрамя збірання талерантнай і цалкам адпаведнай невялікай прасторы галерэйныя палаты за наведванне, магла б зарабляць выставачная зала, дзе не дазволены продажы ды іншая камерцыйная актыўнасць. Відаць, у 2003 годзе, калі прымалася рашэнне аб адкрыцці гэтай галерэі, па вызначэнні не камерцыйнай адзінкі гарадскога культурнага асяроддзя з асветніцкімі і прадастаўнічымі функцыямі, па савецкай інерцыі ўсё яшчэ мела месца разуменне таго, што ўстановы культуры падобнага тыпу павінны падтрымліваць дзяржава. Сёння, стаўшы філіялам вялікай музейнай структуры нароўні са значна больш буйнымі ды затратнымі аб’ектамі, якія ўваходзяць у яе склад, галерэя ўжо не можа разлічвацца на забеспячэнне нават самых мінімальна свайх патрэб.

Дарэчы, а ці думаў сам Шчамялёў тады пра нейкую рэнтабельнасць свайго шырокага жэсту? Бо сёння ён прадаў бы гэтыя свае 60 падараных гораду работ, скажам шчыра, хутка і дорага. Не, не думаў. Ці аб’ясаць яму тады дар сёння толькі з-за таго, што дзяржава не заплаціла калісьці за яго шэдэўры вар’яцкую цану, як гэта часта адбываецца цяпер пры папэўненні музейных калекцый? Ні ў якім разе! Хіба не заслугоўвае належнай увагі ды павагі гэты ўчынак чалавека, які пранёс праз усё сваё доўгае, цяжкае, але слаўнае жыццё так і не дэвальваваны для яго праўдзівыя каштоўнасці, што не маюць ніякай рыначнай цаны? Заслугоўвае! І наш горад, і гараджане, хочацца думаць, таксама заслугоўваюць таго падарунка...

Я ўпэўнена: падобных культурных месцаў, якія працуюць не толькі на патрэбу дня, павінна станавіцца ў Мінску не менш, а больш, хаця б дзеля падтрымання іміджа горада, які мае свае культурныя рэліквіі і дбайна іх захоўвае. Ну а калі ўжо так востра стаіць сёння пытанне выжывання галерэі, нават у якасці філіяла пад крылом больш магутнай структуры, значыць, можа, пара трохі саступіць націску часу і нарэшце прапанаваць глядачу нешта яшчэ, акрамя экскурсій па экспазіцыйных залах? Іншымі словамі, калі жывапіс Шчамялёва так цэніцца і так добра прадаецца, то чаму б не рабіць тое ў Галерэі Шчамялёва? І чаму б не паставіць у нас вітрыны з сувенірамі па матывах работ народнага мастака, альбомы, паштоўкі, календары, постары, дыскі? Але гэта пытанне ўжо да тых, хто прымае рашэнні быць ці не быць. І каму быць, і як быць далей...

Я сказаў бы, што ў нас, у Беларусі, сёння існуюць праблемы не столькі з аўтарскім правам, колькі з нормамі этыкі, паводзін, адносін паміж людзьмі. Вось на гэтыя нормы ў апошні час забыліся. Хаця, мабыць, і раней існавала частка людзей, якая меркавала, што ісці па галолах, не зважаючы ні на што, — гэта тое, што і трэба рабіць у жыцці.

Я ўжо шмат пажыў ў гэтым свеце, і магу з упэўненасцю сказаць, што дадзена пазіцыя не зусім правільная. Ёсць розныя жыццёвыя сітуацыі (да прыкладу, тая, якая складалася з дыскам “Ре: Песняры”, дзе, на мой погляд, песня “Малітва” прадстаўлена на вельмі нізкім мастацкім узроўні), але ў розных абставінах кожны з нас не павінен забываць пра тое, што ўсе мы — людзі.

Сёння ў нас, на жаль, такія важныя рэчы, як праблемы з перапрацоўкай аўтарскіх песень, з правамі на імя, на тэкст, на мелодыю і на многія іншыя пытанні, аўтары тэкстаў ці песень вымушаны вырашаць самі, самастойна. Натуральна, пры дапамозе

Этыка аўтарскага права

М Е Р К А В А Н Н Е

Алег МОЛЧАН,
кампазітар, прадзюсар

адвакатаў. Але, як вядома, часцей за ўсё аўтары — гэта творчыя людзі, зусім не падрыхтаваны да падобных супрацьстаянняў, да марнавання часу ў судах, тлумачэння сваіх правоў... Да таго ж, нельга забываць, што ўсе гэтыя судовыя справы патрабуюць значных фінансавых выдаткаў. І не кожны (а аўтары, што ні кажы, — не самыя багатыя людзі ў нашай краіне) сёння можа сабе тое дазволіць. Таму сёння часцей за ўсё адбываецца наступнае: калі песню — без ведама аўтара — перапрацоўваюць, а пасля і выконваюць, дык гэта застаецца без пакарання. І нават проста без увагі грамадства...

Гэта, лічу, вялікая праблема. Вышэйагучанае не дазваляе нам, аўтарам, удасканальвацца. На маю думку, інтэлектуальная ўласнасць і праблемы яе абароны павінны быць прадстаўлены ў беларускім

грамадстве на самым высокім. Прычым не толькі на заканадаўчым, а і нават на ўзроўні побытавага разумення. Да прыкладу, кожны разумее, што музычны цэнтр проста так узяць з крамы нельга. А тое, што музычны твор без дазволу і без аплаты ўзяць для выкарыстання таксама нельга, на жаль, пакуль не ўсе дакладна ведаюць.

І калі мы пра гэта не будзем казаць — у тым ліку праз сродкі масавай інфармацыі, — калі не будзем на гэтым акцэнтаваць увагу, дык ніколі не зможам данесці дадзёную інфармацыю да большай часткі нашага грамадства.

Я мару аб тым, каб у Беларусі з’явілася яшчэ адна арганізацыя, што займалася б аўтарскім правам і ўсімі пытаннямі, з ім звязанымі. Гэта можа быць дзяржаўная ўстанова альбо створаная пры тым жа

Нацыянальным цэнтры інтэлектуальнай уласнасці. І менавіта яна магла б займацца ўсімі тымі рэчамі, якія я згадваў на пачатку гутаркі, а менавіта: праблемай незаконнай перапрацоўкі або скажэння тэкстаў ці песень, абаронай правоў на імя і г. д. Бо ў таго ж НЦІС сёння ёсць магчымасць вырашаць праблему толькі незаконнага выкарыстання таго або іншага твора, а ўсе астатнія выпадкі парушэння аўтарскага права, фактычна, трэба вырашаць нам самім.

Я, да прыкладу, сутыкнуўся з адной з агучаных праблем і, прызнаюся шчыра, марную шмат часу на вырашэнне пытанняў. Хаця гэта зусім не мая задача, ды і не мая віна! Але менавіта мне цяпер трэба ўсё гэта “разрэбці”, каб атрымаць станоўчы вынік... І гэта раблю я, так бы мовіць, прасунуты ды раскручаны аўтар, які не першы год працуе ў музычнай сферы. А іншыя людзі, мае калегі, проста нават і не пачыналі б усім гэтым займацца, махнулі б на ўсё рукой... Бо ні для каго не сакрэт, што творчыя асобы — людзі сціплыя, маўклівыя, яны заўважылі не любяць шуміць і не хочуць лезці ні ў якія судовыя працэсы... Як жа тады іх абараняць?..

А абараняць іх трэба. Бо такіх сітуацый, падобных да маёй, — вельмі шмат. Між тым, кожны аўтар кожнага аўтарскага твора асацыюе з гэтым творам сабе. І калі апошні перапрацоўваюць або скажаюць, гэта, натуральна, выклікае абурэнне, незадавальненне і скруху. Я, напрыклад, напісаў, акрамя “Малітвы”, больш за 200 песень, якія гучаць на радыё ды тэлебачанні і якія выконваюць у навучальных установах, на фестывалях ды конкурсах дзіцячых калектывы і вядомыя артысты. І кожную з іх асацыюю з сабой, бо стварыў іх я, прапускаячы праз уласнае светабачанне... Таму і “ваюю” цяпер у судзе, бо разумю, што мой прыклад дапаможа калегам.

Таму, паўтаруся, на маю думку, было б цалкам мэтазгодна арганізаваць такую структуру, пра якую я ўжо казаў, пры падтрымцы дзяржавы, Міністэрства культуры краіны. Гэтая ўстанова займалася б толькі абаронай правоў аўтараў, бо праблемных спраў у дадзенай сферы назбіралася вельмі шмат. Вось тады б сітуацыя з абаронай інтэлектуальнай уласнасці ў нашай краіне, лічу, адразу б змянілася да лепшага...

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Педагогічны аўтарытэт не ўзнікае на пустым месцы. Згадваю нашых з канцэртмайстрам Таццянай Стэльмашук вучня Данііла Крыловіча, які цяпер вучыцца ў Дзяржаўным каледжы імя Глінкі, Настасію Тумель...

У якіх толькі конкурсах, і джавых і класічных, ні перамагалі гэтыя саксафаністы! Усё адбывалася на вачах у нашых сённяшніх вучняў. Гэтыя малечы жывуць музыкай. І таксама бяруць удзел у прэстыжных конкурсах. Пазалетась у нас былі важкія вынікі: мы пабывалі ў Маскве на міжнароднай “Адкрытай планеце”, дзе дзве салісткі ўзялі найвышэйшыя ўзнагароды.

А летась мы былі на “Пецябургскай вясне”. На гэтым міжнародным конкурсе класічна гучала наша беларуская дудка.

Калі за плячыма — школа...

М Е Р К А В А Н Н Е

Уладзімір РАДЗЕВІЧ,
выкладчык па класе драўляных духавых
Дзяржынскай дзіцячай школы мастацтваў

Грала на ёй дзевяцігадовая Ліза Крыгер (2 клас ДШМ), з якой я займаюся з пяці гадоў. У шэсць і сем яна пачала ўпэўнена заваяваць першыя ўзнагароды на прэстыжных конкурсах. Той жа вынік мы атрымалі і ў Пецябургу. Трэцяй прэміі дамаглася і наша флейтыстка Маша Южык. Быў узнагароджаны і ансамбль. У яго складзе — Ліза Крыгер, Маша Южык (6 клас ДШМ) і Ліза Александровіч, якая грае на фартэпіяна.

Потым было музычнае спарторніцтва ў Кракаве. Маша Южык стала лаўрэатам Першай прэміі.

Гэтая ўзнагарода аказалася і ў камернага ансамбля. На адкрытым радыёконкурсе “Маладыя таленты Беларусі” ансамбль таксама заняў I месца.

Беларуская драўляная дудка гучыць, як блок-флейта. Проста на дудцы лягчэй граць, таму на гэтым народным інструменце можна і трэба выконваць класічную музыку. Што і робяць з поспехам нашы выхаванцы, якія з маленства хутка засвойваюць прыроду ды шырокае магчымасці драўлянага інструмента...

І сёлета мы зноў едем у Санкт-Пецябург. У лютым тут

адбудзецца конкурс “Руская казка”. Спадзяёмся, што нашы выступленні таксама будуць удалымі...

Задача любой музычнай школы, як вы ведаеце, — не падрыхтоўка выканаўцаў-прафесіяналаў. Наша мэта — прывіць дзецям шчырую любоў да музыкі, эстэтычны густ. І удзел у конкурсах тут — як асноўны сродак самарэалізацыі, станаўлення творчай асобы. Але не думайце, што вандроўка з дзецьмі за мяжу — кшталту лёгкага шпацыру.

Па-першае, білеты каштуюць, мякка кажучы, не танна. І тут без спонсараў проста не абысціся. Знаходжу іх сярод знаёмых бізнесменаў. Вялікі дзякуй, што дапамагаюць і Аляксандр Мінько, і Андрэй Варанцоў, якія заўжды пералічваюць на наш рахунак ад трох да пяці мільёнаў

рублёў. Па-другое, навучэнкі вельмі кепска пераносяць аўтатранспарт. І гэта, урэшце, вялікая адказнасць: суправаджаць музыкантаў у далёнай дарозе. А праграма ў іх, нягледзячы на ўзрост, — вельмі сур’ёзная. Таму і псіхалагічнае выпрабаванне — вялікае... Але мэта апраўдвае сродкі. Дзеці, якія сталі лаўрэатамі, — упэўненыя, сабраныя, адкрытыя.

Вядома, што спачатку ты працуеш на аўтарытэт, а потым — ён на цябе. Дык вось, конкурс на паступленне ў клас духавых драўляных вядомы на некалькі гадоў наперад. Так, можна і не ездзіць за мяжу на конкурсы, не рыхтаваць для гэтага праграмы, не шукаць спонсараў... Але на тое мы і прафесіяналы, каб нашы выхаванцы адчувалі за плячыма надзейную школу.

Занатаваў Яўген РАГІН

— Колькі гадоў філіялу?

— Больш як дзесяць гадоў гамяльчане і гасці горада могуць пабачыць узоры ўнікальнай культуры Веткаўшчыны.

— Наколькі ведаю, месцазнаходжанне філіяла змянялася?

— Мелі памяшканне на праспекце Леніна, потым — на вуліцы Кірава. Колішнія наведвальнікі нас там і цяпер шукаюць. Але на сёння мы маем будынак у цэнтры Гомеля, на тэрыторыі Гомельскага палацава-паркавага ансамбля. І тут ёсць свае перавагі: пад час прагулкі па парку людзі заўважаюць нашы аб'екты, афішы, банеры, заходзяць і з радасным здзіўленнем знаёмяцца з самабытным мастацтвам. Што і казаць, Веткаўскі музей мае ўжо трывалую рэпутацыю. Чалавек мо і не пабываў яшчэ ў ім, але нешта абавязкова чуў. Будынак невялічкі, але гэта своеасаблівы, так бы мовіць, плацдарм для музейшчыкаў, дзе яны выпрабавваюць, шліфуюць новыя выставачныя праекты. Потым гэтыя праекты маюць свой працяг у сценах Нацыянальнага мастацкага, Нацыянальнага гістарычнага музеяў, а таксама — за межамі Беларусі. Ёсць у нас супольныя праекты і з іншымі дзяржмузеямі, і з прыватнымі калекцыянерамі.

— Дзякуючы вось такой творчай лабараторыі ў Гомелі Веткаўскі музей не мае праблем з размяшчэннем фондаў?

— Іншыя ўстановы маюць у асноўнай экспазіцыі дзесяць-дваццаць працэнтаў экспанатаў з асноўных фондаў, усё астатняе схавана ад вачэй шараговых наведвальнікаў. У нас жа — пастаянны кругазварот фондавых рэчаў. Так што мы не толькі працоўваем навуковыя тэмы, звязаныя са стараабрадніцтвам, з традыцыйнай беларускай культурай, — мы яшчэ даём магчымасць людзям пабачыць усе экспанаты. Выстаўка "Не аддаць забыццю", да прыкладу, прадэманстравала адрэстаўраваныя іконы XVIII — XIX стагоддзяў, якія не выстаўляліся і не публікаваліся... Дарэчы, Веткаўскі музей мае сваю рэстаўрацыйную майстэрню.

■ "Рэкламы мала не бывае. Патрэбны тут, на мой погляд, сістэмнасць і шырокае прыцягненне тэлебачання".**— Вы адсочваеце, ці скіроўваюцца наведвальнікі пасля агляду філіяла ў Ветку?**

— Ёсць такая тэндэнцыя. А пасля Ветки ў Неглюбку адпраўляюцца, у тамтэйшы сельскі Цэнтр ткацтва, каб пабачыць жывую традыцыю. І наадварот, наведвальнікі, што спачатку былі ў Ветцы, абавязкова прыязджаюць да нас. У раённым музеі яны бачаць ручнікі, а ў нас — працэс іх вырабу. Больш за тое: у філіяле можна паспрабаваць самому выткаць ручнік. У сярэднім за месяц філіял сустракае тысячу наведвальнікаў. Адпаведна, не пустое і Неглюбка. А тамтэйшыя ткачыкі скіроўваюць турыстаў у Стаўбун, дзе жанчыны з гурта "Стаўбунскія вячоркі" знаёмяць гасцей са сваімі абрадавымі, спеўнымі традыцыямі. Атрымліваецца, што праз Веткаўшчыну людзі знаёмяцца з каранёвай культурай усёй Беларусі.

— Ці патрэбна неглюбскаму ручніку рэклама для павелічэння яго продажаў?

Музей — аб'ект надзвычайны. І справа не толькі ў канцэнтрацыі даўніны на квадратны метр экспазіцыйнай плошчы. Справа ў захавальніках гэтай даўніны. Цёплую музейную аўру ствараюць нясумныя асобы, што маюць талент не адно адшукаць унікальную рэч, але і, надаўшы ёй частку сваёй душы, прымусяць ізноў працаваць на ўсеагульную духоўную карысць. Таму музеі не могуць быць сярэднімі, яны — альбо добрыя, альбо — кепскія. І зусім іншая гаворка — пра раённую ўстанову, што мае філіял у абласным цэнтры. Яна, нарадзіўшыся на прысожскіх пагалавах, упэўнена "прабіваецца" і праз гарадскі асфальт. І тут не толькі адшукваюць, але і ствараюць.

На пытанні "К" адказвае загадчык гомельскага філіяла Веткаўскага музея стараабрадніцтва і беларускіх традыцый імя Ф.Р. Шклярава Пятро ЦАЛКА.

Яўген РАГІН

Пастаянны кругазварот фондаў

Пятро Цалка. Фота Сяргея ТРАФІЛІАВА

Музей скіраваны на пошукі балансу паміж традыцыямі і "спрошчаным варыянтам" для спажыўца

— Веткаўскі музей выпускае гэтую частку сувеніраў на гэтую тэматыку. І фільмаў таксама знята шмат. Але рэкламы мала не бывае. Патрэбны тут, на мой погляд, сістэмнасць і шырокае прыцягненне тэлебачання.

— Стараверства нейкім чынам паўплывала на станаўленне неглюбскага арнаменту?

— Не, ён — самадзататковы. Мы можам цяпер разглядаць эвалюцыю арнаменту. Гістарычна даказана ўжо, што неглюбскія землі былі абжыты ў IV тысячагоддзі да нашай эры. Ёсць тут і гарадзішча — Стрэліца. Сярод аналагічных яму яно лічыцца адным з самых буйных у свеце. Уяўляеце, якая "біяграфія" ў ручнікоў? Сам па сабе арнамент не дзеліцца на элементы. Каб зразумець, што данеслі да нас продкі, неабходна ўспрымаць арнамент кампазіцыйна, у суаднесенні з мясцовай традыцыяй. Напрыклад, кашулю ці ручнік з Міншчыны знаўцы ў Неглюбцы не ўспрымуць, і наадварот. Неглюбскія жанчыны добры тэрмін для гэтага прыдумалі: "чужасельскія". Быццам бы тое ж самае "кручка" выкарыстоўваецца ў арнаменце, але ж не: чужасельскі ён... Словам, арнамент: не проста эстэтыка. Свой календарна-абрадавы рытуал патрабаваў сваёй арнаментыкі. Цыкл вырабу тэкстылю — таксама вельмі рэгламентаваны. І каб зразумець усё гэта, трэба самому быць у

традыцыі... Арнамент на магніціку — спрошчаная арнаментыка для сучаснага спажыўца...

— Карысць веткаўскага музея ў тым, што ён расшыфраваў арнамент у кантэксце менавіта мясцовай культуры?

— Безумоўна! Сувеніры — гэта адно, а жыццё сімволікі ў музейных сценах — зусім іншае. Адна з бабуль-майстрых сказала: "Як ты пішаш буквы, так я ўзоры пішу". Мы так і назвалі адну з вы-

ставак. І разам з наведвальнікамі правялі ў невяліччай зале аж тры гадзіны, тлумачычы, што бабулі на ручніках "напісалі". Спрошчаны варыянт і традыцыйны, што дзіцячая размалёўка і твор Рубенса...

— Вы сам — ткач. Раскажыце, калі ласка, пра ткацкую майстэрню філіяла, пра ткацкае брацтва.

— Ёсць у нас адпаведны клуб "Параскева". Кросны, ткацкія станы — з Веткаўшчыны. Традыцыя ткацтва — таксама. І яна — не проста тэхналогія, а яшчэ і ўнутраны настрой, разуменне, перакананне. Так што ўсе нашы супрацоўнікі, якія працуюць у майстэрні, навучаліся ў неглюбскіх кабет. Я асабіста адношуся да трэцяга пакалення ткачоў у Веткаўскім музеі... У экспедыцыях табе тлумачаць умовы (нават абрадавыя) запраўкі, перадаюць адпаведны настрой. Былі пэўныя дні, калі жанчыны не пралі, не рыхталі нітку. Напрыклад, у пятніцу, бо Параскева гэтаму не спрыяла... Пры запраўцы станка трэба маўчаць. Тут два бакі: тэхналагічны, бо запраўка — справа няпростая і патрабуе поўнай увагі; сакральны, бо будучая тканіна прызначана для сакральнага абрадаў, наўпрост звязаных з жыццём чалавека... Я для чаго пра гэта: усю тэхналогію можна і з дапамогай адпаведнага падручніка засвоіць, але нельга не даацэньваць ролю нашай экспедыцыйнай дзейнасці. Пра "ткацкі настрой" у падручніках не знойдзеш. А ў Сярэднявеччы, у Заходняй Еўропе ткалі ў большасці мужчыны, бо толькі яны маглі захаваць сакрэты ткацтва не выходзячы за межы аднаго роду. Жанчына ж навучылася, перайшла ў іншую сям'ю — і сакрэт знесла з сабой...

— Вернемся да стараверства. Столькі па свеце старавераў: у Галандыі, Канадзе, Амерыцы, у Сібіры... Ёсць намер пашырыць музейную сферу ўплыву за мяжой?

— У свой час у Гомелі праходзіла навуковая канферэнцыя з удзелам старавераў свету. Ёсць намер адродзіць традыцыю. Прынамсі, для таго, каб доседам абменьвацца, рэаліямі, практамі. Дырэктар Веткаўскага музея Галіна Нячаева як магутны эксперт у гэтай справе штогод павялічвае і падтрымлівае кантакты са стараверамі свету. Без гэтага не можа быць ніякай навуковай дзейнасці. Музейшчык без стасункаў са светам не мае падстаў для развіцця...

Паралелі: Расія

У разуменні інтэлігенцыі

Ігар ЗАЛАТУСКИ, гісторык літаратуры, пісьменнік, Прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі творчай інтэлігенцыі "Свет культуры", старшыня Гогалеўскага Фонду

У свядомасці сучаснай расійскай інтэлігенцыі, якая мусяць ствараць культурны кантэкст жыцця, на вялікі жаль, няма разумення важнасці той літаратуры, што нясе духоўнасць для шырокай грамадскасці. Калі перафразавалі словы Ніцшэ, у іх сэрцах Бог памёр. Там пуста. Гэта датычыцца большасці людзей сучаснай айчынай культуры. Безумоўна, ёсць асобныя таленты, якія процістаяць гэтаму. Але мы іх пакуль практычна не ведаем...

Тым не менш час ад часу можна назіраць за цікавымі літаратурнымі спробамі маладых аўтараў. Але ці магчыма сёння напісаць аналаг "Вайны і міру"? Думаю, што так. Які цяпер дзівосны час! Ён багаты на разнастайныя падзеі, у тым ліку негатыўныя: катастрофы, войны, варажасць, зневажанне ўсяго святаго... Дастаеўскі проста нікавее, умоўна кажучы, перад такой тэматыкай. Так што вялікі талент неўзабаве павінен з'явіцца.

На творчай сустрэчы, якая адбылася ў Мінску, мне задавалі пытанне: чаму творчасць большасці класікаў беларускай літаратуры практычна не ведаюць у свеце? Я вас разумею. Наша Федара Цютчова таксама не ведаюць. А ён, між іншым, пражыў у Заходняй Еўропе тры дзесяткі гадоў. З лекцыямі я наведваў многія краіны свету і заўважыў тэндэнцыю: цікавасць заходняй цывілізацыі да вывучэння славянскіх літаратур зрушылася ў бок негатыву. Напрыклад, іх цікавіць Сярэбранае стагоддзе, творчасць Марыны Цвяткавай, але не Мікалая Забалоцкага, хоць ён таксама вялікі творца. Еўрапейцаў цікавіць пераважна тыя, хто знаходзіўся ў апазіцыі да савецкай улады.

Перакананы, што творчасць вялікіх беларускіх пісьменнікаў — Васіля Быкава, Алеся Адамовіча, Янкі Брыля, — нягледзячы на збоўльшага, ваенную тэматыку, павінна зацікавіць замежнага чытача. Неабходна рознымі шляхамі яе папулярызаваць: праз якасныя пераклады, дакументальныя ды мастацкія фільмы. І я вельмі рад, што ў свой час з названымі творцамі быў добра знаёмы. Адпачываючы ў Доме творчасці беларускіх пісьменнікаў пад Мінскам, я пасябраваў з Алесем Адамовічам, Янкам Брылём. У сярэдзіне 1970-х у Доме творчасці пісьменнікаў у Ялце пазнаёміўся з Васілём Быкавым, які ў маёй памяці застаўся чалавекам бліскачага і трагічнага лёсу. Шмат гадоў доўжылася наша перапіска. А пазалетаў я наведваў Беларусь пад час здымак дакументальнай стужкі "Васіль Быкаў. Знак вайны" для расійскага тэлеканала "Культура", пабываў у кватэры Васіля Уладзіміравіча. На жаль, пад час апошняга візіту не атрымалася наведваць ягоны Музей-дачу пад Мінскам...

З Беларуссю мяне звязвае і памяць пра Канстанціна Сіманаву. Праца над эпізодам аўтарскай праграмы "Бывай, XX стагоддзе!", прысвечаная гэтаму пісьменніку, стала яшчэ адной нагодай прыехаць у Беларусь. Колькі гадоў таму я ўпершыню пабываў на Буйніцкім полі, што пад Магілёвам, дзе быў развешаны прах Сіманавы. А ў будучым, калі атрымаецца, хацелася б наведваць мясціны, звязаныя з жыццём Якуба Коласа, Янкі Купалы...

Занатаваў Кастусь АНТАНОВІЧ

Будзем на сувязі!

Па пытаннях размяшчэння рэкламы газеце "Культура" звяртайтесь па тэлефоне + 375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41, альбо на электронны адрас kultura@tut.by!

ф о т а ф а к т

"Белае сонца..."

Днямі "К" наведвала Мастацкую галерэю твораў Леаніда Шчамялёва. Прапануем паглядзець на выставачную прастору, дапоўненую відэаэрагам. Экспазіцыя "Белае сонца халоднай зімы" прымеркавана да 92-га дня нараджэння знакамітага майстра. А на старонцы 5 гаворка пойдзе пра надзённыя клопаты развіцця гэтай установы культуры.

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

(Працяг. Пачатак у №N 51 — 52.)

На прыкладзе такіх краін, як Бельгія, Францыя, Вялікабрытанія, магчыма, і ў нашай дзяржаве варта прадугледзець некаторыя прэферэнцыі спадчынікам прыватных калекцый ды іншай нерухомасці цудоўных дзеляў культуры і мастацтва Беларусі. Навошта? Для прадукцыйнага распаўсюду гэтых калекцый, лецішчаў, сядзіб, кватэр ды іншай маёмасці пасля смерці знакамітых уладальнікаў. Скажам, можна прадугледзець зніжэнне падатку на спадчыну ў тым выпадку, калі нашчадкі ў будучым перададуць калекцыі ды аб'екты нерухомасці грамадскім арганізацыям у дар, дазваляюць дзяржаўным органам выкарыстоўваць іх у якасці выставачных экспанатаў і ствараць на плошчах публічныя музеі.

Падатковыя прэферэнцыі неабходна прадугледзець і фізічным асобам, якія па ўласным жаданні могуць рабіць унёскі ў развіццё ўстановаў ды арганізацый культуры. Магчыма, менавіта гэтыя дзеянні стануць штуршком да развіцця і краўдфандынг — разнавіднасці збору "народных грошай" праз сацыяльныя сеткі...

Пад краўдфандзігам маецца на ўвазе калектыўнае супрацоўніцтва людзей, якія ў індывідуальным парадку, добраахвотна аб'ядноўваюць свае грошы ды іншыя рэсурсы, як правіла, праз Інтэрнэт і сацыяльныя сеткі, каб падтрымаць намаганні іншых. Першапачаткова атрымаліся дабрачынныя сродкаў павінна быць заяўлена мэта, вызначана неабходная сума, складзена калькуляцыя выдаткаў, а інфармацыя па ходзе збору сродкаў мусяць быць адкрыта для ўсіх. Гэкім чынам летась збіралі сродкі для лячэння прадзюсара Максіма Алейнікава, а ў 2012-м гурт нашых суайчынікаў "Bi-2" — на выгуль альбома.

Вынік з усяго вышэйназванага наступны: неабходна ў новым Законе аб дабрачыннасці ўлічыць усе магчымыя платформы і механізмы дзейнасці па працы з прыцягненнем прыватных сродкаў у культуры.

Пералік форм дзяржаўна-прыватнага партнёрства не павінен з'яўляцца вычарпальным. Новыя эканамічныя адносіны, якія ўзніка-

юць у ходзе пераўтварэнняў у нашай краіне, неабходна пацягнуць за сабой неабходнасць ажыццяўлення такога ўзаемадзеяння ў новых прававых формах. Але сфера культуры мае свае асаблівасці, а ў яе рамках існуюць розныя віды дзейнасці і арганізацыі: бібліятэкі, музеі, тэатры, канцэртныя залы, цырк, клубы, паркі, помнікі гісторыі і архітэктуры. Адноль — варыянтнасць прымянення форм дзяржаўна-прыватнага партнёрства ў гэтай сферы.

Акрамя таго, выбар канкрэтнай формы аб'ектыўна залежыць ад за-

Фандрайзінг патрабуе

Неабходна развіваць паслугі фандрайзінгу. Для яго поспеху ў нашай краіне, магчыма, не стае ведаў і досведу. У сувязі з гэтым, мяркую, мэтазгодна ладзіць у Інстытуце культуры Беларусі семінары-практыкі, канферэнцыі па фандрайзінгу з прыцягненнем спецыялістаў. Важная думка для такіх сустрэч наступная: перастаць турбавацца аб знаходжанні грошай і пачаць думаць пра карыстальнікаў, пра аўдыторыю праектаў. Неабходна казаць не толькі аб эфектыўных

І зноў — пра інфармацыю...

Адной з прычын слабога ўдзелу прыватных інвестыцый у сферу культуры з'яўляецца нізкая інфармаванасць грамадскасці аб развіцці культурных аб'ектаў, прапановаў па ўдзеле ў праектах. Акурат таму на сайтах устаноў і арганізацый культуры варта прадугледзець блок даступнай інфармацыі аб прыцягненні на канкрэтны аб'ект або праект грашовых сродкаў, з указаннем мэты, задач, кошту задумы, усе патокі фінансавання і той грашовай часткі

для ажыццяўлення, што адсутнічае. Толькі пры прыцягненні ўвагі да сумеснай працы можна казаць і пра магчымасці прыцягнення сродкаў фізічных ды юрыдычных асоб. Урэшце, насельніцтву важна заставацца не толькі спажыўцом культурных даброт, але і мець магчымасць быць удзельнікам ды сааўтарам стварэння таго або іншага праекта.

Для арганізацыі такой працы, апроч інфармацыі на сайтах, варта стварыць дзейныя лабараторыі — цэнтры культурнага развіцця. Іх мэтай з'яўляецца праца з рэгіянальнымі дамамі культуры, скіраваная на лакальныя супольнасці, на ўцягванне жыхароў у фарміраванне культурнага працэсу — не з пункта гледжання творчага напавування, а ў плане стварэння ўмоў і эканамічнага аспекту развіцця. Праца мусяць весціся ад падрыхтоўкі фармату кароткіх прэзентацый да паўнаўраўнаважанай дэталізацыі з разборам канкрэтных праектаў. У такога роду лабараторыі ўдзельнічаюць эксперты, якія ацэньваюць праекты і ініцыятывы ў мікра- і макрааспектах, улічваючы тэндэнцыі на лакальным узроўні ды магчымасці развіцця ў адпаведнасці з прыярытэтамі рэгіянальнай, міжрэгіянальнай і рэспубліканскай культурнай палітыкі. Вядома, для аптымальнай працы названых утварэнняў спатрэбіцца распрацоўка адпаведнай метадалогіі.

Правілы гульні і прычыны памылак

Для эфектыўнай рэалізацыі праектаў дзяржаўна-прыватнага партнёрства неабходна існаванне зразумелых "правілаў гульні" — гэта значыць, заканадаўчага рэгулявання дзяржаўна-прыватнага партнёрства і стварэнне сістэмы ўзаемадзеяння паміж дзяржавай і бізнесам. У большасці краін падобнае ўзаемадзеянне забяспечваюць дзяржаўныя органы. Як сведчыць міжнародны досвед, большасць няўдач у рэалізацыі праектаў дзяржаўна-прыватнага партнёрства звязана з памылкамі ў структураванні праекта...

Заканчэнне артыкула — у наступных выпусках "Лічбавага падыходу".

Крэатыўны сектар: час для практыкі

Інвестыцыі ў культуру: рэаліі і перспектывы

Т Э К С Т

Алена РЫБЧЫНСКАЯ, старшы навуковы супрацоўнік аддзела сацыяльнай сферы Навукова-даследчага эканамічнага інстытута Міністэрства эканомікі

дач, якія стаяць перад дзяржаўнымі органамі, установамі культуры, і іх магчымасцямі вырашаць гэтыя задачы. Ну а прыцягнуць бізнес да праблем развіцця культуры можна толькі праз рэфармаванне ўсёй фінансавай сістэмы ў сферы культуры. Сёння можна казаць пра пачатак такой рэформы, калі змяняюцца самі падыходы да фінансавання — ад каштарыснага да праграма-мэтавага і, далей, да праектнага. Аднак утрыманне ўстановаў культуры ўсё яшчэ цалкам застаецца на бюджэце. Варта прыгледзецца, у тым ліку, і да досведу Расіі, пачаць пераход на новыя тыпы устаноў з рознай доляй фінансавых сродкаў дзяржавы, прыватнага капіталу ды іншых крыніц, такіх як казённыя, аўтаномныя ды бюджэтныя. Падобная разнастайнасць тыпаў устаноў прадаставіць большыя магчымасці ў плане творчай ініцыятывы кіраўнікоў устаноў.

інструментах збору ахвяраванняў, але і пра тое, як зрабіць дабрачыннасць добрай звычайка для вялікай колькасці людзей, якую інфармацыю павінен даносіць фонд з такой мэтай.

Фандрайзінг — адносна новая з'ява. Спецыяльных навучальных курсаў па ім пакуль не ўведзена ў практыку. Ёсць хіба асобныя лекцыі спецыялістаў, але гэтага недастаткова. ВНУ варта арганізоўваць замесныя стажыроўкі для вывучэння досведу работы фандрайзінгавых кампаній і падрыхтоўкі лекцыйнага матэрыялу. Не першы год у Санкт-Пецярбургу праводзіцца спецыяльная профільная канферэнцыя па фандрайзінгу, пад час якой адбываецца абмен думкамі і перадача практычных навыкаў. У суседзяў таксама існуе курс павышэння кваліфікацыі "Фандрайзінг і мабілізацыя рэсурсаў".

Інфаграфіка

Формы дзяржаўна-прыватнага партнёрства для сферы культуры Беларусі могуць быць наступнымі:

- прыватызацыя нерухомых аб'ектаў культурнай спадчыны
- арэнда і бязвыплатнае карыстанне аб'ектам культуры
- бязвыплатная перадача ва ўласнасць аб'ектаў культурнай спадчыны
- канцэсія
- аўтсорсінг (выкананне работ і аказанне паслуг)
- фандрайзінг (пошук і прыцягненне сродкаў на развіццё арганізацый, устаноў культуры або асобных праектаў)
- інвестыцыйныя дамовы

Практычны расклад

"К" пісала пра тое, што ў выніку аптымізацыі там-сям па раёнах з'яўляюцца будынкі скасаваных устаноў культуры, якія вісяць на балансе аддзелаў і ніяк не выкарыстоўваюцца ў чаканні продажу з аўкцыёнаў. Наколькі гэты працэс хваравіты ў эканамічным плане? Ці шмат патрабуе высілкаў? І ці варта ў перспектыве беззваротна развітацца з такой нерухомасцю? Сапраўды, калі будынак былой, скажам, сельскай бібліятэкі месціцца ў "мядзведжым куце", калі ён стары ды лядашчы, дык ці лёгка знайсці пры такім эканамічным раскладзе годнага пакупніка?.. На гэтыя ды іншыя пытанні "К" адказвае начальнік аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Мазырскага райвыканкама Ірына Міронычавы.

Ірына МІРОНЫЧАВА

Яўген РАГІН

— Справа ў тым, — распавядае Ірына Яфімаўна, — што ў нас аптымізацыя пачалася даўно — у 2007 годзе, калі Мазыр і раён аб'ядналі ў адну адміністрацыйна-тэрытарыяльную адзінку. Пры гэтым зліцці мы правялі поўную тэхнічную інвентарызацыю ўсіх сваіх будынкаў ды збудаванняў. Дзесьці некалькі устаноў аб'ядналі пад адным дахам. Дзесьці перадалі будынкі на баланс тым, каму гэта было патрэбна. А дзесьці — своечасова знеслі... Так што, калі ў краіне пачалася ўсеагульная аптымізацыя, у нас усё "падчышчана" было...

— А складана было знесці?

— Усё залежыць ад таго, у якім стане будынкі. Былі такія, якія цалкам пайшлі на другасныя матэрыялы. Былі і такія, дзе гэтыя матэрыялы можна было яшчэ вы-

Дзе ты, годны пакупнік?

Лёс будынкаў, скасаваных праз аптымізацыю устаноў культуры

карыстоўваць. У такіх выпадках складалі адпаведны акт, ставілі будматэрыялы на баланс, і іх выкарыстоўвала гаспадарчая група аддзела... Інакш кажучы, адзінага алгарытму няма, кожны аб'ект патрабуе свайго падыходу...

— На сёння якая сітуацыя?

— Напрыканцы мінулага года аказалася толькі два будынкі, якія

не выкарыстоўваліся. Мы прадаём іх праз аўкцыён Гомельскага абласнога тэрытарыяльнага фонду дзяржаўнай маёмасці, што падпарадкоўваецца Дзяржаўнаму камітэту маёмасці Рэспублікі Беларусь. Адзін будынак летась купілі. Сёлета знайшоўся пакупнік і для другога.

— Шчыра кажучы, ніколі не сутыкаўся з гэтым бокам шмат-

лікіх аддзелаўскіх клопатаў. Што тут за тэхналогія, якія пакупнікі?

— Першы будынак знаходзіцца даволі далёка ад горада: прыкладна за 35 — 40 кіламетраў. Адна з арганізацый купіла яго пад вясковы склад. Другі месціцца непадалёк ад Мазыра. Яго плануець купіць пад жыллё...

— Зыходзячы з журналісцкай камандзіраванай практыкі, можна зрабіць выснову, што выхад на аўкцыён — дадатковы галаўны боль для начальніка...

— Ну, нездарма ж нас яшчэ і гаспадарнікамі называюць... Гэта ўсё роўна, як ва ўласнай хаце генеральную прыборку зрабіць. Калі чыста — і душа не баліць.

— І ўсё ж: як ладзяцца аўкцыёны?

— Перш чым падаць дакументы на аўкцыён праз Гомельаблмамасць, мы робім копіі адпаведных дакументаў, а таксама — ведамасць ацэнкі, якую загадва замаўляем ў кадастравым агенцтве... Карацей, фарміруем пакет дакументаў і перадаём яго. А Гомельаблмамасць рыхтуе аб'ект для продажу праз аўкцыён. Так што продажам займаемся не мы.

— Даруйце за дылетанцкае пытанне: грошы вяртаюцца ў аддзел?

— Яны паступаюць у бюджэт раёна. Але не ў гэтым сэнс, бо ўсё, на мой погляд, — натуральна. Цягам года з раённага бюджэту нам выдаткоўваюцца дадаткова пэўныя

сродкі на канкрэтныя мэты: рамонт, набыццё... Калі аддзел выглядае дастойна і не мае ў працы хібаў, дык і стаўленне да яго адпаведнае — і з боку кіраўніцтва раёна, і з боку спажыўцоў культуры.

— Калі ж начальнік зацягне з падрыхтоўкай пакета дакументаў?

— Дык і будынак на аўкцыён не выстаўяць. Ну, усякае бывае. Мы перад аўкцыёнам, напрыклад, у тым вясковым дамку вокны акуратна пазабівалі, траву на падворку выкасілі. Суседзі не адчувалі дыскамфорту, ды і пакупнікі былі задаволены такім парадкам. Усё залежыць ад таго, як ты сам да любога клопату ставішся.

— Цікава, а ў перспектыве якім вам бачыцца лёс аптымізаваных будынкаў? Мо варта што-сьці і на балансе пакінуць пад Дом рыбака ці паляўнічага?

— Натуральна, будынкі яшчэ будучы вызваліцца. На сёння, да прыкладу, тэма чытальных залаў паўстае. Калісьці пад іх адводзіліся вельмі вялікія плошчы. Сёння бібліятэчная справа арыентавана больш на аб'ект. Магчыма, будзем пераглядаць плошчы чыталак. Мо нам падасца ў перспектыве, што занадта вялікі аб'ём падаграваем узімку. Нармальныя жыццёвыя рэчы. Тэрэтычна магчыма і вясковы гатэльчык у маляўнічым месцы зрабіць, калі з'явіцца на гэта турыстычны попыт ды будзе спрыяць заканадаўства...

Рэжысёр-пастаноўшчык (ён жа — аўтар інсцэніроўкі) спектакля "Да трэціх пеўняў" Міхаіла Краснабаеў стварыў па аднайменнай аповесці Васілія Шукшына ў Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Якуба Коласа яркае, забавляльнае, камедыйнае відэішча. У ім пераважае іранічны погляд на гісторыю, на ўсіх, без выключэння, персанажаў, тым не менш асобна прасочваецца і са тырчыны, выкрывальны сарказм. І ў эпізодах, дзе рэжысёру ўдаецца выявіць падтэкт твора, ма тэрыялізаваць яго "эзопаву мову", пастаноўка набывае мастацкі аб'ём. Сама аповесць знешне як быццам бы не вельмі прыкметная — ну, падумаеш, нейкая там казачка. Але чытаеш — і здзіўляешся са тырчынай вастрыні твора, глыбіні падтэксту, закладзенага ў ім.

Сцена са спектакля "Да трэціх пеўняў". Фота прадстаўлена арганізатарамі.

Танцуй, Ваня!

Т Э К С Т

Юрый ІВАНОЎСКИ, тэатразнаўца, літаратурны рэдактар Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа

такім шляхам: большасць выканаўцаў іграюць пра тры, а ты і па чатыры ролі. Да гонару артыстаў зазначу, што яны працуюць мабільна, нідзе не паўтараюцца, знаходзяць новыя цікавыя фарбы, добра адчуваюцца партнёраў. Калі ж вярнуцца да кніжных персанажаў, то тут меліся на ўвазе твора дамогі ад палітыкі ці культуры, якія балбогуюць пра народ, ды грэбуюць ім. Для папраўдзе народнага пісьменніка Шукшына такое было непрымальна. Фактычна амальна былі вобразны характар.

Аповесць населена мнствам эпізодычных персанажаў, прычым некаторыя з іх маюць сваіх двойнікоў у далейшым разгортванні сюжэта (прыкладам, твора ж чорці вельмі нагадваюць "залатую моладзь" у сцэне з Несмяянай, а бібліятэкарка з першай карціны — вылітая сакратарка Мудраца). Рэжысёр пайшоў

хому, магутны, маналітны, як глыба (ва ўсіхым выпадку, знешне; аб логіцы ж учынкаў героя можна паспрачацца: занадта квола ён супрацьстаіць нягягглым персанажам), — то другі, хутэй, — пародыя на яго, бо занадта мітуслівы, эмацыйна выбуховы, нават неўрастэнічны (акцёр карыстаецца кідкамі, буйнымі маскамі і стварае яскравы гратэскавы вобраз).

У спектаклі заняты шмат моладзі. Асабліва вылучаецца Раман Салаўёў у эпізодычнай ролі Вытанчанага Чорта. Колькі акцёрскага куражу, імпрывізацыі ў рамках заданага малюнка ролі, адпаведнай інтанацыі! Здаецца, усё выяўленчыя сродкі ён выкарыстоўвае для стварэння вобразна хітрага прайдзісвета, гэткага інтэлектуальнага езуіта. А колькі вынаходліваці, пумару ў танцы чарцей, апанутых матрошкамі (харэограф — Дзіяна

Юрчанка)! Тут мапады артыст таксама задае тон, чым выклікае авацыю глядзельнай залы. Поруч з моладдзю годна працуюць і сталыя каласуацы. Сярод іх вылучаецца Рыгор Шацко, які яскрава выконвае тры ролі (Мурманца, Першай галавы Гарыньчына і Стражніка). Асабліва ж яму ўдаецца вобраз Змея, дакладней, яго часткі (тут ён працуе ў тандэме з Георгіем Лойкам і Аляксандрам Фраловым). Першая галава — самая важная, яна верхаводзіць іншымі, нездарма ж носіць маршальскую папаху — знак асаблівага першыства. Сентыментальная, спялівая, неабьякавая да раммансаў, яна ніяк не можа зразумець дэўражасці простага мужыка. Ён ж так зразушмела, так проста: праспявае альбо станчыцы! А ён спрачаецца! Яна ж на самым версе, дык ёй лепш ведаць, што праспявае, а пра што змаўчаць!..

Рэй у спектаклі вядзе Яўген Бераснеў — выканаўца ролі Івана. Зрэшты, з яго дзея і пачынаецца, калі герой ішчэ пры поўным святле робіць мужычкі "зачыны" да спектакля. На ім трымаецца ўсё відэішча. Выканаўца добра перадае супярэчліваць папраўдзе рускага характару, не абмяноучы яго слабасці ў стацунках з дачкой Бабы-ягі, Гарыньчам, чарцыямі, Мудрацом, калі ён ці то вымушана, ці то па легкадумнасці ідзе на здзелку са сваім сумленнем, здраджае ўласным маральным прынцыпам. І таму ў фінале не абяццяся

ФОТОФАКТ

Свята прыгажосці

Мінскі Палац дзяцей і моладзі прыняў Баль праваспаўнай моладзі ў мінулы суботу. У імпрэзе ўдзельнічала больш за 350 пар з Беларусі ды іншых краін СНД. Цудоўная традыцыя падтрымліваецца арганізатарамі ўжо сёмы раз.

Фота Аліны САЎЧАНКА

Пра тое, што беларуская фотажурналістыка можа выходзіць за межы ролі, адведзенай ёй — ілюстрацыі падзей, — спрабуе распавесці выстаўка "Бліжэй, чым блізка" ў прасторы "Цэх". Сапраўды, не інерцыйнае фатаграфаванне "на адлегласці", у бяспецы (падзеі ці чалавека), а набліжэнне, паглынанне, парушэнне зоны камфорту (і ўласнай, і чужой), і ў выніку — нараджэнне пэўнай эмоцыі, уражання, эфекту, рэздуму. Вышэйназванае і вылучае практычны адзнакі цаці беларускіх аўтараў — удзельнікаў выстаўкі.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

"Бліжэй, чым блізка" — гэта ўжо другі выпуск навучальнага курса пад кіраўніцтвам спынных расійскіх фатографу Юрыя Козырава, Андрэя Паліканова, Таццяны Плотнікавай, што ладзіцца ў Беларусі з мінулага года дзякуючы выклікам беларускага фатографа Юліі Дарашкевіч. Першы — леташні выпуск — адначасна выніковай выстаўкай "Праірс", сёлетняя ж "абарона дыпламаў" уваасобілася ў дадзенаму тэмацішчу.

З серыі Іваніса Давыба "Мушкетар".

З серыі Уладзіс Грышчэна "Нябачны футбол".

З серыі Дар'я Сяпранецкай "Аластайна неба".

З серыі Масіма Сярычова "****".

З серыі Юліі Ваўчок "Вядкая валюта".

З серыі Навед Бужан "Дарога веры".

Парушаючы зону камфорту

Што вылучае работы выпускнікоў курсу, дык гэта спроба даследавання пэўнай тэмы, уваасобленая ў паўнаватрасны праект. У "Праірс" не ўсе серыі атрымалі якасць завершанай работы. "Бліжэй, чым блізка" прапануе большую колькасць спелых праектаў, якія вызначаюцца імкненнем зрабіць бачнымі многія не заўважныя правыя сучаснага жыцця.

Сацыяльная арыентаванасць — як правая неабыхавасці, шчырасці, зацікаўленасці фатографа. Поірк аўтара, што вылучае з'явы,

рэчы, людзей, абрысы якіх звычайна паглынае шэрасць будняў, звычайна руючы і абьякаваці, — воль тая адметнасць, што робіць фатаграфію новай генерацыі цікавай і па-сапраўднаму актуальнай.

Напрыклад, ці ведае наш сучаснік як выглядае праца пошукавага атраду "Анён" — суполкі энтузіястаў, якія трацяць свой час, каб знайсці людзей, што зніклі па невадомых прычынах? Ці задумаецца большасць над тым, а хто шукае тых зніклых, партрты якіх даволі часта бачым у метро ды сацыяль-

ных сетках? Лаканічны і між тым надзвычай атмасферны ды адначасова жорсты, напружаны праект Максіма Сарычова распавядае нам пра гэты пошук зніклых жанчын, дзяцей, юнакоў. Пошук, які вядзецца, здаецца, "у нікуды"...

І далей. Ці ўдавалася каму-небудзь з нас бываць на футбольным матчы, дзе гуляюць толькі невідучыя? А між тым гэта спарціўца, не пазбаўленае тых жа эмоцый ды напалу, які і звычайны матч, хоць і адбываецца з пэўнымі асаблівасцямі. Невідучыя футбалісты пры звычайнаюцца да пляцоўкі, цыгам

Фотавыстаўка ўзняла сацыяльныя пытанні

двух гадоў яны гуляюць адмысловым мячом, які "выдае" гучны часова жорсты, напружаны праект Максіма Сарычова распавядае нам пра гэты пошук зніклых жанчын, дзяцей, юнакоў. Пошук, які вядзецца, здаецца, "у нікуды"...

І далей. Ці ўдавалася каму-небудзь з нас бываць на футбольным матчы, дзе гуляюць толькі невідучыя? А між тым гэта спарціўца, не пазбаўленае тых жа эмоцый ды напалу, які і звычайны матч, хоць і адбываецца з пэўнымі асаблівасцямі. Невідучыя футбалісты пры звычайнаюцца да пляцоўкі, цыгам

двух гадоў яны гуляюць адмысловым мячом, які "выдае" гучны часова жорсты, напружаны праект Максіма Сарычова распавядае нам пра гэты пошук зніклых жанчын, дзяцей, юнакоў. Пошук, які вядзецца, здаецца, "у нікуды"...

І далей. Ці ўдавалася каму-небудзь з нас бываць на футбольным матчы, дзе гуляюць толькі невідучыя? А між тым гэта спарціўца, не пазбаўленае тых жа эмоцый ды напалу, які і звычайны матч, хоць і адбываецца з пэўнымі асаблівасцямі. Невідучыя футбалісты пры звычайнаюцца да пляцоўкі, цыгам

фота, поўныя болю: дык чыё гора большае? Што можа даць супакой гэтым жанчынам? Праект Сяргея — гэта тонка створанае пасланне для роздому...

"Бліжэй, чым блізка" таксама прапануе і даследаванні больш "лёгкіх" тэм. Напрыклад, Дар'я Сапранецкая ў сваім праекце вылучае паўсядзённасць мінскага аэраклуба, але Сяргей абірае разумны і далікатны шлях у яе асвятленні. Ён факусіруе увагу на няшчасці маці, што страцілі сваіх дзяцей, — на Але ці такі ўжо гэты рэпартаж звычайны? На палосах якіх газет даводзілася яго бачыць?.. Дадам, што Уладзь "дапусе" гэты рэпартаж з больш "прыватнай" серыяй пра дзядушчыню, якая ніколі не бачыла, — "Наташа".

бiста мне не хапіла фатаграфій у палёце, скачка самой аўтаркі), але і дазнацца пра пагрозу магчымага закрыцця аэраклуба. Апошняя на поставецай прасторы падобная арганізацыя, як выявілася, можа быць закрыта з-за будучага будаўніцтва на тэрыторыі Баравой панэльнага жыллёвага комплексу. Малаўнічыя пагоркі пасёлка падаліся прывабнай зонай для ўзвядзення ахвотных скокунцаў з парашутам, скакчы ў неба, спартсмены і аматары, якія лунваюць ў паветры... Дар'я распавяла, што пад час падрыхтоўкі свайго "дыплама" правяла на Баравой амаль цэлае лета. Не дзіва, што фатографу удалося задава дакладна, чыя маці на здымку пакутуе ад смерці свайго дзіцяці. І можна спытаць сябе, глядзячы на

Акадэміі дадзена, яна прасіла адказаць навукоўцаў на пытанне: што для іх ёсць навука? Фіксуючы іхнія адказы (напрыклад, "дысцыпліна, якая імкнецца спазцігаць ісціну"; "стыль жыцця "безбашенных" людзей"), фатограф захавала моманты працуюнх будняў тых, хто з'яўляецца стваральнікам сучаснай беларускай навукі. Візуальны выгляд памяшканняў, у якіх, лічы, "жыве" навуковы свет, абліччы адначасна стваральнікаў сучаснай беларускай навукі. Візуальны выгляд памяшканняў, у якіх, лічы, "жыве" навуковы свет, абліччы адначасна стваральнікаў сучаснай беларускай навукі. Візуальны выгляд памяшканняў, у якіх, лічы, "жыве" навуковы свет, абліччы адначасна стваральнікаў сучаснай беларускай навукі. Візуальны выгляд памяшканняў, у якіх, лічы, "жыве" навуковы свет, абліччы адначасна стваральнікаў сучаснай беларускай навукі.

паў — яна шчыра задае пытанне і спрабуе выявіць невытлумачальнае праз фатаграфію. Дык як выглядае сёння сучасная беларуская навука? Хто яе стварае? "Гэтыя людзі — і ёсць наша навука", — рэзюмэ Аляксандра.

Дык што можа быць "бліжэй, чым блізка"? Дзе заканчваецца "лёгкай" тэма і пачынаецца "сур'езная"? Вандроўка разам з беларускім чэмпіёнам тайскага боксу на рэдзіму спорту, самаганаварэнне — як знікаючая беларуская традыцыя, візіт да польскага рэжысёра Кшыштафа Занусі — як вандроўка ў сыходзячую кінапохру... Аўтары выстаўкі адкрыта і шчыра, рупліва даследуюць жыццё ды сябе. І таму гэта сапраўды блізка.

Фота Эдуарда КАБЯКА

Цягам 14 месяцаў — з лістапада 2013-га да канца 2014-га — супрацоўнікамі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі ладзілася сацыялагічнае даследаванне айчынных бібліятэкараў. Прыкладу толькі адну лічбу: у анкетаванні прынялі ўдзел больш за 900 супрацоўнікаў сферы з усіх раёнаў, а на расшыфроўку даных і іх аналіз давлялася патраціць блізу года!... Што і казаць, праца сталася адной з маштабных у найноўшай гісторыі айчыннай бібліятэчнай справы. Вынікі даследавання накіраваны ў адпаведныя ўпраўленні Міністэрства культуры ды ў Інстытут культуры Беларусі.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Напачатку было...

Але пра ўсё — па парадку. Ладзілася дадзенае даследаванне, як не цяжка здагадацца, сіламі супрацоўнікаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Так, напрыканцы 2013 года ў НББ былі створаны часовы калектыв пад кіраўніцтвам намесніка дырэктара ўстановы па навуковай рабоце і выдавецкай дзейнасці Алеся Сушы. Усяго ў склад калектыву ўвайшло шэсць спецыялістаў. Менавіта яны падрабязна распрацавалі метадалогію даследавання, пытанні для анкетавання айчынных бібліятэкараў, а таксама праводзілі ўсю далейшую працу па расшыфроўцы атрыманых даных.

Удавацца ва ўсе пытанні падрыхтоўкі даследавання ў рамках аднаго газетнага артыкула наўрад ці варта. Спынюся толькі на найбольш значных выніках праведзенай работы. Менавіта пра іх спецыяльна для "К" распавялі загадчык навукова-даследчага аддзела бібліятэказнаўства Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Марына Пшыбытка ды галоўны бібліятэкар, сацыялаг НББ Настася Маслоўская, якія ўваходзілі ў склад навуковага калектыву.

Так, па словах Марыны Пшыбытка, згаданая праца ладзілася Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі ў ад-

паведнасці з тэматычнымі планами навуковых даследаванняў і распрацовак, накіраваных на навукова-тэхнічнае забеспячэнне дзейнасці Міністэрства культуры краіны.

— Галоўная прычына, па якой мы ўзяліся за вывучэнне гэтай тэмы, — патрэба ў атрымманні аб'ектыўнай інфармацыі аб стане кадравых рэсурсаў публічных бібліятэак, — адзначыла Марына Пшыбытка. — Як вядома, сёння асяроддзе, у якім існуюць бібліятэкі, імкліва змяняецца. Таму, натуральна, і беларускія "кніжніцы" таксама павінны імкнуцца да гэтых змен. А гэта і развіццё інфармацыйных тэхналогій, і аўтаматызацыя бібліятэчных працэсаў, і стварэнне новых відаў бібліятэчна-інфармацыйнай прадукцыі, і выкарыстанне новых метадаў кіравання ўстановай...

Усё гэта ды іншае, як адзначыла Марына Пшыбытка, патрабуе ад кіраўнікоў і спецыялістаў бібліятэак новых ведаў, уменняў і навыкаў — ці, кажучы больш навукова, — новых кампетэнцый. Таму, натуральна, узрастае патрэба ў бібліятэчных кадрах, якія не толькі валодаюць сучаснымі прафесійнымі ведамі, але гатовы і здольны прымяняць іх у хуткай ды імкліва зменлівай сацыяльна-эканамічнай сітуацыі...

Не варта, мабыць, і казаць, што менавіта пра гэтыя, новыя кампетэнцыі бібліятэкараў у сённяшнім інфармацыйным свеце, неаднаразова пісала і "К", прапагандуючы перадавы вопыт як раённых бібліятэкараў з розных куткоў краіны, так і супрацоўнікаў сталічных "кніжніц", у першую чаргу, вядома ж, Нацыяналі... Нашы сталыя чытачы дадзенай выснову, думаю, пацвердзяць... Так што ў сваіх журналісцкіх пошуках крэатыву і інавацый мы, што называецца, пацэлілі ў яблычак... Што і казаць, прыемна.

Вынікі — навідавоку

Але вярнуся да галоўнага. Як ужо згадваў, сацыялагічнае апытанне праводзілася ва ўсіх абласных ды цэнтральных бібліятэках рэспублікі, а таксама ў бібліятэках-філіялах. Па словах Настасі Маслоўскай, у даследаванні прынялі ўдзел больш за 900 бібліятэкараў краіны, а менавіта: 469 кіраўнікоў і 435 спецыялі-

стаў публічных бібліятэк Беларусі. У выніку была вывучана структура публічных бібліятэк па сацыяльна-дэмаграфічных характарыстыках, прааналізавана ацэнка эфектыўнасці сістэмы дадатковай бібліятэчнай адукацыі, а таксама даследаваны комплекс прафесійных кампетэнцый кіраўнікоў і спецыялістаў публічных бібліятэк.

Спынюся на найбольш цікавых фактах, якія вынікаюць з анкетавання. Да прыкладу, па словах маіх суразмоўцаў, яно паказала, што большасць апытаных работнікаў сёння мае дастатковы прафесійны

Хто ты, сучасны

досвед. Так, вышэйшую бібліятэчную адукацыю маюць 80,2% кіраўнікоў бібліятэчных устаноў. Што да спецыялістаў, дык яны, у асноўным, валодаюць сярэдняй ды вышэйшай бібліятэчнай адукацыяй (47,5% і 41,8% апытаных адпаведна).

Разам з тым, можна ўпэўнена сцвярджаць: працэс старэння бібліятэчных кадраў ідзе няўхільна. Варта нават казаць пра сапраўдную кадравую стагнацыю, абумоўленую ростам колькасці супрацоўнікаў перадпенсійнага ўзросту.

Так, паводле даных, каля траціны супрацоўнікаў публічных бібліятэк (40,6% кіраўнікоў, 25,5% спецыялістаў) перасягнулі сёння 50-гадовы рубжы. Самая нешматлікая група і з'яўляецца моладзь да 25 гадоў. Таму не дзіўна, што і кіраўнікі, і спецыялісты галоўнай кадравай праблемай лічаць замацаванне маладых спецыялістаў у прафесіі.

Не магу не сказаць і некалькі слоў ад сябе. Вандруючы не першы год па абшарах Беларусі ды, натуральна, наведваючы самыя розныя бібліятэчныя ўстановы краіны, таксама неаднойчы сутыкаўся з агучанай праблемай: сталыя кадры ў гарадах і вёсках працуюць, а вось моладзь у прафесію не ідзе. Калі ж я, да прыкладу, і заўважаў у бібліятэцы райцэнтра маладога супрацоўніка, дык часцей за ўсё аказвалася, што ён — ці, дакладней кажучы, яна — прыйшоў туды па накіраван-

ні альбо толькі на адпрацоўку. Пра перспектывы ды пра далейшую працу ва ўстанове культуры мае маладыя суразмоўцы ці ўвогуле не згадвалі, ці лічылі за лепшае гаварыць на гэты конт адно толькі цыямнымі фразамі...

Так, гэта, зразумела, не навіна, што моладзь у сферу культуры ідзе з неахвотай. І галоўная праблема, як вядома, у тым, што маладыя спецыялісты (прычым не толькі ў бібліятэках, а і ў цэлым у сферы культуры) даволі часта маюць невырашальныя праблемы з жыллём, сутыкаюцца з нізкай аплатай сваёй

Беларусі. Акрамя яго, значную ролю ў гэтым пытанні адыгрываюць абласныя бібліятэкі і Нацыянальная бібліятэка.

— Выніковасць працэсу павышэння кваліфікацыі шмат у чым залежыць ад наяўнасці распрацаванай сістэмы стымулявання работнікаў да павышэння кваліфікацыі непасрэдна ў бібліятэцы, — пракаментавала даныя Марына Пшыбытка. — Гэта маніторынг выніковасці, сістэма заахвочвання і іншыя стымулы. Як паказала даследаванне, у большасці бібліятэк падобная сістэма пакуль не сфарміравана...

працы, а яшчэ, магчыма, не бачаць перспектывы сваёй дзейнасці. Як казаў мне адзін такі малады "спецыяліст", "бібліятэкарам сёння быць не прэстыжна"... Вось таму і сыходзіць моладзь з прафесіі праз год ці два... Але грашовое пытанне стаіць у гэтым праблемным шэрагу, бадай, самым першым...

Мае высновы, дарэчы, стасуюцца з тымі, якія атрымалі аўтары даследавання. Так, па словах Марыны Пшыбытка, праблему кадравы іхнія рэспандэнты ў першую чаргу звязваюць з вырашэннем матэрыяльнага пытання, а менавіта — з павышэннем ўзроўню заробкаў бібліятэчных работнікаў. Таксама, на думку апытаных, неабходна ўдасканальваць сістэму павышэння кваліфікацыі.

Адукацыя і самаадукацыя

Пра апошнюю з агучаных праблем варта пагаварыць больш грунтоўна. Так, згодна з вынікамі даследавання, важнымі звэнамі ў арганізацыі бесперапыннай адукацыі бібліятэкары сёння лічаць курсы павышэння кваліфікацыі (66% кіраўнікоў, 54,1% спецыялістаў), семінары (64,2% кіраўнікоў, 61,6% спецыялістаў), а таксама самаадукацыю (40% кіраўнікоў, 41,8% спецыялістаў). Самы вялікі ўклад у справу павышэння кваліфікацыі бібліятэчных работнікаў, на погляд рэспандэнтаў, уносіць Інстытут культуры

І, дадам ужо ад сябе: ці будзе яна сфарміравана ўвогуле? Бо кіраўніку бібліятэкі знаходзіць "лішнія" грошы на стымуляванне супрацоўнікаў — асабліва "ў глыбінцы" — не так ужо і проста. Вось і даводзіцца бібліятэкарам, каб атрымаць невялічкую надбаўку да зарплаты, сляваць у народным хоры або ладзіць лялечныя спектаклі на сцэне мясцовага раённага Дома культуры, выконваючы і перавыконваючы, такім чынам, план платных паслуг сваёй установы. Кажу гэта не галаслоўна, а таму, што сам неаднаразова бачыў падобныя прыклады ў шэрагу рэгіёнаў Беларусі.

І яшчэ. Як вынікае з прыведзеных вышэй лічбаў, найважнейшай формай павышэння кваліфікацыі для кіраўнікоў ды спецыялістаў публічных бібліятэк з'яўляецца самаадукацыя. Зразумела, значную дапамогу ў гэтым працэсе аказваюць прафесійныя перыядычныя выданні. Што цікава: у першую чаргу кіраўнікоў і спецыялістаў цікавіць інфармацыя, якая раскрывае ўсе магчымыя бакі інавацый у бібліятэчнай справе краіны...

Яшчэ раз адзначу, што "К" пастаянна піша пра крэатыўны досвед у бібліятэчнай сферы. Але, на жаль, як вынікае з таго ж апытання, наша галіновае выданне сярод некаторых рэспандэнтаў мае не так шмат сталых прыхільнікаў. Атрымліваецца, пішам упустую? Ды не! Газета — за-

На людным месцы

Сустрэча са Шчарачком

"Паміж Мнютай і Аўтай" — так у Віцебскім абласным метадычным цэнтры народнай творчасці назвалі выстаўку народнага клуба народных майстроў і самадзейных мастакоў "Талака" Шаркаўшчынскага дома рамёстваў.

Удзельніцы клуба "Груца". / Фота аўтара

Народнае мастацтва Шаркаўшчынскага краю мае багатую гісторыю. Край славіўся тканымі вырабамі, маляванымі дыванами, бондарствам, ложапленнем... Тут існавалі нават вёскі Бондары, Лазоўка. Для захавання і развіцця рэгіянальных асаблівасцей традыцыйнай культуры ў кастрычніку 1987 года быў створаны клуб народных майстроў "Талака", першым кіраўніком якога была Іна Сініца. У 1992-м калектыву прысвоілі найменне "народны". Цягам ужо дзесяці гадоў кіраўніком клуба з'яўляецца Святлана Заіка, якая змагла аб'яднаць амаль сорак майстроў розных жанраў

На выстаўцы прадстаўлены лепшыя творы: тканыя поспілки і ручнікі Ганны Рымдзёнак, маляванкі Вольгі Белабудцавай, маляваныя дываны Людмілы Маяк, вышыўка і лялькі Ірыны Грунінай, аплікацыі з саломкі Алы Леднік, кераміка Сяргея Рымдзёнка... Майстры клуба падарылі сапраўднае свята творчасці з мноствам сюрпрызаў: сустрэчу са Шчарачком — міфічнай істотай, што з'яўляецца сімвалам Шаркаўшчынскага краю, майстар-класы і выстаўку-дэгустацыю беларускіх страў, якія прапанавалі удзельніцы Народнага клуба нацыянальнай кухні "Груца" Радзюкоўскага сельскага дома культуры.

Андрэй СТРУНЧАНКА, вядучы метадыст Віцебскага АМЦНТ

Напрыканцы мінулага года ў Пастаўскім раёне прайшоў Фэстываль вясковай мастацкай творчасці, які быў арганізаваны раённым Цэнтрам культуры і народнай творчасці.

ПАСТАЎШЧЫНА

Трэба адзначыць, што пасля аптымізацыі сеткі на Пастаўшчыне засталася 17 клубных устаноў. Найбольш значныя з іх знаходзяцца ў аграгарадках: 2 гарпасялковыя і 6 сельскіх дамоў культуры, адзін сацыяльна-культурны цэнтр і адзін Цэнтр культуры.

Менавіта вакол гэтых асяродкаў сельскай культуры гуртуюцца іншыя клубныя ўстановы, агульнымі намаганнямі рэалізуюцца планы па культурным абслугоўванні мясцовых жыхароў. Фэстываль ставіў сваімі задачамі ўдасканаленне кампазіцыйнай пабудовы справаздачных і тэматычных канцэртаў, павышэнне выканальніцкага ўзроўню артыстаў-аматараў, а таксама — прыцягненне новых удзельнікаў да заняткаў у гуртках і калектывах.

Падтрымка традыцыйнай культуры, аўтарскай творчасці яскрава выявілася ў вёсцы Валкі. На сцэне быў паказаны народныя вясельныя абрады. А ў вёсцы Лукашова адбылося ўшанаванне нязменнай удзельніцы мастацкай самадзейнасці клуба, знаўцы народных традыцый і фальклору М.Антаневіч, якая якраз у гэты дзень святкавала 80-годдзе.

Пра ўсіх — патроху

Постаптымізацыйны стан клубнай справы — праз фэстываль

Тэмы большасці канцэртаў і пастановак датычыліся менавіта актуальных праблем вясковага жыцця. Напрыклад, тэатралізаваны канцэрт "Вясковы дэтэктыв, або Справа аб зніклых Наташцы" Палескага СК быў скіраваны супраць алкагольнай залежнасці, тэатралізаваная гумарыстычная дзея "Як Цярэшка і Агнешка паехалі на кірмаш" Лынтупскага ППДК прадстаўляла вясёлыя вясковыя калізіі, а яркая інсцэніроўка Дварчанскага клуба-бібліятэкі "Будні культработніка" — асаблівасці няпростае працы клубніка на сяле. У Ляхаўшчынскім СДК, дзе была прадстаўлена тэматычная праграма "Вячоркі на Кузьмінкі", свае таленты прадэманстравалі дзеці, якія прыйшлі ў госці да вясковай жанчыны — добрай гаспадыні. У Па-

рыжскім СДК гледачам і журы быў прапанаваны тэматычны канцэрт "Дом, дзе жыве свята". На свяце вясковай творчасці ў Гуцкім СКЦ ва ўтульнай зале сабраліся, гэтуна, усе жыхары Гуты, каб падтрымаць сваіх аднавяскоўцаў. І артыстаў было нямала: вакальная група, салісты, удзельнік этнаграфічнага канцэрта ў Белдзяржуніверсітэце — сямейны ансамбль Пачкоўскіх, два дзіцячыя харэаграфічныя калектывы, якія маюць асобныя касцюмы на кожны танец.

Тэмай свята вясковай творчасці ў Андронаўскім СК стала сувязь пакаленняў. Адкрыў канцэрт народны гурт аўтэнтчнай песні, які годна прадставіў фальклор сваёй мясцовасці. І ў аграгарадках "Андроны" ды "Кураполле" былі прадстаўлены

■ Інфраграфіка

бібліятэкар?

Сацыялагічнае даследаванне: стагнацыя кадраў, самаадукацыя і пытанне кампетэнцый

патрабавана. Але чамусьці толькі ў кіраўнікоў бібліятэчных устаноў, а не ў звычайных супрацоўнікаў...

Прыкладу ў пацвярджэнне, зразумела, і лічбы. Як вядома, сёння ў Беларусі існуюць тры перыядычныя выданні, мэтавай аўдыторыяй якіх з'яўляюцца бібліятэкары: кніжная серыя "Бібліятэка прапагуе", часопіс "Бібліятэчны свет" ды газета "Культура". Дык вось, апытанне прадэманстравала, што ў большасці сваёй названыя выданні карыстаюцца папулярнасцю. Так, 77,6% кіраўнікоў і 72,6% спецыялістаў вызначылі серыю "Бібліятэка прапа-

вынікаў даследавання, рэспандэнты практычна аднадушныя ў вызначэнні ключавых кампетэнцый сённяшняга спецыяліста публічнай бібліятэкі. У першую чаргу, на думку рэспандэнтаў, гэты чалавек павінен валодаць камп'ютарам, умець працаваць з інфармацыяй (аналізаваць яе, ажыццяўляць пошук, адбор і гэтак далей), мець навыкі працы ў групе, быць здольным правільна арганізаваць інфармацыйна-бібліятэчнае абслугоўванне...

Пры гэтым як кіраўнікі бібліятэчных устаноў, так і звычайныя супрацоўнікі сёння самі адчуваюць патрэбу ў развіцці базавых прафесійных кампетэнцый. Прычым як інфармацыйных, так і камунікатывых.

У пацвярджэнне агучнай тэзы — некалькі лічбаў. Так, 35,3% кіраўнікоў і 30,3% спецыялістаў хацелі б сёння ўдасканаліць навыкі працы з камп'ютарам і камп'ютарнымі праграмамі, а яшчэ — навыкі вусных зносін (34,6% і 36,1% адпаведна). Акрамя таго, многія маюць жаданне навучыцца лепш працаваць з інфармацыяй (21,5% кіраўнікоў і 34,6% спецыялістаў), а таксама хочучы вывучыць замежную мову (26% і 27,2% адпаведна).

— Як вынікае з даследавання, у першую чаргу сёння неабходна павышаць матывацыю работнікаў бібліятэк да самаадукацыі, — патлумачыла даныя лічбы Марына Пшыбытка. — А для гэтага варта ажыццявіць прывязку пацверджаных вынікаў самаадукацыі да сістэмы матэрыяльных заахвочванняў, прасоўвання кадраў, а таксама не матэрыяльнага стымулявання. У дадатак да матывацыі, працадаўца павінен забяспечыць доступ работнікаў да самай актуальнай інфармацыі з прафесійнай галіны дзейнасці супрацоўніка. Гэта, у першую чаргу, айчыныя і замежныя прафесійныя перыядычныя выданні, сучасная прафесійная літаратура, а таксама магчымасць зносін з калегамі на форумах, у сацыяльных сетках ды іншых пляцоўках у Інтэрнэце...

Акрамя таго, адсюль, па словах суразцоўцы, вынікае і шэраг іншых фактаў. Так, асабліва ўвагу пры складанні праграм дадатковай адукацыі, вызначэння выдавецкай палітыкі варта надаваць групам базавых прафесійных кампетэнцый.

нуе" ў якасці асноўнай крыніцы павышэння кваліфікацыі, як, дарэчы, і часопіс "Бібліятэчны свет" (78,3% і 57,2% адпаведна). Газета "Культура" выклікае меншую цікавасць: 18,2% і 8,3% адпаведна.

Што ж, дадзеныя вынікі, як на мой погляд, можна тлумачыць па-рознаму. Газета, скіраваная на асвятленне культурнага жыцця Беларусі, натуральна, не можа замяніць вузаспецыялізаваныя выданні. Аднак ужо тое, што прыкладна пятая частка дырэктараў раённых і гарадскіх бібліятэк цікавіцца і даведваецца пра профільныя навіны, у тым ліку, і з нашых старонак, не можа не радаваць. Значыць, журналістыка вандроўкі па сельскіх, гарадскіх ды абласных бібліятэках краіны не дарэмная. І можна казаць, што інавацыйны досвед бібліятэкараў, пра які пастаянна піша "К", уважліва вывучаецца ў розных кутках краіны. Ды не толькі вывучаецца, але і выкарыстоўваецца ў працы...

Кампетэнтна пра кампетэнцыі

І апошняе, пра што хацелася б сказаць. Пра кампетэнцыі. Як вядома, выкарыстанне іх у практычнай бібліятэчнай дзейнасці залежыць ад шэрагу фактараў: пасады, што займае чалавек, катэгорыі спецыяліста, напрамкаў яго працы ды многага іншага. Дык вось, паводле

А гэта значыць, уключаць у навучальныя праграмы ды планы выдавецтваў тэматычныя блокі, прысвечаныя такім пытанням, як праца з інфармацыяй (пошук, адбор, ацэнка, перапрацоўка), камп'ютарная і інтэрнэт-пісьменнасць, тэхніка дзелавых зносін, майстэрства прамоўцы ды многае іншае.

Дадам і ад сябе. Пад час камандзіровак звяртаў увагу на адну з праблем — слабую камп'ютарную і інтэрнэт-пісьменнасць некаторых бібліятэкараў, асабліва сельскіх. Уключаць і выключыць камп'ютар сёння многія ўмеюць — як і набіраць тэксты адным пальцам, — а вось шукаць ды аналізаваць патрэбную інфармацыю, складаць спіс літаратуры ці цікавіцца навінкамі бібліятэчнага жыцця з дапамогай Інтэрнэту могуць далёка не ўсе... Што і казаць, праблема гэта вялікая. Нягледзячы на маштабную інфарматызацыю ды камп'ютарызацыю значнай колькасці айчынных бібліятэк... Што ж, будзем звяртаць увагу на гэтыя і іншыя з агучаных пытанняў у публікацыях не аднойчы...

Што ні кажы, а праведзенае сацыялагічнае даследаванне дае шмат нагод для роздумуў як спецыялістам, так і нам, журналістам. Думаю, не памылюся, калі спрагазую, што на старонках "К" цяпер будзе з'яўляцца яшчэ больш матэрыялаў пра інавацыйны досвед бібліятэк, пра развіццё праектнай дзейнасці ў бібліятэчных установах, пра новыя віды і формы ўзаемадзейнення бібліятэкараў з чытачамі...

Бо ўсё гэта цікава і нам, журналістам. Як цікава і вам, нашым чытачам-бібліятэкарам. Раней мы пра тое толькі здагадаліся. А цяпер, маючы перад сабой канкрэтныя лічбы ды факты, можам свярдацца з упэўненасцю. І няхай пакуль толькі невялікая колькасць бібліятэчных супрацоўнікаў выкарыстоўвае газету для павышэння свайго прафесійнага кругагляду ды самаадукацыі. Цалкам верагодна, што менавіта дзякуючы нашым выездам у рэгіёны, а таксама падобным сацыялагічным даследаванням звязка "чытач — газета" стане з цягам часу яшчэ больш трывалай і моцнай...

выстаўкі народнай дэкаратыўна-прыкладной творчасці.

Справаздачны канцэрт у Юнькаўскім СДК распачаўся выступленнем вакальнай групы народнага клуба "Юнчанка", удзельніцы якога не толькі разам спяваюць, але і карысна бавяць свой вольны час, упрыгожваюць і свой дом, і клубную ўстанову майстэрствам рукадзелля, частуюць стравамі традыцыйнай кухні.

Вясковы фестываль атрымаў сваё годнае завяршэнне ў аграгарадках "Дунілавічы", "Варапаева" і "Навасёлкі". У першым выступілі і жаночая вакальная група, і танцавальны гурток, удзельнікі якога не раз змянялі маляўнічыя касцюмы, і дзіцячы хор. А тэатральныя калектывы паказалі гумарыстычную інтэрмедью на вясковую тэму "Калодзеж".

Справаздачны канцэрт у Варапаўскім ГПДК пачаўся з прэзентацыі аматарскіх аб'яднанняў ды латарэй-частавання ад клуба садаводаў "Пам'яць Сікоры". Тэатральны калектыв "Мясцовы час" развесялі ў вясельмі інтэрмедыямі, а вакальны квартэт "Шаўкавіца" ўразіў усіх высокім выканальніцкім узроўнем.

Падводзячы вынікі фестывалю, хочацца адзначыць якасць мастацкіх нумароў у большасці сельскіх клубных устаноў, павышэнне агульнай культуры іх сцэнічнага ўвасаблення, адпаведны падбор рэпертуару і эстэтыку афармлення мерапрыемства.

Людміла ЧАТОВІЧ, супрацоўнік Пастаўскага цэнтра культуры і народнай творчасці

Алена Марцыянава — малая мастачка з Чэрвеня. Яе этапы сталення: Чэрвеньская школа мастацтваў, Лінгвістычны ўніверсітэт, прафесія перакладчыка, вандроўкі па Еўропе, ЗША. Дарэчы, менавіта са стрытаў і авеню Нью-Ёрка паходзяць яркія чырвоныя трамвайчыкі на карцінах Алены — цяпер, мабыць, самы пазнавальны элемент яе работ урбаністычнага кірунку.

Да апошняга часу гарадская тэма дамінавала ў творчасці Алены Марцыянавай, у чым можна было ўпэўніцца, пабачыўшы персанальную выстаўку мастачкі ў Мінскай абласной бібліятэцы імя Аляксандра Пушкіна год таму. Яе нядаўні "Сумбурны стыль-life" адбыўся ў тых жа сценах, — цяпер на іх паболела нацюрмортаў ды кампазіцый. Назву варты расшыфраваць: "сумбурны" — як апраўданне творчага пошуку, разнажанравасці, рознастыльнасці карцін і, як вынік, іх непадуладнасці агульнай канцэпцыі (ідэя — сам пошук?), а "стыль-life" — гульня слоў з частковай транспірацыяй, бо "нацюрморт" па-англійску гучыць як "still life" ("нерухомае, застылае жыццё").

Асновай твораў Марцыянавай становяцца здымкі, зробленыя ці ёй самой, ці ейнымі знаёмымі. Аўтарчы часам дастаткова ўразіцца інстаграмам сябра, каб пачаць працаваць.

3 чырвонымі трамвайчыкамі

Адна з работ Алены Марцыянавай.

Гэта не значыць, што Алена механічна пераносіць на палатно і без таго здзейснены ў сваім відзе мастацтва вобраз. Сэнс у тым, каб прапусціць "карцінку" праз сябе, пераставіць і паказаць праз сваё бачанне.

Марцыянава падкрэслівае, што капіраваннем не займаецца. Фатаздымак — адзін з інструментаў, дапаможны, а не вызначальны. Тэмп жыцця такі, што няма часу "ўпалёваць" сюжэты для твораў, даводзіцца іх падглядаць. Да таго ж працаваць алейнымі фарбамі ў эктэр'еры нязручна, трэба лічыцца з капрызамі надвор'я: святло і святлацень не будуць паслухмяна чакаць, пакуль мастак дапіша палатно.

Акрамя таго, Алена фатаграфуе карціну і пад час працы над ёй. Праз слабы зрок яна дэталева бачыць толькі амаль усутыч паднесеныя да вачэй прадметы. Таму, каб цалкам кантраляваць творчы працэс, выйдуць хібы ды рабіць адпаведныя праўкі на палатне, Алена стала праглядаць алічбаваныя фрагменты карціны на экране фотаапарата. Для мастачкі асабліва таямніцай з'яўляецца фінальнае злучэнне ўсіх частак, дробязей, дэталеў твора ў цэласную, завершаную выяву.

Асабліваць экспазіцыі — адсутнасць подпісаў. Безыменныя Нью-Ёрк ці Парыж адгадваюцца па архітэктурных прыкметах, а вось

кадры нацюрмортаў, не прыбітыя да ўмоўнай сцяны свядомасці цвікамі больш-менш канкрэтных аўтарскіх намінацый, дораць свабоду ўспрымання. На выстаўках Марцыянавай глядач можа пакінуць у кнізе водгукаў свае варыянтны назваў, такім чынам ён запрашаецца ў суаўтары. Станоўчая правакацыя на дастварэнне работ, на саўдзел ад пачатку прыводзіць гледача да галоўнага: свядома, удумліва ўспрымаць творы, рэфлексаваць і спрабаваць выразіць свае перажыванні вербальна, у лаканічнай думцы.

Ёсць яшчэ адна "фішка" выставак Алены Марцыянавай і яшчэ адна форма інтэрактыўнасці паміж аўтарам і гледачом — наяўнасць карцін-культураў. Такую карціну кожны можа перакуліць. Усё гэта — элементы ўзаемавыгаднай тактыкі, прызначаныя разварушыць любога гледача, уключыць яго ў акт творчасці. Між іншым, дзейсны спосаб "выменяць" давер на давер.

Што далей? Марцыянава інтрыгуе намёкамі на верагоднасць якасна новай выстаўкі, дзе будуць прадстаўлены яшчэ невядомыя яе работы авангарднага характару. Пакуль Алена іх хавае, бо публіка, па словах аўтаркі, да іх не падрыхтавана.

Паліна ПІТКЕВІЧ

Тактыка культурнага развіцця

Караткевіч у... аўтобусе

Загадчык Музея Уладзіміра Караткевіча Аршанскага музейнага комплексу гісторыі і культуры Аршаншчыны Ліна Гатоўская паведаміла "К", што яе ўстанова прапанавала свой варыянт буккросінгу. Дадатковы стымул для нязмушанага чытання і яшчэ адна нечаканая фарба ў яркі партрэт музея.

Яўген РАГІН

Ды плюс чарговая нагода паразважаць, хто чым у нашай культуры займацца павінен. Да прыкладу, ці варта музейшчыку яшчэ і кніжкі прапагандаваць? А бібліятэкару, скажам, — утвараць музей у чыгальнай зале?

Буккросінг — рэч дэмакратычная, лішніх штатных адзінак не патрабуе. Таму і падаецца сімпатычным дадаткам да асноўнай музейнай дзейнасці. Мы шмат пісалі пра гэтую амерыканскую прыдумку. Уразіла ў свой час ініцыятыва колішняга начальніка ўпраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Алега Рыжкова, які "парэкамендаваў" выкарыстаць магчымасці буккросінгу ці не ва ўсіх установах. Я быў неяк з нагоды ў Веткаўскім райвыканкаме і на адным з паверху ўбачыў скрыні з кнігамі ды абвестку: бяры, маўляў, любую, толькі ўзамен пастаў сваю, якую прачытай. Пра паліцы з кнігамі ў адным з жодзінскіх гатэляў мы таксама нядаўна пісалі. Бачыў праявы буккросінгу і ў грамадскім транспарце на Докшыччыне.

Для сябе я называю ўсё гэта "мілімі нечаканасцямі", якія выклікаюць добрую ўсмешку, пазітыўны настрой і за якімі заўжды стаіць асоба работніка культуры. І не важна, малюе ён сімпатычны тварык на бібліятэчным фармуляры (пазнака для лепшага чытача) ці складае верш-прыпеўку пра самую актыўную ў клубнай самадзейнасці бабюлю... Мо я памыляюся, але прызначэнне работніка культуры і ў тым, каб вярнуць чалавека з суму ды адзіноты да аптымістычнага, а таму стваральнага ўспрыняцця жыцця.

І яшчэ адна згадка пра Алега Рыжкова. Дзяўчаты з Гомельшчыны жартавалі, што ягоная мара — зрабіць з кожнага клуба вобласці Палац Румянцавых. І як прыемна было ў звычайным, здавалася б, сельскім клубе на Рагачоўшчыне нечакана пабачыць экспазіцыю вышываных мясцовымі майстрыхамі падушак, якой пазайздросціў бы любы раённы музей.

Інтэрнэт поўны відэаролікаў, дзе ў выніку самых разнастайных флэшмобаў людзі перастаюць хмурыцца і пачынаюць усміхацца. Вагон метро, дзе пасажыры раптоўна і нечакана дастаюць музычныя інструменты — і вось ужо палова салона выконвае нейкі нацюржон, а палова, не хаваючы здзіўлення ды радасці, слухае. Ці зала супермаркета, дзе адзін пакупнік пачынае спяваць, яго падхоплівае другі, трэці — і вось пад столлю лунае суладнасць магутнага харавога выканання. Шараговыя наведвальнікі спачатку сплупянеюць, а потым падхопліваюць песню... Мастацтва ратуе ад абьякавасці і яднае. А сапраўдны творца — непрадказальны ў праявах таленту.

Але вернемся да Музея Караткевіча. У дзень нараджэння класіка беларускага рамантызму знаёмы быў у Оршы і з радасцю паведаміў пасты, што ў грамадскім транспарце паміж абвесткамі прыпынкаў гучаць вершы Уладзіміра Сямёнавіча. Ініцыявалі такую "пазаштатную" нечаканасць, як аказалася, работнікі музея. Не буду шмат казаць пра іхні апошні доўгатэрміновы праект — інтэрактыўныя экскурсіі для людзей з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі, — бо гэта, урэшце, прамы абавязак работнікаў культуры. Хоць, папраўдзе, пра супрацу з названай катэгорыяй насельніцтва ў іншых установах культуры чуць даводзіцца надзвычай рэдка. Але гэтая тэма — для асобнай публікацыі...

А на завяршэнне — яшчэ пра адзін нестандартны праект Музея Караткевіча. Неўзабаве пры дапамозе педагогаў ДШМ № 3 у выставачных залах будуць ладзіцца ўрокі малявання для дзяцей. Письменнік, як вядома, і з алоўкам упраўляўся не горш, чым з асадкай...

К

Камісія па прэміях Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі разгледзела матэрыялы па работах, творах і кандыдатах, якія вылучаны на саісканне прафсаюзных прэмій 2015 года, і паведаміла, што да ўдзелу ў конкурсе на саісканне прэмій дапушчаны:

I. За творы прозы, паэзіі і драматургіі (адна прэмія):

1. **Вольга Астапенка** — за кнігу вершаў "Проходзя сквозь свет" (Мінск: Кнігазбор, 2011);
2. **Людміла Дзямідава** — за зборнік вершаў "Времена года" (Дрыбін, 2012);
3. **Фёдар Палачанін** — за кнігі "Зраненае сэрца: драматургія" (Мінск: Кнігазбор, 2011) і "Дарога ў неба: драматургія" (Мінск: Кнігазбор, 2014);

II. За музычныя творы, канцэртна-выканальніцкую дзейнасць (адна прэмія):

1. **Нацыянальны акадэмічны народны аркестр Рэспублікі Беларусь імя І.Жыновіча ўстанова "Беларуская дзяржаўная ардна Працоўнага Чырвонага Сцяга філармонія"** — за стварэнне тэатралогіі "Святое, незабыўнае..." (снежань 2010 — снежань 2012 гг.);

III. За работы ў галіне тэатральнага мастацтва і кінамастацтва (адна прэмія):

1. **Уладзімір Мароз** (аўтар сцэнарыяў), **Яўген Сяцко** (кінарэжысёр), **Станіслаў Смірноў** (кінааператар) — за стварэнне цыкла дакументальных фільмаў "У пошуках новай зямлі", "Беларусь. 4 гады вайны", "Леанід Дранько-Майсюк. Бязмежнае" (2011 — 2013 гг.);
2. **Мікалай Пінігін** (рэжысёр-пастаноўшчык), **Святла-**

Ні для каго не сакрэт, што пераважную частку аўдыторыі многіх айчынных музеяў складаюць школьнікі. Не сакрэт і тое, што часцей за ўсё яны прыходзяць не з бацькамі, а з настаўнікамі, хоцькі-няхочькі выконваючы тым самым вучэбна-выхаваўчы план.

Кастусь АНТАНОВІЧ

Сумна, але для большасці вучняў такія асветніцкія вылазкі ва ўстановы культуры не пакаідаюць у памяці і следу. Прычына адна: ім нецікава. Паспяхова змагаюцца з такой праблемай сталічныя музеі. У тым ліку Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа.

Каб па-сапраўднаму зацікавіць юную публіку, аднаго павярхоўнага знаёмства з творчасцю класіка беларускай літаратуры відавочна мала. А таму музейшчыкі прапануюць багата інтэрактыву. Для дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту ва ўстанове створаны музейна-педагагічны праект "Крочам у школу разам з Коласам". Так, усімі

Увага! Аб'ява!*

Ад Камісіі па прэміях Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі ў галіне літаратуры, мастацтва, журналістыкі і аматарскай творчасці

на Анікей і Аляксандр Падабед (выканаўцы галоўных роляў) — за стварэнне яркіх вобразаў у спектаклі "Пан Тадэвуш" паводле аднайменнай паэмы А.Міцкевіча ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы (студзень 2014 г.);

3. **Віктар Клімчук** (рэжысёр-пастаноўшчык) і **Яўгеній Гусеў** (выканаўца галоўнай ролі) — за пастаноўку спектакля "Нататкі вар'ята" паводле аднайменнай аповесці М.В. Гоголя ў Беларускай тэатры "Плялька" (2012 г.);

IV. За творы жывапісу, скульптуры, графікі і прыкладнага мастацтва (адна прэмія):

1. **Раман Коршунаў** — за серыю жывапісных работ "Дарога да храма" (2014 г.);
2. **Юрый Хілько** — за мастацкае афармленне і ілюстрацыі камплекта кніг Максіма Багдановіча "Раманс", "Пагоня" і "Слуцкія ткачыхі" (2011 г.);
3. **Вячаслаў Шамшур** — за стварэнне серыі твораў "Віцебск і Віцебшчына" (2011 — 2013 гг.);

V. За лепшы твор аб прафсаюзах (адна прэмія):

1. **Надзея Грыб** — за кнігу "Профсаюзному движению Беларуси — 110 лет" (Мінск: УП "Выдавецкі дом "Праф-Прэс", 2014);
2. **Лідзія Максімава** і **Яўгеній Туромша** — за стварэнне кнігі "Ілюстраваны"

ванна хроналогія історыі профсаюзной арганізацыі БГУ. Отражение времени в архивных и фотодокументах" (Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2014).

VI. За актыўную работу па развіцці народнага мастацтва і аматарскай творчасці працоўных (адна прэмія):

1. **Пётр Атрошанка** — старшыня прафсаюза камітэта Мінскага РУП электраэнергетыкі "Мінскэнерга" Маладзечанскія электрычныя сеткі;
2. **Яўгеній Барсукоў** — дырэктар Рэспубліканскага Палаца культуры ветэранаў;
3. **Васіль Бойка** — старшыня адзінай арганізацыі прафсаюза Брэсцкага філіяла РУП "Белтэлекам";
4. **Іван Каваленка** — дырэктар Культурна-спартыўнага комплексу транспартнага РУП "Гомельскае аддзяленне Беларускай чыгункі";

VII. За выдатныя дасягненні аматарскіх калектываў мастацкай творчасці (адна прэмія):

1. **Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь "Скарбонка"** філіяла Гомельскія цеплавялыя сеткі РУП "Гомельэнерга";
2. **Народны аматарскі калектыв беларускага тэатра "Валянцін"** УК "Магілёўскі гарадскі Цэнтр культуры і волынага часу";

3. **Народны вакальны ансамбль "Белы Птах"** філіяла ААТ "Мінскі трактарны завод" "Культсэрвіс МТЗ";

4. **Узорны музычны тэатр "Папяровая фантазія"** Дома культуры энергетыкаў аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Светлагорскага райвыканкама;

5. **Харэаграфічны ансамбль "Забавушкі"** ДУА "Магілёўская дзіцячая школа мастацтваў № 3 імя М.М. Салдатава";

VIII. У галіне журналістыкі (адна прэмія):

1. **Таццяна Сычкова** — за цыкл матэрыялаў, прысвечаных людзям працы — урачам і настаўнікам, апублікаваны ў газеце "Гомельскія ведамасці" ў 2013 — 2014 гг.;
2. **Дзмітрый Чарняўскі** — за цыкл матэрыялаў, прысвечаных людзям цікавых і незвычайных прафесій, і цыкл публікацый аб ветэранах Вялікай Айчыннай вайны, апублікаваны ў газеце "Гомельскія ведамасці" ў 2013 г.;
3. **Міхаіл Шубіч** — за цыкл матэрыялаў пад рубрыкай "Социальное партнерство. Патриотизм и гражданственность", апублікаваны ў Баранавіцкай аб'яднанай газеце "Наш край" у 2013 — 2014 гг.

Камісія звяртаецца да творчых саюзаў, культурна-асветных устаноў, прафсаюзных і грамадскіх арганізацый, калектываў прадпрыемстваў і навучальных устаноў, грамадзян рэспублікі з просьбай правесці абмеркаванне кандыдатур на саісканне прэмій Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі 2015 года ў галіне літаратуры, мастацтва, журналістыкі і аматарскай творчасці.

Вашы прапановы, водгукі, заўвагі просім накіраваць да 1 сакавіка 2015 г. на адрас: Савет Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, Камісія па прэміях ФПБ (пакой 915), пр-т Пераможцаў, 21, 220126, г. Мінск. Тэл: 203 95 83.

Як зацікавіць музеём?

магчымымі сродкамі абыгрываюць верш класіка "Савось-распуснік". Ёта і аднайменны лялечны спектакль, і сумеснае з дзецьмі стварэнне асацыятыўных малюнкаў паводле названага твора, і аўтарскае выкананне верша з запісам на дыск з дапамогай мультымедыійных тэхналогій.

Выкарыстоўваюцца і хібы Песняра. Да прыкладу, ягоная любоў да калекцыянавання настольных календароў ды паштовак стала падставай для правядзення тэматычных экскурсій і майстар-класаў па стварэнні вечнага календара ды па вырабе маляваных паштовак, а таксама сувенірнай музейнай паштоўкі з уласным фотаздымкам. Па словах дырэктара музея Зінаіды Камароўскай, цікавасць да гэтага праекта даволі вялікая, асабліва — да мультымедыійных цікавостак.

Трэба сказаць, што ўдзел у згаданым праекце абыдзеца школьніку хоць і даволі танна, ды ўсё ж не бясплатна. Але трапіць у Музей Якуба Коласа ды сысці адтуль з пазітыўнымі эмоцыямі і каштоўнымі сувенірамі можа

кожны школьнік. Дастаткова толькі паўдзельнічаць у адным з творчых конкурсаў, якія рэгулярна абвешчаюцца ў музеі, а інфармацыя пра іх змяшчаецца на інтэрнэт-старонцы ўстановы.

Апошні з такіх конкурсаў прысвяцілі 55-годдзю з дня адкрыцця ўстаноў. Конкурс праходзіў з 15 лістапада па 15 снежня 2014-га, а днямі былі падведзены яго вынікі, якія прымуслі задумацца.

Так, на адрас журы прыйшлі дзясяткі работ ад 52 школьнікаў з розных рэгіёнаў Беларусі. Ёта не толькі Мінск, але і Івацэвічы, Капыль, Пінкавічы... Апрача шматлікіх віншаванняў, прысвячэнняў Якубу Коласу, ілюстрацый да яго твораў на адрас музея паступілі лісты, у якіх падлеткі выказвалі сваё ўласнае бачанне перспектывы развіцця Музея Песняра і наогул уяўленне пра музей XXI стагоддзя.

Антон Бурко з кадэцкага вучылішча ў намінацыі "Калі б я быў дырэктарам" прапаноўвае зрабіць асобную залу, прысвечаную атрыбутыцы "Новай зямлі", музейную кавярню. Пагадзіцеся,

чым не цікавыя думкі, якія варта было б узяць на заўважку музейшчыкам? І хай гэта па аб'ектыўных прычынах немагчыма рэалізаваць у цэнтральным музеі, але ж ёсць яшчэ філіялы, якія чакаюць крэатыву.

І яшчэ некалькі фактаў наконце мэтазгоднасці правядзення такіх творчых праектаў. Адзін хлопчык у сачыненні прызнаўся, што ніколі не быў у музеі — наведваў толькі інтэрнэт-старонку, — і менавіта конкурс заахоціў яго не адно задумацца пра дзейнасць устаноў, але і ўпершыню пабываць там. Чатырохгадовая Дзіяна Шацько ўжо другі год запар удзельнічае ў конкурсе малюнкаў. Дзяўчынка наведвала музей з бабуляй і, перакананы, неаднаразова завітае сюды ў будучыні і са сваімі дзецьмі...

Дарэчы, пра ўзнагароды. Па выніках галасавання пераможцы атрымалі фірменныя гадзіннікі, якія будуць нагадваць не толькі пра Якуба Коласа, але і пра адмысловае далучэнне да беларускай культуры.

К

Лідскі дзяржаўны музычны каледж згадваўся на старонках "К" неаднойчы. Найперш — у сувязі з чарговымі перамогамі тамтэйшых выхаванцаў на міжнародных фестывалях ды конкурсах. А чым жыве каледж "у вольны ад перамог" час? Ці перажывае ён тыя ж праблемы, як і іншыя музычныя навучальныя ўстановы? І як з імі змагаецца?

Надзея БУНЦЭВІЧ

На што попыт у музикаледжы?

Як установе адукацыі "раскруціць" земляка і зрабіць прафесію працягальнай

Алена СЕРАКОВА.

— Рынак адукацыйных паслуг сёння вялізны, — распавядае дырэктар Лідскага дзяржаўнага музычнага каледжа Алена СЕРАКОВА. — Колькасць спецыяльнасцей, якія можна набыць, — неабсяжная. І сярод іх, вядома, ёсць куды больш прыцягальныя для моладзі і не такія складаныя, як музыка. Сядзець склаўшы рукі ды чакаць, пакуль на нас абрынецца цэлае зор'е апантаных, падрыхтаваных ужо самой матунай-прыродай юных талентаў (маўляў, бяры ды выпускай!), не даводзіцца: дыямент — і той патрабуе агранкі. Ды яшчэ і знайсці яго трэба! Па-першае, імкнёмся падтрымліваць цесную ўзаема сувязь: школа — каледж — ВНУ. Па-другое, цікавасць да спецыяльнасці закладаем і падтрымліваем конкурсна-фестывальным рухам, канцэртнай дзейнасцю, міжкультурнымі абменамі. Патрэбнае, улічваем індывідуальныя пыходы — іншымі словамі, "ролю ў гісторыі", як таму вучыць філасофія. Бо шмат чаго залежыць ні ад дырэктара ці якога іншага начальніка, ні ад мясцовых улад, на якіх, здарэцца, любяць "спісваць" вечны недахоп матэрыяльных сродкаў, а ад ініцыятывы і зацікаўленасці кожнага, пачынаючы са сціплай пасады выкладчыка. Ды ніякая яна не сціплай! Бо менавіта ад настаўніка залежыць, ці натхніць ён сваіх выхаванцаў на музыцыраванне, ці падтрымае ў іх творчы агеньчык...

Мастацтва выканальніцтва на духавых інструментах у нашым каледжы калісці вельмі ўзняў Канстанцін Сцяпанай. Ніводны каледж не можа пахваліцца такой моцнай, як у нас, музыказнаўчай школай,

ля вытокаў якой стаіць Эла Дзвілянская. Традыцыі добрага выканальніцтва на народных музычных інструментаў заклаў Аляксандр Патапейка. Таму сёння ў нас ёсць два аркестры народных інструментаў, якімі кіруюць Алена Сечка і Галіна Пушкіна, і абодва развіваюцца вельмі плённа.

— Няцяжка заўважыць, што кожны з музычных каледжаў рэспублікі мае сваю "фішку". Да прыкладу, Маладзечанскі імя Агінскага вядомы ў нас і за мяжой праз свой сімфанічны аркестр на чале з дырэктарам каледжа Рыгорам Сарокам,

лькі розныя музычныя спецыяльнасці, але і харэаграфію. Магчыма, вам будзе цяжка паверыць, але летась ён сабраў каля тысячы салістаў, амаль дзвесце ансамбляў, агульная ж колькасць удзельнікаў (падкрэслію, з якіх куткоў Беларусі) пераваліла далёка за дзве тысячы. Такі разгорт не можа не дацца ў знакі на павышэнні рэйтыngu ды музычных спецыяльнасцей увогуле, і нашага горада, і ўсіх яго культурных устаноў.

— Але ж спадзявацца адно на Лідскую школу мастацтваў, якая забяспечыць вас абітурыентамі, нельга...

праз канцэртныя ды оперныя вечары, што ён ладзіць. Лідскі, як мне здаецца, мае іншую базу: народнае выканальніцтва — не толькі інструментальнае, але і вальна-харавое...

— Так, у заходніх рэгіёнах вельмі папулярны акардэон, цымбалы, народныя харавыя спевы — праблем з наборам на гэтыя спецыяльнасці няма. У маі на базе каледжа будзе праводзіцца VII Рэспубліканскі конкурс выканаўцаў на народных інструментах імя Іосіфа Жыновіча — па розных спецыяльнасцях, у некалькіх узроставых намінацыях. Гэта таксама папулярныя і народнага выканальніцтва, і нашай установы. А вось тыя ж струнныя смычковыя інструменты, навучацца ігры на якіх пажадана з маленства, карыстаюцца, на жаль, меншым попытам (асабліва гэта датычыцца віяланчэлі, кантрабаса). Ладзіцца ў Лідзе і Абласны конкурс імя Канстанціна Горскага — ураджэнца нашага горада, вядомага скрыпача і кампазітара, сябра і выканаўца твораў Чайкоўскага, аўтара оперы "Маргер", што ставілася ў Польшчы, больш як сотні рамансаў, музыкі іншых жанраў. Але імя нашага славутага земляка патрабуе далейшай "раскруткі", у тым ліку з боку СМІ. Дадатковая інфармацыйная нагода — 90-годдзе з дня смерці Горскага і 20-годдзе самога конкурсу, які ладзіцца з 1995-га, чаргуючы розныя намінацыі. Дадам, што наш конкурс адкрыў у свой час такія вядомыя ў рэспубліцы і за яе межамі імёны, як піяністка і кампазітар Дзінара Мазітава, трубач Максім Шкулепа, які грае ў аркестры Вялікага тэатра краіны і выкладае ў Акадэміі музыкі. А конкурс "Ільвяня"! Калісці гэта быў "Лідскі вянок", а летась ён атрымаў "павышэнне статусу", стаўшы Рэспубліканскім фестывалем конкурсам дзіцячага мастацтва, і быў перайменаваны ў "Ільвяня", у рускамоўнай версіі якога няцяжка заўважыць гульню слоў з ранейшай назвай. Гэты конкурс ладзіцца на базе Лідскай дзіцячай школы мастацтваў і ахоплівае не то-

— Ды нашы выкладчыкі па ўсім рэгіёне ездзяць! Ва ўсіх райцэнтрах, аграгарадках ладзяць канцэрты, праводзяць кансультацыі, майстар-класы, удзельнічаюць у журы тамтэйшых конкурсаў. Усё гэта і дае плён. Будучых абітурыентаў (ды асабліва іх бацькоў) не можа не вабіць і добры ўзровень падрыхтоўкі, які дае наш каледж (сведчаннем таму — высокі працэнт паступлення ў ВНУ), і стопрацэнтнае ўладкаванне на працу. Каледж увесь час на вачах, бо нашы калектывы і салісты ўдзельнічаюць ва ўсіх святах ды акцыях гарадскога, раённага, абласнога маштабаў. Часта ўвогуле менавіта на іх і трымаецца канцэртная праграма. Ладзім мы і музычна-тэматычныя вечары ды іншыя мерапрыемствы, якія прыцягваюць увагу грамадскасці. А выезды за мяжу, якія сталі практыкавацца апошнім часам, увогуле

■ Кажа эксперт

Вольга ДАДЗІЁМАВА, доктар мастацтвазнаўства, прафесар, загадчык кафедры беларускай музыкі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі:

— Мне неаднойчы даводзілася бываць у Лідскім музычным каледжы з мэтай прафесійнай арыентацыі. Я наведвала некаторыя заняткі, прысутнічала на заліках ды іспытах. Дый сярод студэнтаў Акадэміі музыкі няма мала выпускнікоў гэтай навучальнай установы, з якімі сутыкаешся штодня (наколькі ведаю, 70 працэнтаў навучэнцаў каледжа паступае ў розныя ВНУ — гэта вельмі высокі паказчык). Музыкантаў з Ліды вызначае не толькі высокі ўзровень падрыхтоўкі, але і крэатыўнасць мыслення, высокі творчы патэнцыял, які быў раскрыты ў іх удумлівымі ды адданымі сваёй справе выкладчыкамі. Калектыву каледжа ўяўляе з сябе зладжаную суполку, што працуе на адной энергетычнай хвалі...

робяць фурор! Таму з такой удзячнасцю ставімся да ўсіх, хто нам дапамагае, бо грошы патрэбны не толькі, каб кудысьці выехаць, але і каб было з чым. Агульная для ўсіх музыкантаў праблема — набыццё добрых інструментаў, да прыкладу...

— **Маеце спонсару?**

— Ускладаць на плечы дзяржавы абсалютна ўсё — немагчыма. Таму звяртаемся на буйныя прадпрыемствы, у іншыя арганізацыі — ад раённага аддзялення Беларускага фонду міру да Лідскага благачыння. Больш за ўсё магчымацей у аб'яднання "Лідскае піва". Дый кіраўніцтва завода добра разумее, што выступленні айчынных калектываў, асабліва ў замежжы, улашчваюць не толькі горад, але і ўсю краіну, нават ускосна садзейнічаюць экспарту беларускай вытворчасці...

К

■ Хэдлайн рэгіёна

Каледж як цэнтр сусвету?

Музычныя навучальныя ўстановы перажываюць сёння не лепшыя часы. Няма вакол іх таго ажыятажу, што назіраўся ў мінулыя дзесяцігоддзі, калі піяніна ў доме лічылася неабходным элементам дэкару, сведчаннем дабрабыту, як пазней гэта было з дыванамі і крышталём. Дый хлопец з гармонікам ці гітарай у руках цяпер не мяжа дзясвоных летуценняў, а якраз наадварот — ніжэйшая "стартавая пазіцыя"...

Але нельга не заўважыць і некаторых станоўчых зрухаў: грамадства паступова вяртаецца да трывалых вечных каштоўнасцей. І заслуга ў гэтым найперш тых навучальных устаноў, якія праз сваіх вучняў выходзяць і іх бацькоў, сяброў, родных і блізкіх. А галоўнае — становяцца цэнтрамі культурнага жыцця рэгіёна. Мадэль культурнага асяродка, у аснове якой знаходзіцца профільная навучальная ўстанова (а лепш — некалькі такіх устаноў, разлічаных на розны ўзрост дзяцей і моладзі, што забяспечвае пераемнасць выхаванчых працэсаў), становіцца сёння адной з самых перспектывіных. Бо на базе музычных каледжаў і школ можна ладзіць самыя розныя творчыя праекты з непасрэдным удзелам выкладчыкаў ды вучняў, не менш прыватныя (і, скажам шчыра, куды больш цікавыя), чым прыезд расійскіх зорак эстрады. Асабліва актуальна гэта для тых мясцовасцей, дзе няма ні свайго тэатра, ні філіяла філармоніі, як у той жа Лідзе. У такіх умовах да навучальных устаноў мастацкага профілю трэба ўвогуле ставіцца, як да цэнтра сусвету! І падтрымліваць іх на ўсіх узроўнях — ад дзяржаўнага да спонсарскага, — што ў Лідзе і робяць...

К

Што ў вас новага?

Чаму ж не паспяваць?

Сельскі дом культуры аграгарадка "Вяззе" Асіповіцкага раёна

Мікалай Забаўскі — чалавек на Асіповічыне вядомы. Скончыў у свой час мінскі Інстытут культуры, працаваў інструктарам аддзела культуры мясцовага райвыканкама, а пасля — канцэртмайстрам цымбальнага аркестра. З 1986 года з'яўляецца дырэктарам Вяззеўскага сельскага дома культуры і адначасова мастацкім кіраўніком народнага ансамбля беларускай песні "Вязанка". Прычым установы, якой кіруе Мікалай Забаўскі, сёння з'яўляецца адной з найлепшых не толькі ў Асіповіцкім раёне, а і на ўсёй Магілёўшчыне.

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Як распавёў дырэктар Дома культуры, сёння, па вялікім рахунку, перад ім стаіць галоўная задача: стварэнне з СДК своеасаблівага цэнтра традыцыйнай народнай культуры. Так, летась пры ўстанове культуры пачало працаваць новае аматарскае аб'яднанне "Майстэрня традыцыйнага строю". Таксама была праведзена вялікая праца па вывучэнні традыцыйнага строю рэгіёна. Кансультацыйную дапамогу ў гэтай пачэснай справе аказаў Раённы цэнтр рамёстваў.

Да слова, летась супрацоўнікі СДК змаглі прыхаваць да сваёй справы мясцовага народнага майстра, які зрабіў для Дома культуры бердзечка для ткацтва паясоў. Таму галоўны вынік працы майстэрні, як лічыць Мікалай Забаўскі, і атрымаўся: супрацоўнікі за год змаглі вырабіць па адным экзэмпляры мужчынскага ды жаночага рэгіянальнага строю.

Дарэчы, для наведвальнікаў установы сёння працуе інтэрактыўная выстаўка беларускіх народных музычных інструментаў "Чаму ж мне не пець?". Кожны наведвальнік выстаўкі можа не толькі паслухаць, як, да прыкладу, гучыць дуда ды іншыя музычныя аўтэнтчныя інструменты, а і паспрабаваць пайграць на іх самастойна. Па словах Мікалая Забаўскага, прапанова "памузіцыраваць" вельмі спадабалася як мясцовым жыхарам, так і спеаджым гасцям аграгарадка.

А народны ансамбль "Вязанка", што працуе пры СДК, неаднаразова выступаў на розных канцэртных пляцоўках свайго рэгіёна. Так, артысты прынялі ўдзел у III Міжнародным форуме "Пакроўскі кірмаш", у традыцыйным рэспубліканскім свяце "Александрыя збірае сяброў", а таксама ў II Міжрэгіянальным свяце-конкурсе "Зялёныя святкі". Дарэчы, на апошнім ансамбль заваяваў дыплом I ступені і атрымаў грашовую прэмію.

І апошняе. Дзякуючы мясцовым уладам пры падрыхтоўцы раённых дажынак, якія прайшлі летась у аграгарадку "Вяззе", быў пафарбаваны фасад установы культуры, на што пайшло прыкладна 83 мільёны рублёў. Таксама напрыканцы года ў СДК з'явіўся новы камп'ютар. Так што 2015-ы супрацоўнікі Дома культуры сустрэлі з надзеяй на лепшае ды поўнымі новых ідэй і задум...

К

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы!

Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара.

Пішыце на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97,

абмяркуйце на [facebook.com/kimpressby](https://www.facebook.com/kimpressby), [vk.com/kimpressby](https://www.vk.com/kimpressby), twitter.com/kimpressby, [instagram.com/kimpressby](https://www.instagram.com/kimpressby)

З працягам...

Працягваем знаёміць чытачоў з фрагментамі кнігі фалькларыста, лідара этна-трыа "Троіца" Івана Кірчука "Гарыць свечка ля алтара", выдадзенай ў мінулым годзе ў Мінску. Першая публікацыя з серыі — у № 3.

[...]

Дождж і вогненны захад. Што за фарбы? Пра што мне піша неба гэтымі знакамі? Што нас чакае? Чаму менавіта гэты колер сёння галоўны на нябеснай палітры?

Іван Кірчук. "Залатыя горы".

Пра што мне піша неба

ТЭКСТ

Іван КІРЧУК, лідар этна-трыа "Троіца", выкладчык Інстытута культуры Беларусі і Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка

6 чэрвеня.

6:15. Ночу нехта засяляўся, тупаў, грукі дзвярыма. А я ўсю ноч займаўся абрадам: расстаўляў рэквізіт, рабіў рытуальную паляну, збіраў трэбы, распальваў мноства вогнішчаў.

Худая, як поп-зорка, падушка ды лёгкая, але чужая коўдра не давалі сну! А 2 гадзіне сеў маліцца на пацерках. Уяўляў дзве энергіі Роду: мужчынскую і жаночую. Чаму я так маліўся? І менавіта тут... Не ведаю.

Мне трэба сур'эзна падрыхтавацца да Купалля. У галаве мільгаюць нейкія новыя сцэны: з расой, агнём... Трэба пачытаць загаворы, спаліць у агні ўсё дрэннае...

10.50. Капліца радавала чысцінёй і прахаладой. Я сеў за малітвы. Звыкла — чатыры кругі пацеркаў.

Зайшоў у касцёл і замовіў службу за бацьку, дзеда Казіміра, бабулю Кацю, дзеда Тамаша і бабулю Паўлінку. А другую замовіў за здароўе Машы, Алы, мамы і сябе.

Потым зайшоў у манастыр. Там былі ўсталяваны

сталы і гарэла шмат свечак. Я набыў шэсць, запаліў іх у гонар Продаў. Калі верыць адной відущай з Масквы, у мяне ў Родзе былі праваслаўныя. Маліўся каля свечак, прасіў Усемагутнага дараваць грахі майму Роду.

Халадна, трохі пагуляў па старым горадзе. Польская, французская, італьянская гаворкі, перакладчыкі. Чародкі турыстаў. Крамы радуць багаццем, але нічога не магу прачытаць...

15.30. Змяняецца надвор'е і змяняюцца планы. Хтосьці ўжо перашкаджае? Я сядзеў, рыхтаваўся "ве-

Цягам дзесяцігоддзяў іхнія імёны былі ў нас пад забаронай, а працы ведала вузкае кола спецыялістаў. На пачатку XXI стагоддзя сітуацыя змянілася: іх ідэі сталі запатрабаванымі на радзіме. У апошнія гады навукоўцы самых розных спецыяльнасцей пачалі праяўляць цікавасць да Мікалая Лоскага (1870 — 1965), яго кнігі, што сталіся філасофскай класікай у Еўропе і Амерыцы. Ён — найбольш вядомы ў свеце прадстаўнік старажытнага беларускага шляхецкага роду Лоскіх.

Гранкі не выдадзены

Верагодна, такі запознены інтарэс звязаны і з тым, што многія дзесяцігоддзі дасуп айчынных спецыялістаў і шырокай грамадскасці да яго прац быў штучна абмежаваны. Складанасці дасупу да архіўных дакументаў зведзілі нават спадчыннікі. Напрыклад, каментуючы матэрыялы ўспамінаў свайго бацькі, Барыс Мікалаевіч Лоскі наракаў на цяжкасці, якія ён толькі збольшага змог пераадолець, наведваючы напрыканцы жыцця (у пачатку 1990-х) Віцебскі абласны краязнаўчы музей. Там ён пакінуў гранкі кнігі "Наша сям'я ў пару ліхалецця. 1914 — 1922 гады" з аўтарскімі пазнакамі. Яны і цяпер чакаюць свайго выдаўца ў фондах. Таксама гоць падачы ўнікальных дакументаў пра сям'ю Мікалая Ануфрыевіча.

Цэрквы і касцёлы — "поўныя народу"

Нарадзіўся ж будучы філосаф у колішнім невялікім мястэчку Крэслаўка 6 (18) снежня 1870 года. Бацькі — Ануфрыі Іванавіч (1825 — 1861) і Адэлаіда Антонаўна (1838 — 1925). Дзед жа Мікалай Іван, як вядома, быў уніяцкім святаром, што ўжо сведчыла пра яго беларускія карані. Можна з упэўненасцю выказаць здагадку, што, гэтак жа, як і Ануфрыі Іванавіч, многія продкі Лоскага ды блізкія іх сям'і людзі пахаваны ў горадзе Краславе, які знаходзіцца за некалькі кіламетраў ад сучаснай беларуска-латвійскай мяжы. Аўтары артыкула наведзілі Краславу і Дагду, многія іншыя памятныя для сям'і Лоскіх мястэчкі, а разам з імі — Гістарычны і мастацкі музей у Краславе, дзе прадстаўлены матэрыялы пра жыццё ды творчасць філосафа. Пабывалі мы і ў храмах, якія разам з бацькамі наведваў малады Мікалай...

Бацька будучага філосафа Ануфрыі Іванавіч шмат гадоў працаваў ляснічым і прывіў сынам прыхільнасць да беларускай прыроды. У Крэслаўцы і суседніх мястэчках Усвяты, Осунь, а таксама ў Дагдзе, куды неўзабаве па службе быў пераведзены бацька Мікалая, цэрквы і касцёлы былі "поўныя народу" — галоўным чынам сялянамі з суседніх беларускіх вёсак. Што ж да палкаў і латышоў, то, як падкрэсліваў сам Лоскі,

яны ў гэтых месцах "сустракаліся ў невялікай колькасці". Нашы нядаўнія гутаркі з жыхарамі Краслава ды ваколіц сведчаць, што хоць за мінулае стагоддзе нацыянальны склад тут трохі змяніўся, але этнасацыяльныя працэсы апошніх дзесяцігоддзяў не ўнеслі істотных карэктыў у нацыянальны склад жыхароў гэтай памежнай тэрыторыі.

Маці казала: "Хадзі ж сюды"

Вялікі ўнёсак у фарміраванне духоўнага свету Мікалая ўнеслі бацькі, асабліва маці. Яна засталася ў яго памяці "рахманай, летуценнай, задуменнай" жанчынай, якая вельмі любіла разам з сынамі бываць на прыродзе, чытаць

кай мовах. Верагодна, за апошнія дзесяцігоддзі працы нашага земляка былі перакладзены і на іншыя мовы. Прынамсі, цікавасць да меркаванняў еўрапейскага філосафа сталі праяўляць і ў Азіі: Кітаі, Іране, Казахстане ды іншых краінах. Таму можна сцвярджаць, што не далёкі той дзень, калі творы Мікалая Лоскага будуць больш актыўна выдавацца і на беларускай мове. Бо першыя кнігі, артыкулы на ёй пра яго жыццё і творчасць з'явіліся толькі ў апошнія гады. І першай кнігай на беларускай мове стаў актуальны для сучаснасці твор "Умовы абсалютнага добра", выдадзены ў 2014 годзе Інстытутам філасофіі нашай Акадэміі навук.

заканчэнні кадэцкага корпусу (у Полацку) вучыўся ў Міхайлаўскім вучыльскім вучылішчы ў Пецяярбургу". Дарэчы, успамінаючы сваіх сваякоў, Мікалай Лоскі падкрэсліваў, што яго старэйшыя браты мелі імёны, "незвычайныя ў рускай сям'і", але шырока "распаўсюджаныя на Беларусі". Прычым старэйшыя дзеці (з беларускімі імёнамі) звярталіся да сваіх бацькоў на "вы", а малодшыя, пачынаючы з Мікалая, на "ты". Широкае кола зносінаў сям'і, што мела стасункі, у прыватнасці, з мясцовай інтэлігенцыяй (сярод сяброў дома ў Віцебску, Пецяярбургу ды іншых гарадах былі святары, настаўнікі, чыноўнікі і афіцэры з беларускімі прозвішчамі, напрыклад,

Беларусь — "часціца дарагога свету..."

Успаміны знакамітага філосафа аб радзіме

Мікалай Лоскі.

кнігі і наведваць касцёл. Нават пасля пераезду ў Віцебск, дзе сям'я апынулася пасля смерці Ануфрыі Іванавіча, а затым і ў Пецяярбург лад жыцця маці вялікага сямейства значна не змяніўся. Па ўспамінах Барыса Мікалаевіча, яго бабуля вяла жыццё "добраякасна правінцыйнае", што нагадвала звычай "дробнамамянтковых польскіх сядзіб на беларускай зямлі".

Адэлаіда Антонаўна рыхтавала дзецям і ўнукам "куццю і ўзвар" — стравы, пецяярбуржцам неведомыя. А яе гаворка, на погляд унука, была "поўная палацізмаў". Да іх Барыс Лоскі, напрыклад, адносіў такія выразы, як "Хадзі ж сюды", "Дакладна ж паўлюбяліся", ды іншыя. Нашым суайчыннікам з Віцебшчыны, ды і ўсім беларусам, верагодна, не патрабуюцца тлумачэнні, да культуры якога народу належыла маці філосафа, хоць яе, як і многіх іншых людзей, што спавядалі каталіцызм, расійскія чыноўнікі традыцыйна адносілі да палякаў. Гэтыя міфічныя польскія карані Мікалая Лоскага, а таксама яго ўласная палітычная пазіцыя ў дачыненні да бальшавікоў, якія выслалі яго і многіх іншых філосафаў за мяжу, прывялі да таго, што цягам доўгіх дзесяцігоддзяў, як ужо адзначалася, працы мыслара былі недаступныя для айчынных даследчыкаў.

Між тым у яго бібліяграфіі — амаль 300 назваў на рускай, нямецкай, англійскай, французскай, сербскай, чэшскай і славац-

Культура як здабытак чалавецтва

Пра шэраг асноўных прац навукоўца вядомыя спецыялісты кажуць: "Лоскі-філосаф нярэдка адсоўвае на задні план Лоскага-гісторыка". Але ў некаторых яго працах назіраецца супрацьлеглая тэндэнцыя. Сярод іншага, яна характэрная для яго мемуараў. У адным са сваіх твораў Мікалай Ануфрыевіч падкрэсліваў, што "нацыянальная культура набывае вядомасць ва ўсім свеце толькі тады, калі каштоўнасці, развітыя ў ёй, становяцца здабыткам чалавецтва". Гэтую заканамернасць сёння, думаецца, красамоўна дэманструе Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску".

Лоскі па-філосафску асэнсоўваў (і дэманстравваў у сваіх працах) значэнне асобы чалавека-творцы. Дарэчы, ён адным з першых у Еўропе ацаніў значэнне Марка Шагала. Да таго ж, знаходзячыся далёка ад радзімы, Мікалай Ануфрыевіч бачыў у карцінах земляка-мастака "часціцу дарагога свету, які пайшоў з жыцця", а ў адносінах да Віцебска, як і да іншых мястэч, звязаных з успамінамі дзяцінства ды юнацтва, заўсёды захоўваў далікатныя пачуцці.

Імёны, "распаўсюджаныя на Беларусі"

Для творчасці Мікалая Лоскага характэрна таксама імкненне адлюстроўваць уклад папярэдніх пакаленняў творцаў і блізкіх людзей ды сваякоў, землякоў у фарміраванне яго поглядаў. Так, шмат добрых слоў ён выказаў на адрас сям'і вядомага юрыста Льва Лоскага, які прывіў у сталіцу на дзесяцігоддзе раней з Полацкага павята і зрабіў там бліскучую кар'еру. Заўважым, што гэтая ж сям'я "шэфствавала" і над старшым братам Мікалая — Ануфрыем, які "па

артылерыст Гаруновіч, які ажаніўся з цёткай Мікалая), паўплывала на фарміраванне кругагляду дзяцей.

"Смарагдавая зеляніна лісця"

Мяркуючы па "Успамінах", ужо ў дзяцінстве ў Мікалая склаўся першы ўяўленні пра гісторыю Беларусі і ўсёй Расійскай імперыі. Прычым, па прызнанні вучонага, гэтае ўяўленне "пад уплывам досведу далейшага жыцця яшчэ больш развілася і мацнела". Мікалай Ануфрыевіч палымяна любіў не толькі сваю вялікую радзіму Расію, але і адчуваў далікатныя пачуцці да таго папраўдзе райскага кутка Беларусі, дзе ён нарадзіўся і вырас. Пра гэта сведчаць мемуары філосафа, яго іншыя творы, успаміны ягоных дзяцей ды ўнукаў.

Даследчыкі жыцця і творчасці Мікалая Лоскага неаднойчы адзначалі той эмацыяна-патрыятычны складнік, які напайнае яго мемуары, успаміны пра экскурсіі і паездкі па Віцебшчыне. Будучага класіка філасофіі да глыбіні душы ўражвала "смарагдавая зеляніна лісця", незвычайныя "фарбы ўсіх прадметаў" прыроды, якія "ішлі з глыбіні, прасвечваючы адзін скрозь другі"... Менавіта такое "мастацкае бачанне прыроды ў бліскучай пышнасці яе жыцця, <...> імкненне да глыбокіх інтымных зносінаў з прыродай і светам" мела вызначальны ўплыў на развіццё філосафскіх поглядаў Лоскага ды многіх яго землякоў, якія апынуліся за мяжой, а затым, насуперак думцы некаторых замежных даследчыкаў, — і на развіццё іх "беларускасці".

У сувязі з памятнымі датамі — 145-годдзем з дня нараджэння і 50-годдзем ад часу смерці Мікалая Лоскага (снежань і студзень 2015 года, адпаведна) — уяўляецца асабліва важным новае працтанне яго прац, у першую чаргу "Успамінаў", якія датычацца гісторыі Віцебска-Полацкай зямлі...

Рыгор ЛЯНЬКЕВІЧ, кандыдат філосафскіх навук (Мінск), **Антон ВІСОЦКІ**, краязнаўца (Рыга)

Працяг фрагментаў кнігі чытайце ў наступных нумарах "К".

Беларускі саюз мастакоў смуткуе ў сувязі са смерцю НАЗАРАНКІ Мікалая Пятровіча, вядомага мастака, члена грамадскага аб'яднання "Беларускі саюз мастакоў", заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь, які ўнёс вялікі ўклад у развіццё і прапаганду беларускага выяўленчага мастацтва. Рада ГА "БСМ" выказвае спачуванне родным і блізкім у сувязі з напаткаўшым іх вялікім горам.

Гэта радок з песні Уладзіміра Высоцкага "Закапаны ў нашу памяць". Так, усё далей і далей ад нас вайна. Хутка будзе 70 гадоў з дня яе заканчэння. Але вось з часам яна як бы зноў пачынае набліжацца да нас, успамінаецца ўсё часцей і ўсё больш пранізліва менавіта ў першыя майскія дні кожнага года...

Барыс КРЭПАК

Можа, таму, што ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай становіцца ўсё менш. Вось і ў нас, у Беларускім саюзе мастакоў, іх сёння засталася зусім мала: усяго некалькі чалавек — былых франтавікоў і партызан. А ўсяго было больш як 150 прафесійных мастакоў і тых, хто пасля Перамогі на ўсё жыццё абраў для сябе прафесію жывапісца, графіка ці скульптара, упісаўшы ўласнае імя ў выяўленчы летапіс эпохі. І сваю жывую памяць яны так ці інакш "упісалі" ў свае творы...

Для многіх ветэранаў тая вайна і стала галоўнай "меткай" іх жыцця, якая потым увасаблялася ў жывапісныя карціны, скульптуры, гравюры, плакаты, малюнкi... І тут не адняць, не дадаць. Той чысты парыв любові да сваёй Бацькаўшчыны, той ахвярны напад ды гатоўнасць аддаць жыццё за яе — незабыўныя, такога больш не было ніколі.

Я добра ведаў многіх ветэранаў, сябраваў з імі і цяпер сяброую з Леанідам Шчамялёвым, Віктарам Грамыкам, Тарасам Паражняком, Андрэем Заспіцкім, часам сустракаюся з Мікалаем Назарчуком, радзей — з Алегам Луцэвічам, віцябчанінам Сашам Салаўёвым. Так, яны казалі, што многае забываецца: імёны, твары, галасы, адчуванні, перажытыя там, на перадавой і на палях баёў... Змянальна, усе яны памятаюць той дзень — 22 чэрвеня — да найдрабнейшых дэталей, як і 9 мая. Існуе, відаць, нейкая "адваротная" ўласцівасць памяці чалавека, якая потым, праз шмат гадоў, здольная аднавіць дні, вызначальныя для яго лёсу. Але, калі

казаць у цэлым, ніколі не забываецца адно невымоўнае, невыказанае пачуццё — "пачуццё" вайны. І я іх разумею. Тым, хто не зведаў, што гэта такое — вайна, хто яе ўяўляе толькі па кніжках, фільмах, палотнах ды скульптурах, мабыць, цяжка зразумець тую вельмі складаную "ўнутраную памяць", якая прысутнічала ў душах былых франтавікоў ды партызан і якую нельга візуальна адлюстраваць ні фарбамі, ні гукам, ні словам, ні акцёрскай гульні. І тым не менш, яны, былыя воіны, пераможцы, сваім мастакоўскім талентам усё зрабілі для таго, каб іхнія дзеці ды ўнукі хаця б трошкі "ўвайшлі" ў тую гераічную ды трагічную прастору, дзе іх бацькі і дзяды, тады зусім юныя, маладыя, бязвусыя...

Дык вось, да 70-годдзя Перамогі рэдакцыя "К" плануе зрабіць серыю матэрыялаў пра беларускіх мастакоў, у творчасці якіх тэма Вялікай Айчыннай займае значнае месца. Многія творцы асабіста прайшлі дарогамі вайны, удзельнічалі ў франтавых аперацыях, у партызанскіх рэйдах, у падпол-

лі і за ба а я в я з а с л у г і б і л і ў з г а г а р о д ж а н ы о р д э н а м і д ы м е д а л я м і. У с е я н ы — з т о й п л е я д ы, ш т о н а б л і з і л а с а м а е г а л о ў н а е с в я т а н а ш а г а н а р о д а — 9 М а я.

На жаль, сёння беларускіх мастакоў-ветэранаў у рэспубліцы засталася ўсяго сем чалавек, і кожны з іх у меру сваіх магчымасцей працягвае тварыць і выстаўляцца. Вельмі хочацца, каб яны сустрэлі майскія ўрачыстасці здаровымі і прыгожымі! І каб яшчэ раз успомнілі і свае "сороковыя, роковыя", і тыя вясновыя дні ды тыдні 45-га, калі перад іхнімі вачыма ўстала ва ўвесь рост цудоўная Ніка — багіня Перамогі...

Ну а мы, журналісты і мастацтвазнаўцы, раскажам і пра тых мастакоў — удзельнікаў вайны, хто да гэтага свята не дажыў, але імёны іх навечна засталіся ў скрыжалях гісторыі беларускай выяўленчай культуры.

"А памяць, як калодзеж, глыбокая..."

Ваенны лёс мастака Мікалая Кандрацьева

Мікалай Кандрацьеў. Скульптурная група "Паўшых чаканоў вечна" у вёсцы Доры на Валожынічыне.

І пачнём мы свой, так бы мовіць, "летапіс" з Мікалая Іванавіча Кандрацьева (1925 — 2001) — скульптара, былога гвардзейца-аўтаматчыка, які ў 18-гадовым узросце пайшоў на фронт. Сібірскі хлопец, выпускнік ленінградскай "Рэпінкі", вучань Міхаіла Керзіна, Усевалада Лішава і Ігара Крastoўскага, ён з канца 1960-х назаўсёды звязаў сваё жыццё з Беларуссю, якая стала для яго другой маці-радзімай і крыніцай творчага натхнення. Менавіта Беларусі ён абавязаны ўсім лепшым, што ўдалося зрабіць у мастацтве... Яго скульптурная майстэрня была ў нашым доме № 42 па вуліцы Сурганава. Мне даводзілася вельмі часта бываць тут ды назіраць, як з-пад рэзка мастака нараджаліся складаныя кампазіцыі, шматлікія партрэты ды праекты помнікаў. Тут было ўсё: удачы, няўдачы, сумневы, расчараванні, горыч паражэнняў і асалода творчых перамог. А яшчэ — дзясяткі эскізаў ды чарнавых праектаў помнікаў...

Аднойчы, напрыканцы 1980-х, я запісаў у бланкот некаторыя роздумы мастака, якія датычыліся яго разумення таго часу і ўласнай творчасці: "Я на сабе зведаў: цёрні ўнутранай барацьбы і пакут — паняцце не адцягнутае. Яны пераследуюць, выпрабавваюць чалавека паўсюдна. Любая цяжкасць, любое пераадоленне — гэты тыя ж цёрні, толькі мы прывыклі гаварыць пра іх больш будзённа ды звычайна. І яшчэ я зразумеў, што жыццё без творчасці прадаўжацца не можа. Значыць, трэба працаваць, абавязкова трэба! А дзе

ўзяць для гэтага сілы? У самім сабе! Бо здаровы, жыццесцвярджальны пачатак закладзены ў кожным чалавеку. Яго трэба развіваць, а не прыгнятаць. І я, прыехаўшы ў Беларусь, з новай сілай пачаў ляпіць, з упэўненасцю, што сілы чалавечага духу сапраўды невычарпальныя і прызначэнне мастацтва — прымнажаць іх".

Што і казаць, у сапраўдных мастакоў творчае жыццё рэдка бывае роўным. Пастаянны штэль і бестурботнасць — гэта часцей за ўсё лёс пасрэднасці. У сур'ёзных, смелых шукальнікаў дарога складаная і цяжкая. Яны зведваюць і ўзлёт, і падзенні, у іх працы ёсць паўзы, сумневы і незадавальненне сабой. Але ім вядомы і моманты найвышэйшага адкрыцця, якія з асаблівай сілай раскрываюць духоўны досвед. Кожны творца аднойчы пасвядома разумее, што яму гэтым разам трэба будзе стварыць тое, што здольна ўвабраць у сябе і досвед пражытых гадоў, і франтавы боль душы, і прафесіяналізм, і веды. Такі шанец, такое адкрыццё бывае рэдка, і калі яго не рэалізаваць у мастацтве, хто ведае, як заўтра складзецца лёс творцы...

Для Мікалая Кандрацьева такім адкрыццём у 1978 годзе стала кампазіцыя "Паўшых чаканоў вечна", падараная аўтарам Беларускаму дзяржаўнаму музею гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Мастак расказаў пра ўдоў-салдатак, беларускіх мацяроў, жонак, якія не дачакаліся сваіх блізкіх, але заўсёды верылі, што тыя вернуцца... Аднак гаворка тут ідзе і пра тое, пра што вось ужо

колькі гадоў думаюць, за што змагаюцца людзі добрай волі: як зберагчы свет ад новай вайны...

Цікава нарадзілася задума твора. Калісьці Мікалай Іванавіч мне вельмі падрабязна распавёў пра гэта. Неяк яму давалося пабываць на Брэстчыне. У Бярозаўскім раёне яму паказалі хутар Равяцічы, на якім вось ужо шмат гадоў жылі адны салдацкія ўдовы. Калгас даўно вырас, пашырыўся, стаў багатым. Але, нягледзячы на настойлівыя просьбы калгаснага кіраўніцтва, жанчыны не перабіраліся на добраўпарадкаваную цэнтральную сядзібу, не пакінулі тое месца, адкуль яны праводзілі на фронт дарагіх мужчын...

Ізноў — у які раз! — успаміналася мастаку вайна. Яна пачалася, калі Коля скончыў восьмы клас у вясковай школе сяла Высокая Грыва на Алтайшчыне. Вайна грукатала далёка, але і сюды, на Алтай, дакацілася яе водгулле. Аднак вучобу трэба было прадаўжаць. І так — да 1943-га. А потым — мабілізацыя ў Чырвоную армію. Спачатку — Кемераўскае пяхотнае вучылішча, потым — фронт. У роце ПТР 2-й гвардзейскай мехбрыгады гвардыі малодшы сяржант Кандрацьеў стаў нумарам першым. Ноччу 25 студзеня 1945-га (акурат 70 гадоў таму!), у раёне возера Балатон, прыйшоў загад камандавання: аддзяленню аўтаматчыкаў, куды ўваходзіў і Мікалай, правесці разведку боем, выклікаць варожы агонь на сябе і прымусяць праціўніка дэмакіравацца. Заданне было выканана, але ў час моцнага мінамётнага аб-

Мікалай Кандрацьеў. Шпіталь, вясна 1945 г.

стрэлу Кандрацьева цяжка параніла... Мала хто верыў, што ён выжыве. Але — выжыў. Некалькі месяцаў знаходзіўся ў шпіталі. І толькі напрыканцы верасня, атрымаўшы "белы білет", дэмабілізаваўся ды вярнуўся дадому ў Сібір. Родным пашанцавала: бацька Іван Іванавіч і маці Фядося Піліпаўна дачакаліся сына, хаця і інваліда, але жывога, у адрозненне ад тых вяскоўцаў, якія так і не сустрэлі пасля Перамогі сваіх любімых мужчын-фронтавікоў. Але, нягледзячы ні на што, верылі, што тыя вернуцца...

Дый сам памятаю, як мая маці столькі гадоў чакала свайго без весткі прапаўшага на вайне мужа, майго бацьку, які сваё першае баявое хрышчэнне атрымаў 22 — 25 чэрвеня 1941-га, у складзе 15-й матарызаваанай дывізіі Паўднёвага

фронту ў раёне бесарабскіх Бендэр. І яшчэ памятаю, як жанчыны з майго роднага хутара апрадаліся ў лепшую вопратку ды ішлі на вакзал сустракаць эшалоны з салдатамі, што вярталіся дамоў пасля перамогі: а раптам сярод байцоў-пераможцаў будзе іхні муж, брат, сын ці бацька?.. Пішу гэтыя радкі, і раптам успомніў пранізлівы эпизод на вакзале менавіта пра падобнае — з фільма Рыгора Чухрая "Чыстае неба"...

А што казаць пра палаючую Беларусь, кожны трэці жыхар якой ляжыць у зямлі сырой ці невядома дзе прапаў без вестак? Удовы салдацкія... Божа, колькі іх было пасля вайны... Тысячы, дзясяткі тысяч? А мо сотні тысяч? А колькі дзяцей-сірот засталіся без бацькоў?.. Трэба сказаць, што такая тэма для выяўленчага мастацтва, асабліва для скульптуры, — няпростая, неардынарная. У яе распрацоўцы лёгка збіцца на ілюстрацыю, апісальнасць, больш даступную, хутчэй, для кінематографічнага літаратурнага апавядання.

Мікалай Іванавіч рызыкнуў. Неаднойчы заходзіў да равяціцкіх удоў у хату. З куфра ці з-за бажніцы даставаў яны скруткі, у якіх — пажоўклыя аркушыкі "Загінуў смерцю храбрых" і жоўтыя франтавыя трохкутнікі... Адразу назавуць населены пункт, дзе загінуў муж ці брат. А ў іншых і пісьма не засталася... "Калі я сустрэўся з імі ўпершыню, — расказваў Кандрацьеў, — усю ноч потым не мог заснуць, усхваляваны ўбачаным, глыбінёй ды прастатой праўды характараў гэтых жанчын. І мне стала зусім ясна, што вялікі подзвіг іхні — не толькі ў звышчалавечай працы ў тыле, у супраціўленні на акупаванай тэрыторыі, у складзе Чырвонай арміі, але і ў гэтым святым чаканні. А калі нарадзілася задума скульптурнай групы, я ўжо ведаў: буду рэзаць у дрэве і толькі ў дрэве — цёплым, жывым, трапятлівым... Але дзе ўзяць патрэбную пароду?.. Мая задума нікога не пакінула абьяквытым. Першым на просьбу адгукнуўся былы сакратар Дзяржынскага райкама партыі Іван Дарашкевіч. Дзякуючы яму я прывёз у Мінск стогадовыя ліпы — дулаватыя, якія чакалі высечкі. Вось так была створана работа. Думка ў ёй такая: паўшы чаканоў вечна. Гора ўдоў, слёзы і вечнае іх чаканне. Іх вечная праца на зямлі..."

Працяг аповеду пра Мікалая Кандрацьева чытайце ў наступных нумарах "К".

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст."
- "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст."
- "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст."
- "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст."
- "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст."

Выстаўкі:

- Выстаўка **"Выратаваныя каштоўнасці"** — да 12 лютага.
- Выстаўка **слукіх пясцоў** са збору Нацыянальнага музея ў Варшаве — да 6 красавіка.
- Выстаўка, прысвечаная 75-годдзю музея, **"Мастацтва рэстаўрацыі. Магія майстэрства"** — да 12 лютага.
- Выстаўка скульптуры і графікі Андрэя Асташова **"Дзявочы Дазор"** — да 12 лютага.
- Выстаўка жывапісу Ілоны Касабука **"Танец ветру"** — да 23 лютага.
- Выстаўка акарэлі Сяргея Пісарэнікі **"Туманныя апавяданні"** — да 9 лютага.
- Выстаўка арыгінальных аўтарскіх паштовак Арлена Кашкурэвіча **"Ab imo pectore (Ад усёй душы)"** — да 16 лютага.
- Выстаўка аднаго твора ў рамках праекта "12 шэдэўраў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь": **ікона "Раждзтва Хрыстова"** — да 18 лютага.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-Й ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.

Пастаянныя экспазіцыі:

- Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
- "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
- "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 68.

- Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 00 05.

Экспазіцыі:

- "Старажытная Беларусь".
 - "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
 - "Банк БелВЭБ: новае жыццё нацыянальных скарбаў".
 - "Мастацтва ў гарадской культуры. XIX — XX стст."
- Выстаўкі:
- Выстаўка **"Музей шакалада Nikolaua"** — да сакавіка.
 - Выстаўка **"Музей ёлачных цацак"** — да 15 лютага.
 - Выстаўка аўтарскай лялькі **"Спадарыня лялька"** — да 1 лютага.

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

- **31 студзеня** — **"Набука"** (опера ў 4-х дзеях) Дж.Вердзі.
- **1 лютага** — **"Тры парсочки"** (балет у 2-х дзеях) С.Кібіравай. Пачатак а 12-й.
- **1** — **"Карміна Бурана"** К.Орфа; **"Балеро"** М.Равэля. Пачатак а 19-й.
- **3** — **"Сівая легенда"** (опера ў 2-х дзеях) Д.Смольскага.
- **4** — **"Анюта"** (балет у 2-х дзеях) В.Гаўрыліна.
- **5** — **"Алека"** С.Рахманінава; **"Палавецкія скокі"** А.Барадзіна.
- **5** — **"Партрэты. Муслім Магамаеў"** (выконвае лаўрэат міжнародных

УВАГА!

■ Выстаўка твораў Яўгена Ждана і Аляксандра Рашэтнікава **"Грані натхнення"** — да 15 лютага.

Філіялы Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь

ДОМ-МУЗЕЙ ІЗ'ЕЗДА РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

Экспазіцыі:

- "Мінск губернскай ў канцы XIX — пачатку XX стст."
 - "ІЗ'езд РСДРП у асобах".
 - "Жандарскі вышук у царскай Расіі".
 - "Гісторыя Дома-музея ІЗ'езда РСДРП".
- Выстаўкі:
- **"Вікінгі і балты: паўночная сага"** — з 6 лютага.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 38.
Тэл.: 327 46 12.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка **"Гісторыя і сучаснасць беларускага хакея"** — да 14 лютага.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 237 46 94; 291 99 51.

Экспазіцыі:

- "Геалогія і палеанталогія".
- "Сезонныя змены".
- "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
- "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
- "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
- "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".

Выстаўка:

- **"Экзатычны свет"** — да чэрвеня.

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 9А.
Тэл.: 237 46 94.

- Выстаўка **"Велізарныя цмокі"** — да 1 лютага.
- Выстаўка **"Чароўныя матылькі"** — з 9 лютага да 23 мая.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО

г. Мінск, вул. Святрдлова, 4.
Тэл.: 327 10 75.

Экспазіцыя:

- "Беларускі кінематограф як нацыянальная каштоўнасць".
- Кінапраграмы:
- Тэматычная рэтра-праграма **"LOVE STORIES 9"** — з 4 да 27 лютага.
 - Рэтраспектыва **"Той самы Піткін, або Камедыі для дзяцей ад 3 да 93 гадоў"** — з 5 лютага да 1 сакавіка.
 - Рэтраспектыва **"Беларуская мультпраграма. 40 гадоў на экране. Частка 12"** — з 7 лютага да 1 сакавіка.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

г. Мінск, Музычны зав., 5.
Тэл.: 220 26 67.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7.
Тэл./факс: 327 60 81.

- **31 студзеня** — **"Дон Жуан"** Ж.-Б. Мальера.
- **1 лютага** — **"Дон Жуан"** Ж.-Б. Мальера.
- **3** — **"Пінская шляхта"** В.Дуніна-Марцінкевіча.
- **4** — **"Выкраданне Еўропы, або Тэатр Уршулі Радзівіл"** паводле Ф.У. Радзівіл.

ІДЗЕ ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях".
 - "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў X — XIX стст."
 - "Беларуская музычная культура XX ст."
 - "Тэатральная культура Беларусі XX ст."
- Выстаўка:
- Выстаўка па выніках конкурсу **"Калядныя замалёўкі-2014"** — да 30 студзеня.

ГАСЦЁЎНЯ УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

г. Мінск, вул. Старавіленская, 14.
Тэл.: 286 74 03.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка да 75-годдзя мастака-пастаноўшчыка кінастудыі "Беларусьфільм" Уладзіміра Чарнышова **"За парталам сцэны"** — да 6 лютага.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8.
Тэл: 327 11 66; 203 07 92.

- Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; + 37529 551 80 51, +37529 190 31 49.
Палацавы ансамбль
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстаўка Анатоля Дрыбаса **"Зімовыя пейзажы"** — да 23 лютага.
Ратуша
■ Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка **"Партрэты князёў Радзівілаў з калекцыі князя Канстанціна Гагенлоэ"** — да 16 лютага.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыя:

- **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
 - Інтэрактыўная гульня **"Таямніцы дома Песняра"**.
 - Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
 - Музейна-педагагічны праект **"Крочам у школу разам з Коласам"**.
- Акцыі:
- **"Самы лепшы дзень"** (Дзень нараджэння ў музеі).
 - Віншаванне ад музея, фотасесія **"У дзень вяселля — у музей!"** (па папярэдняй дамоўленасці).
 - Музейная творчая майстэрня (майстар-клас па вырабе цацак з

- **5** — **"Чорная панна Нясвіжа"** А.Дударова.
- **6** — **"Translations"** Б.Фрыла.
- **7** — **"Офіс"** І.Лаўзунд.
На Малой сцэне Канцэртнай залы "Мінск":
- **3** — **"Старамодная камедыя"** А.Арбузава.
- **4** — **"Гендэль Бах"** П.Барца.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

"РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ"
г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс: 334 60 08.
■ **31 студзеня** — **"Кантракт"** Ф.Вебэра.
■ **1 лютага** — **"Два чароўныя парасоны (Стойкі алаваны Салдацік)"** С.Навуменка. Пачатак а 12-й.
■ **1** — **"Сталіца Эраўнд"** С.Гіргеля.

салёнага цеста).

Выстаўка:

- Традыцыйны кітайскі жывапіс, каліграфія тушу і мінеральнымі фарбамі Сунь Хунчжы і Марыны Эльяшэвіч **"...І спее колас залаты"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.

Экспазіцыя:

- Пастаянная экспазіцыя **"Шляхі"** з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей **"Хлопчык і лётчык"**, галаграфічным тэатрам.
 - Інтэрактыўная музейная праграма **"У пошуках папараць-кветкі"**, **"Вячоркі"** для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.
- Выстаўка:
- Персанальная мастацкая выстаўка Ануш Бабаян **"Пад гукі дудука"**.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА

г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10.
Тэл.: 321 24 30.
■ Выстаўка скульптуры Уладзіміра Жбанова **"Ад мяне"** — да 31 мая.- Выстаўка, прысвечаная 56-годдзю Кубінскай рэвалюцыі і ўсталяванню савецка-кубінскіх дыпламатычных стасункаў, **"Маё імя — Куба"** — да 22 лютага.
- Выстаўка жывапісу, графікі і фатаграфіі **"Мінск — старадаўні і малады"** — да 1 сакавіка.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА

г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыі:

- **"Мінск губернскай. Шляхецкі побыт"**.
 - **"Мастак. Грамадзянін. Герой"**. Прысвечана Герою Беларусі, народнаму мастаку Беларусі, ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхаілу Савіцкаму.
- Выстаўкі:
- Выстаўка жывапісу **"Залатое стагоддзе"**, прымержаваная да 10-годдзя аб'яднання мастакоў "Арцель", — да 22 лютага.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША

г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- **"Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет"**.
- Выстаўка:
- Выстаўка **"Gloria Patria"** — дакументы, карты, прадметы хрысціянскага культу з прыватнай калекцыі Ігара Сурмачэўскага — да верасня.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"

г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 18.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж".
- Виртуальная гульня **"Карэтны**

майстар".

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10.
Тэл.: 285 18 86.

Экспазіцыя:

- **"Кола часу"** — прадметы гарадской і сялянскай культуры к. XIX — с. XX стст.

ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА

г. Мінск, пр-т Ракасоўскага, 49.
Тэл.: 291 16 76.

Экспазіцыі:

- **"Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Л.Шчамялёва"**.
- Выстаўка:
- Выстаўка, прысвечаная дню нараджэння Леаніда Шчамялёва, **"Белае сонца блакітнай зімы"** — да 13 лютага.

АРХЕАЛАГІЧНЫ МУЗЕЙ

г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 8.
Тэл.: 321 24 30.

Выстаўка:

- **"Доблесць і слава. Даспехі і ўзбраенне XVI — XVII стст."** — да 1 сакавіка.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:

- Выстаўка **"Навагоднія гісторыі"** — да 1 лютага.
- Фотавыстаўка **"Гомельскі палац і мастацкія калекцыі Паскевічаў са збору Дзяржаўнага Эрмітажа"** — да 5 сакавіка.
- Выстаўка **"Новае ў археалогіі Гомельшчыны"** — да 22 лютага.
- Персанальная выстаўка твораў Святапланы Ноздрын-Плотніцкай **"Радавод"** — да 12 лютага.
- Выстаўка дагістарычных гігантаў з Санкт-пецярбургскага Музея васковых фігур **"Планета дыназаўраў"** — да 26 красавіка.

Экспазіцыі:

- **"Культавыя прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- **"Чырвоная гасцёўня"**.
- **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокаль паўднёвай галерэі).
- **"Старажытная гісторыя Гомельшчыны"** (археалагічная экспазіцыя).

Вежа палаца

Экспазіцыя:

- **"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы"**.

Выстаўкі:

- **"Гісторыя ў пісьмёнах"** (факсімільныя выданні

старажытнарускіх летапісаў з аддзела рэдкай кнігі Гомельскай абласной бібліятэкі імя У.І. Леніна) — да 31 студзеня.

- **"Рэтра-Гомель"** — да 31 студзеня.

Паўночнае крыло палаца

Экспазіцыя:

- **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.

Выстаўкі:

- Куток жывых экзатычных рэптылій.

Белая гасцёўня

- Фартэп'яны канцэрт **"Вечар рамантычнай санаты"** ў выкананні лаўрэата міжнародных конкурсаў Міхаіла Юркова (Францыя) — 17 лютага.
- Канцэрт **"Кахайце! — яны адказвалі"** з удзелам дыпламанта міжнароднага конкурсу Алесі Брэль і Кацярыны Мацвяйчук — 21 лютага.

Зімовы сад

- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 57 41.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- На тэрыторыі працуе пнеўматычны цір.
- **"Музей крыміналістыкі"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

- Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
- Выстаўкі:
- **"Вядзём пачатак свой ад Гедыміна..."**.
 - **"Прадметы побыту к. XIX — пач. XX стст."**.
 - **"Прывітанне, ранейшая Ліда!"**.
 - **"Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка-60"**.
 - Турыстычна-пазнаваўчая праграма **"Праз вякі, праз стагоддзі"** ў Лідскай замку.
 - **"Крылы над Лідай"** — выстаўка да 100-годдзя Лідскага аэрадрома.
 - Выстаўка **"Чарадзейны куфар"**.
 - Персанальная фотавыстаўка Алены Кавалёвай **"Дзень, які натхніў"**.

ЛІДСКІ ЗАМАК

- Камера катаваннюў.
- Фотавыстаўка **"Захаваем на вякі"**.
- Партрэтная галерэя вялікіх князёў і каралёў.
- Фотавыстаўка **"Археалагічныя знаходкі Лідскага замка"**.
- Выстаўка рэплік **"Зброя Вялікага Княства"**.

ГАЛЕРЭІ

"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1.
Тэл.: 327 26 12.

- Выстаўка шрыфтовага дызайну і тыпаграфікі **"TYPE DIRECTORS CLUB"** — да 6 лютага.

Люксембург") (аперэта ў 2-х дзеях) Ф.Легара.

- **2** — **"Дуброўскі"** К.Брэйтбурга (творчы праект Універсітэта культуры і мастацтваў).
- **3** — **"Блакітная камя"** К.Брэйтбурга.
- **4** — **"Звычайны цуд"** Г.Гладкова.
- **5** — **"Сільва"** І.Кальмана.
- **6** — **"Цыганскі барон"** І.Штрауса.
- **7** — **"Тысяча і адна ноч"** Ф.Амірава.

БЕЛАРУСКІ Т